

AXIS LIBRI

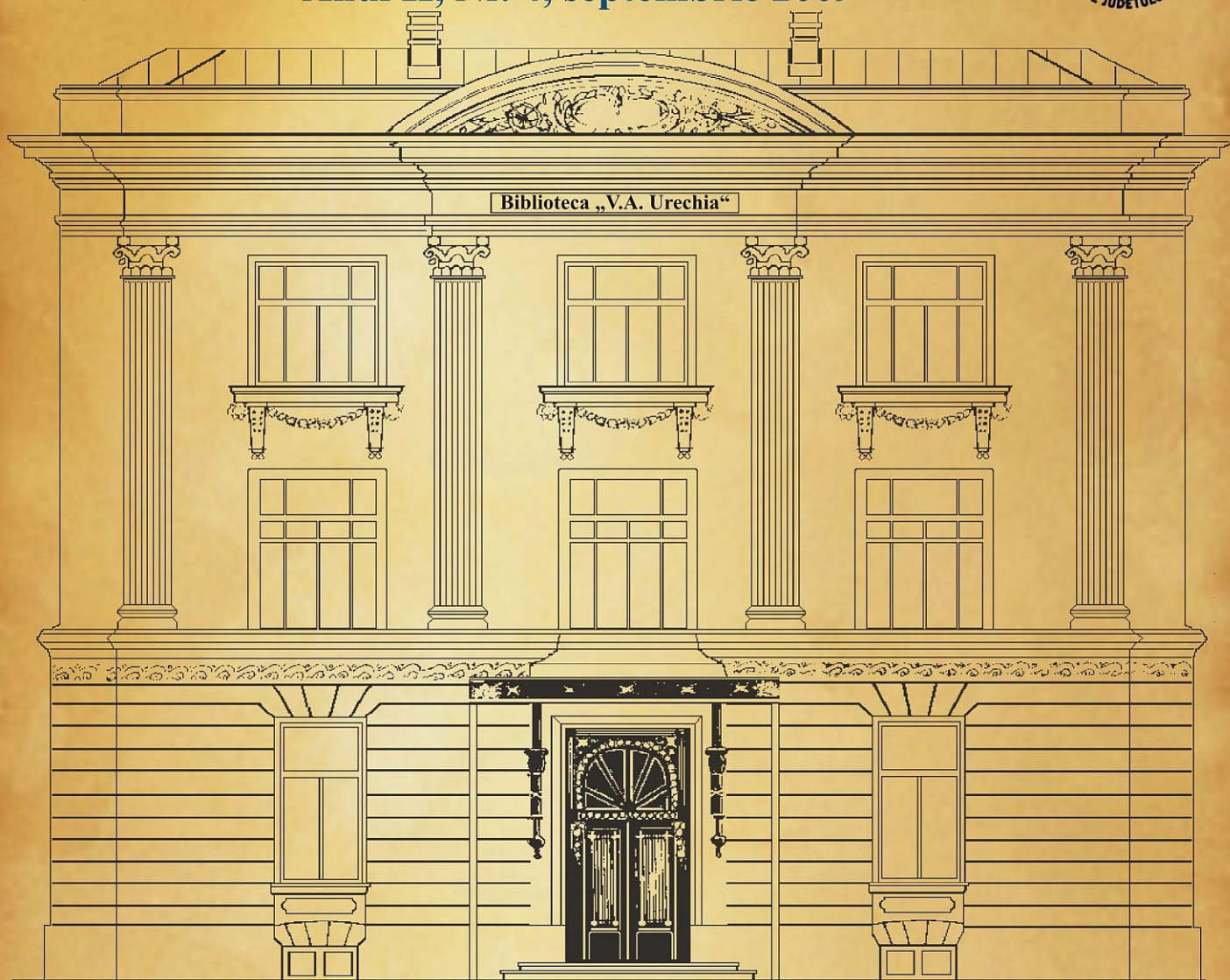
REVISTĂ CULTURALĂ

trimestrială

editată de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia“ Galați

Anul II, Nr. 4, septembrie 2009

ROMÂNIA

La ce bun un intelectual pe lume?

Unui intelectual nu-i poate fi indiferentă viața societății, a țării lui, nu-i poate fi. Un intelectual autentic nu poate fi indiferent în fața tipului de conviețuire pe care istoria îl propune. Când trăiește într-o istorie asupritoare, nu-i poate fi indiferent că i se propune o formulă rușinoasă de conviețuire; iar când trăiește într-o conviețuire care nu-i convine, are obligația să-ncerce să schimbe calitatea acelei conviețuiri. În orice caz, e adevărat că un intelectual nu poate fi indiferent față de *polis-ul*, de arta politică, de viața politică a vremii lui.

Dar în ce fel se raportează el la ea?

Nu se poate raporta, dacă vrea să rămână intelectual, decât încercând ca această viață politică să păstreze un standard, adică să respecte niște standarde ale conviețuirii și ale felului guvernării.

De ce un intelectual nu intră în politică?

Intelectualii care nu se implică în politică, dar cărora le pasă de politică, sunt intelectuali care privesc la valorile morale ale unei societăți și la felul în care cei care guvernează, le respectă. Ei sunt moralisții. Moralismul este o trăsătură fundamentală a vieții unui intelectual.

Ce înseamnă asta? Că valorile pe care omenirea le-a selectat vreme de mii de ani, le-a selectat exact cum se selectează lucrurile cele bune și le-a transformat în valori generale ale omenirii, trebuie respectate de fiecare dată. Ei bine, aceste valori, respectarea sau nerespectarea lor este semnalizată și semnalată de către intelectuali. Într-o epocă în care un intelectual nu se poate manifesta, într-o epocă în care totalitarismul devine forma de funcționare a unei societăți, o asemenea societate este lipsită de aportul intelectualului, ei n-au voie să vorbească; în schimb, în ce am intrat noi după 1990, a fost libertatea de exprimare a intelectualilor față de standardele morale ale societății.

Intelectualii autentici din România, cei care țin la blazonul lor, nu vor deveni oamenii cuiva niciodată. Oamenii politici pot deveni oamenii lor, pentru o vreme, dacă vor respecta principiile și valorile în care intelectualii cred. Un intelectual care are raporturi cu politicul va trebui să se manifeste ca o ființă politică, ducându-se la alegeri până-n pânzele albe.

De ce? Pentru că există totdeauna un mod de a alege dintre un rău mai mic și un rău mai mare. Astăzi cred că România are acută nevoie de filozofi. O societate are nevoie de noi, e nevoie de oameni care să poată astăzi să rostească, liberi de disciplina și de constrângerile unui partid, lucruri pe care altfel nu le poate spune. Înainte, oamenii puteau să rămână ei înșiși, fiind membrii unui partid. Eu nu cred că Titu Maiorescu vorbea împotriva conștiinței lui, dimpotrivă....

29 iunie 2009

(Din alocuțiunea rostită de dl. Gabriel Liiceanu, cu prilejul lansării cărții **Scrisori către fiul meu**, în cadrul manifestărilor Festivalului Național al Cărții „Axis Libri”, organizat de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, Galați).

Editorial

Perenitate și inovare

Anul 2009 este declarat **Anul European al Creativității și Inovării**, având drept scop susținerea unor abordări inovative și creative în diferite domenii de activitate, la toate nivelurile, centrându-se totuși, în principal, pe cultură și educație.

Obiectivul global al Anului este de a sprijini eforturile statelor membre de promovare a creativității, prin învățarea de-a lungul vieții, drept motor pentru inovare și factor-cheie pentru dezvoltarea competențelor personale, profesionale, antreprenoriale și sociale și bunăstarea tuturor membrilor societății.

Dezvoltarea vertiginoasă a tehnologiilor informaționale conduce în mod inevitabil la transformarea relațiilor sociale și civile. Cultura, ca fenomen complex ce conservă și valorizează spiritualitatea și tradițiile, dar și ca factor catalizator de asimilare și implementare a progresului, este chemată să-și armonizeze vobutele între perenitate și înnoire.

Conectați la efortul unanim la care sunt chemate și încurajate să se implice organizațiile societății civile sub deviza „creativității și inovării”, colectivul instituției noastre este angrenat în punerea în operă a unui proiect managerial reformativ. Pentru a aduce și păstra publicul în sfera de acțiune a bibliotecii, un public asaltat de fascinația străzii, a politicului, care îl ține în fața televizoarelor ignorând rolul autoperfecționării continue și al dobândirii

de competențe prin lectură, studiu, informare, s-au adoptat noi forme manageriale și de marketing bibliotecar.

S-a reevaluat raportul dintre funcțiile formative și informative, accentul fiind deplasat pe cele din urmă. Este aceasta o chestiune de concepție, de strategie, dar și de tehnici, de remodelare organizatorică și funcțională în vederea integrării eficiente în sistemul local, regional, național și, în perspectivă, internațional cu tot ce presupune aceasta, de la controlul bibliografic până la informatizarea proceselor și serviciilor în scopul asigurării accesului universal la informații și al dreptului fundamental al omului privind libera circulație a informației. Totul este posibil prin:

- Volumul și valoarea informațională a bibliotecii, în care internetul, cartea, multimedia conviețuiesc completându-se ideal spre beneficiul publicului său real sau virtual, cunosc dimensiuni impresionante în condițiile unei politici de achiziții bine conduse și a unui demers fructificat avantajos de aducere a serviciilor bibliotecii cât mai aproape de utilizatori. Aici trebuie menționat fără tăgadă, meritul administrației locale în receptarea nevoilor culturale ale gălățenilor precum și sollicitudinea față de cerințele Bibliotecii.

- Diversitatea ofertei de produse și servicii orientate spre informare, dar și spre formarea prin lectură, studiu și cercetare a unor personalități cu înalt orizont cultural, este accesată mult mai operativ prin acțiunea conjugată a elementelor de marketing.

- Site-ul Bibliotecii, nou înființatul compartiment de editură, revistele: Axis Libri, Buletinul Fundației Urechia, Asociația sunt tot atâtea mijloace prin care gălățenii, și nu numai, sunt ancorați în timp real la activitatea Bibliotecii.

- Calitatea serviciilor și manifestărilor, dimensiunea interactivă a raportului dintre Bibliotecă și publicul său, care este beneficiar dar și contribuitor la reușită, sunt condiții îndeplinite care asigură punerea în operă a misiunii bibliotecii publice și care ne înscrie sigur între instituțiile europene chemate să împlinească obiectivul general al **Anului Creativității și Inovării**.

Prof. **Zanfîr Ilie**, Director
Biblioteca Județeană "V.A. Urechia" Galați

1 Iunie și ZILELE CĂRȚII PENTRU COPII

Ediția a XXIX-a

**Maricica
Târâla-Sava**

Manifestările organizate de Biblioteca „V.A.Urechia” cu prilejul Zilei Internaționale a Copilului au reușit să aducă bucuria și frumusețea în sufletul tuturor copiilor, părinților, bunicii și cadrelor didactice care au trecut pragul Bibliotecii în perioada 31 mai – 5 iunie 2009.

Zilele Cărții pentru Copii au început duminică, 31 mai 2009, la Fântâna arteziană din Grădina Publică, cu un cuvânt de deschidere al Prof. Ilie Zanfir, Directorul General al Bibliotecii „V. A. Urechia”. A urmat apoi tradiționalul concurs de personaje pentru copii, Carnavalul Cărții, ajuns la cea de-a XXIX-a ediție.

Concurenții, cu vârsta de până la 14 ani, cititori ai Bibliotecii, au început o impresionantă paradă a personajelor de basm. Fiecare copil deghizat într-un personaj îndrăgit din lumea minunată a basmelor citite, a defilat în fața unui juriu format din scriitoarea Speranța Miron, educatoarea Frosica Sava și bibliotecara Florica Șerban. Copiii au fost aduși la rampă de frumoasa și talentata actriță a Teatrului Muzical „Nae Leonard”, Ramona Vâlcu.

În timpul jurizării copiii au dansat, au cântat și au putut vizita standurile cu cărți ale editurilor gălățene, amplasate în Grădina Publică.

După deliberare, câștigătorii au primit diplome și premii, ce au constat în cărți și dulciuri. La final toți copiii au primit în dar, în afară de dulciuri și câte o carte.

În realizarea acestei manifestări, Biblioteca „V.A. Urechia” a primit sprijin material din partea Primăriei Galați, care a sponsorizat această acțiune

cu 200 de sacoșe cu dulciuri în valoare totală de 2.000 lei. Editura Eikon din Cluj-Napoca a pus la dispoziție 200 de cărți, iar alte premii au fost posibile printr-o donație impresionantă a ziarului Cotidianul.

Prin această amplă acțiune s-a reușit atragerea la lectură a unui însemnat număr de copii, care au luat cu asalt în zilele următoare Secția de Împrumut la domiciliu pentru copii.

Au urmat manifestări pe tot parcursul săptămânii, de la vernisarea expozițiilor de carte, de icoane pe sticlă, origami și desene, până la concursuri, programe artistice, lansări de carte și finalizări de proiecte.

O expoziție deosebită a fost cea de origami și desene realizată de persoanele adulte din Centrul de Servicii Complexe D.G.A.S.P.C

Galați, cu care Biblioteca are în derulare un proiect.

În altă zi, copiii au încercat să fie mici autori, întrecându-se în creativitate și inventivitate. Poveștile create chiar de ei au fost deosebite, atât prin conținut, cât și prin modul de prezentare: desene, dramatizări sau prezentări multimedia.

Săptămâna manifestărilor s-a încheiat cu finalizarea unui proiect educațional interjudețean „Lectura, informarea, și documentarea, factori esențiali pentru promovarea culturii în Uniunea Europeană”. În proiect au fost implicate șase școli gălățene, două școli brăilene, Casa Corpului Didactic și Biblioteca „V.A.Urechia”. S-au prezentat realizările proiectului, câteva momente artistice susținute de elevii școlilor implicate, iar în final s-au punctat concluziile proiectului.

Această activitate a încheiat săptămâna manifestărilor dedicate Zilei Internaționale a Copilului, organizate de Biblioteca „V.A. Urechia” din Galați.

120 de ani de la trecerea în nemurire a lui Mihai Eminescu

Pe 15 iunie 2009, s-au împlinit 120 de ani de când Mihai Eminescu a devenit, pentru noi, spiritul călăuzitor al evoluției de expresie a acestei culturi. Pentru că nu e vorba doar de literatură (sau de poezie, în speță), nici despre publicistică, ci despre întreaga noastră cultură, respectiv mentalitate, în raportare, față de artă și față de viața însăși.

La Galați, Biblioteca „V.A. Urechia” a ținut să marcheze acest eveniment prin depuneri de flori la statuia Poetului și printr-o expoziție de fotografie, intitulată „Dor de Eminescu”, colecție în stare să evedențieze câteva ipostaze mai semnificative ale vârstelor poetului. În acest mod, prin contribuția doamnei Valentina Oneț, au putut fi vizionate unele cadre inedite și semnificative, mai ales pentru cercetători. În mod special, acele imagini despre finalul vieții poetului ating o coardă sensibilă, în cunoșcătorii vieții sale, cât și în cei ce pot citi în ele consumul dureros al unor trăiri adunând vechi ecouri din scrisul său. Suferința și o prematură îmbătrânire se discern ușor drept prețul cuiva care și-a depășit epoca, izolat fiind, în multe privințe, de contemporanii săi, ca urmare a angoaselor sau a patosului ce răsufiau, mai aprinse ca niciodată, spre apusul său, ca om.

În legătură cu asta, George Călinescu încearcă temerea că anumite lucruri erau neelucidate și contradictorii referitor la moartea poetului, din cauza, fie a înstrăinării multora dintre prietenii săi față de el, fie din pricina unei, nu se știe cât de corecte și de interesate îngrijiri medicale de care a avut parte pe atunci: [...] În privința clipei pe care a ales-o providența spre a reîntoarce pe Eminescu în eternitate, știrile sunt destul de contradictorii, unele dând ziua de joi, 15, altele de vineri, 16 iunie.

„Aproape sigură este aceea de joi, 15 iunie, în zorii zilei, cum arată actul de deces și acum. De altfel,

s-a săpat pe piatra mormântului. Miercuri seara, Eminescu, cu ultimă licărire de conștiință, chemă pe bătrânul doctor și i se plânse de mari dureri în trup. Rămas singur, se întinse pe pat și când limba sortii sale ajunse pe pragul al doilea al vieții, inima se opri și poetul trecu în univers” (George Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*, p. 314, al. 5).

Poetul și-a reprezentat reflecțiile într-o manieră integră, urmând sensibilitatea de expresie a cauzei naționale în toate domeniile pe care le-a abordat. Mai presus de ideea succesului literar imediat. De aceea, opera sa, cu excepția celei publicistice și a unui volum de versuri editat de Titu Maiorescu (fapt ce nu l-a bucurat deloc, neavându-i permisiunea), ține, pe partea artistică, exclusiv de editarea postumă. Doar astfel i-au fost pe deplin reunite cele publicate până atunci și celelalte lucrări lirice și epice în stare să-i surprindă și pe

cei ce le-au adus la lumina tiparului.

Nu întâmplător, Biblioteca „V.A. Urechia” și-a deschis la Gară o filială chiar cu acest prilej, pentru a marca veșnicia unui spirit ce va trăi mereu în conștiința românilor. Așa cum a încercat să reliefeze domnul Ilie Zanfir, directorul acestei prime instituții de cultură din Galați, îi rămânem pentru totdeauna îndatorați lui Eminescu pentru orizontul deschis de el în inimile noastre, odată cu întemeierea poeziei în dulcea noastră Românie. Ceea ce a făcut posibilă încununarea acestei comemorări printr-o participare largă, la propriu și la figurat, invitații alcătuiind prin însăși prezența lor, evocarea poetului național. Scriitorii, eminescologii, actorii ce au recitat din opera poetului, ca și publicul prezent, au avut ocazia să experimenteze profunzimea trăirii ce-a unit România pentru veșnicie.

Din același motiv, numele unui alt poet național recunoscut, Grigore Vieru, a fost ales pentru filiala Bibliotecii. Un continuator, cu alte cuvinte, al tradiției gândului eminescian, al aceluiași dor care a întemeiat România de inimă a culturii noastre.

În vacanță la Bibliotecă!

Program atractiv

Clubul de vacanță

Biblioteca „V.A.Urechia” își păstrează și în perioada vacanței de vară porțile larg deschise pentru toți cititorii, iubitori de carte și doritori de a petrece timpul liber într-un mod cât mai plăcut.

Secția pentru Copii din cadrul Bibliotecii „V.A.Urechia” oferă următoarele servicii: împrumut la domiciliu de documente pe suport de hârtie și suport electronic; studierea unui bogat fond de referință, a publicațiilor periodice și a altor documente în cadrul secției; acces la calculator pentru baza de date, acces la toate activitățile culturale care se desfășoară în cadrul Bibliotecii.

Spațiul special amenajat pentru lectură, sprijinul bibliotecarului și ambientul plăcut din cadrul secției asigură posibilitatea celor mici să-și întocmească fișele cu lecturile de vacanță chiar în Bibliotecă.

O activitate de mare atracție, în această vacanță, este cursul de engleză deschis la Secția pentru copii și oferit de Clubul „Bonjour bebe”, condus de domnul Antonio Scamardella. Cursul este gratuit, se desfășoară în perioada 17 iunie – 9 septembrie 2009, miercuri, din două în două săptămâni și este deschis tuturor copiilor interesați de limba engleză.

Numărul celor interesați este în continuă creștere, aproximativ 70 de copii înscriși, motiv pentru care cursul se desfășoară pe grupe de vârstă, orar și spații diferite. Astfel: grupa mică și mijlocie, formată din copii cu vârsta cuprinsă între 5 – 7 ani, respectiv 8 – 9 ani participă între orele 10⁰⁰ – 12⁰⁰, la sediul central, la Secția copii, iar grupa mare, formată din copii cu vârsta cuprinsă între 10 - 14 ani, participă între orele 9⁰⁰ – 10⁰⁰ la Filiala nr. 4 „Grigore Vieru” a Bibliotecii „V.A.Urechia”.

Programul cursului cuprinde jocuri de cuvinte, lectură, conversație, muzică, dans și multe alte activități distractive și educative, astfel încât cei mici pleacă acasă încântați și dornici să revină la Bibliotecă, chiar și în vacanță.

Camelia Găvănescu

Soarele e blând, păsărelele ciripesc, este imposibil să nu-ți vină inspirația. Tânărul simpatic cu ochelari ne citește poezia lui Octavian Paler: Avem timp! Noi, pentru că știm poezia, ne vom face timp pentru tandrețe, mai mult chiar, vom trăi în iubire. O fetiță și-a adus aminte de „Zdreanță cel cu ochii de faianță” și vrea să ne recite poezia. O ascultăm și-o aplaudăm cu drag. Tânărul cu inel frumos, cu piatră verde, strălucitoare (o fi smarald?) ne povestește călătoria sa în Egipt. Ne-a promis că ne va arăta joia viitoare, poze cu el și piramidele! Amicul său ne citește un fragment din propria creație literară. Noi ascultăm cu interes și-l invităm să-și lanseze cartea la Bibliotecă, precum alți scriitori gălățeni, acum cunoscuți publicului. Domnul Paul Sân-Petru, îndrăgitul scriitor gălățean, ne-a onorat cu prezența, alături de domnul psiholog Vasile Lepădatu și scriitorii Petre Rău și Victor Cilincă.

Despre ceilalți membri ai Clubului de vacanță, vă voi povesti data viitoare. Chiar dacă se va termina vacanța, ne vom întâlni în continuare, în fiecare joi la ora 17.00 la Bibliotecă, la Cafeneaua culturală!

Violeta Opaț

Filiala Grigore Vieru - o euro-biblioteca, într-o euro-gară -

neconvențional din euro gara CFR – călători, la etajul 1. **Filiala nr. 4** poartă numele poetului **Grigore Vieru**, născut la 14 februarie 1935 (m. 2009), în satul Pererita, județul Hotin (azi județul Edineț), simbolul rezistenței prin cultură a românilor din Basarabia și Bucovina de Nord.

Grigore Vieru, poet neoromantic și eminescian, a lăsat în urma sa o operă poetică valoroasă înmănușiată în volume de sinteză precum *Scrieri alese* (Chișinău, 1984), *Rădăcina de foc* (București, 1988), *Curățirea fântânii* (Galați, 1993), *Văd și mărturisesc* (Chișinău, 1996), *Strigat-am către tine* (Chișinău, 1999), *Taina care mă apără* (Iași, 2008). A redevenit cetățean român în anul 1990. În același an a fost ales membru de onoare al Academiei Române, apoi membru corespondent. A militat pentru introducerea limbii române ca limbă oficială în Basarabia și a scrisului în grafia latină. A fost un prieten al gălățenilor vizitând de multe ori orașul aflat la confluența Dunării cu Prutul. Invitat la Biblioteca „V. A. Urechia”, în martie 1994, cu prilejul „Zilelor Basarabiei”, Grigore Vieru a scris în cartea de onoare: „Aici, în Biblioteca „V.A. Urechia”, m-am găsit în România Mare – prin cărțile și românii pe care îi are. Mă întorc în baricadele Basarabiei mai învoinic și mai încrezător în izbânda dreptății românești.” Gr. Vieru, 24 martie 1994.

Manifestarea a fost și un bun prilej de a-

sărbători pe Mihai Eminescu, amintindu-se faptul că, la aceeași dată, în urmă cu o sută de ani, gălățenii au fost primii care au organizat o comemorare poetului.

Programul festivității de inaugurare a fost deschis prin tăierea panglicii de către președintele Consiliului Județului Galați, Eugen Chebac împreună cu directorul general al Bibliotecii „V.A. Urechia”, profesor Zanfir Ilie.

Au fost prezenți și au luat cuvântul: directorul general al Bibliotecii „V.A. Urechia” profesor Zanfir Ilie, președintele Consiliului Județului Galați, Eugen Chebac, Nicușor Ciumacenco, viceprimar, Sergiu Dumitrescu, director Direcția Județeană pen-

tru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural, scriitorii Viorel Dinescu, Nicolae Staicu - Buciumeni, Florina Zaharia și Valentin Ajder, directorul Editurii Eikon, Cluj.

În alocuțiunea sa, directorul general, profesorul Zanfir Ilie, a menționat că deschiderea Filialei 4 este unul din punctele proiectului său de management prin care Biblioteca „V.A.

Urechia” vine în întâmpinarea nevoilor de informare și culturalizare ale comunității locale pe care o deservește, urmând să fie deschise încă două filiale ale bibliotecii, Filiala „Paul Păltănea” în incinta Grupului Școlar Metalurgic, cartier Aeroport și Filiala

Aici, în biblioteca
„V.A. Urechia”, m-am găsit
în România Mare – prin
cărțile și românii pe care îi are.
Mă întorc pe baricadele
Basarabiei mai învoinic
și mai încrezător în
dreptății românești.
Gr. Vieru
24 martie 1994

Facsimil din Cartea de onoare a Bibliotecii „V.A. Urechia”

„Hortensia Papadat-Bengescu”, ce va fi găzduită de Liceul Teoretic „Dunărea” din cartierul Dunărea.

Au realizat momente din programul artistic: actorul și directorul Teatrului Dramatic Fani Tărdini, Vlad Vasiliu, membrii Atelierului de Creație „Speranța Miron” (coordonat de Speranța Miron, Elena Tudose și Liliana Fluture-Maxim), elevi și profesori de la școlile „Mihai Eminescu”, „Julia Hasdeu” (împreună cu directoarea, prof. Rodica Cernat), Liceul Pedagogic „C. Negri”, Liceul de Artă „D. Cuclin” (împreună cu prof. Tudor Buciuman). Au fost prezenți reprezentanți ai autorităților locale, iubitori de carte din urbe și oameni de cultură.

Filiala nr. 4 „Grigore Vieru”, are o colecție enciclopedică de peste 3.000 de documente (cărți, periodice, documente multimedia) și dispune de: sală pentru împrumut la domiciliu, sală de lectură și un spațiu generos amenajat cu fotolii, măsuțe și vitrine expoziționale pentru manifestări culturale (lansări de carte, expoziții tematice, seri de teatru și poezie).

Filiala a fost dotată cu patru calculatoare performante, din care două sunt pentru accesul gratuit al utilizatorilor la internet și o imprimantă HP multifuncțională.

Noua filială pune la dispoziția publicului larg următoarele servicii: serviciu de împrumut al documentelor la domiciliu pentru adulți și copii; rezervări de documente; consultarea documentelor de referință (enciclopedii, dicționare, ziare și reviste, monografii) în spațiul sălii de lectură; acces la internet (acces la serviciul de poștă electronică, acces la resurse electronice globale de informare); acces la baze de date (catalogul bibliografic automatizat al Bibliotecii „V. A. Urechia”, cataloage bibliografice ale altor biblioteci, legislație europeană și românească on-line); acces la programe de aplicații (procesoare de text, pentru foi de calcul, grafică); servicii specifice de informare; asistență de specialitate pentru utilizarea instrumentelor de informare; bibliografie la cerere; serviciul de printare la cerere (contra cost).

Evenimentul s-a bucurat de o puternică mediatizare atât în Galați, în țară, cât și în cadrul comunităților românești din străinătate (Germania

și Spania).

Astfel, România Liberă din 27 iunie 2009 (www.romanalibera.ro) marchează evenimentul pe larg, autorul articolului, Ticu Ciubotaru, inserând și câteva opinii ale cititorilor prezenți, dintre care reproducem: “Eu fac naveta, pentru că învăț la Colegiul National Mihail Kogălniceanu. Ideea asta este genială, pentru că era mai greu sa ajung la sediul bibliotecii. Acum am timp să caut cărțile care-mi trebuie sau care mi-ar plăcea să le citesc. E păcat că nu s-a înființat mai devreme o astfel de bibliotecă” (Andrei). Apariția acestei filiale, ca un fapt necesar și,

totodată, inedit în peisajul bibliotecilor românești, a fost semnalată și în următoarele publicații accesibile on-line: *Viața Liberă* (www.viata-libera.ro), Galați, România – *Viața unei biblioteci pe un peron*, Cărți la răscruce de drumuri, autor: Cristina S. Carp, 16 iunie 2009; *Revista Agero*, Stuttgart (www.agero-stuttgart.de), Germania – *Interviu cu Ilie Zanfir*, autor: Angela Baci; *Revista Nou Horizont* (www.nouhorizont.com),

Valencia, Spania - Inedit: Biblioteca ”Urechia” și-a deschis o sucursală la... gară, autor: Angela Baci.

Vom urmări, îndeosebi, prin creșterea colecțiilor și diversificarea serviciilor, satisfacerea nevoilor de studiu și informare ale utilizatorilor noștri din cartierul „Valea orașului”, cartierul ANL-Gară și unitățile industriale din zona Calea Prutului - Port, și nu în ultimul rând ale călătorilor care tranzitează Gara CFR Galați. Nu sunt excluși nici ceilalți locuitori ai orașului, permisul de bibliotecă fiind valabil atât la sediul central, cât și la filialele acestuia.

Celozena Diaconu

Festivalul Național de Carte AXIS LIBRI, Galați, ed. I

27 - 30 iunie 2009

Esplanada pietonală - spre faleză

Manifestarea culturală: Târgul Național de Carte, purtând numele revistei de cultură „AXIS LIBRI”, lansată de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” în toamna anului 2008, a atins dimensiunea de Festival al cărții prin anvergura și diversitatea activităților desfășurate, reprezentând încununarea eforturilor celor mai importante instituții ale administrației locale, cât și a partenerilor culturali care au răspuns invitației de a face din sărbătoarea „ZILEI DUNĂRII” (29 iunie), prilejul fericit de a pune în operă un proiect cultural complex ce a vizat susținerea culturii scrise românești, aici la Dunăre, unde nu se mai întâmplase un astfel de eveniment.

Astfel se explică interesul și receptivitatea factorilor administrativi și culturali de la nivel de municipiu și județ, prin prezența efectivă în cadrul manifestărilor Festivalului, a Domnilor: Eugen Chebac – Președinte al Consiliului Județului Galați, Claudiu Brânzan – Prefectul Județului Galați, Dumitru Nicolae – Primarul Municipiului Galați, Florin Pâslaru – deputat, Viorel Mânzu – Rectorul Universității „Dunărea de Jos”, Nicușor Ciumacenco – viceprimar, Cristian Căldăraru – Directorul Muzeului de Istorie, Stelian Stancu – Directorul Teatrului de Păpuși „Guliver”, Răzvan Corneliu Avram – Directorul Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, organizatori: Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, Editura Eikon, Accente Noi, Editura Vox, scriitori, edituri, consilieri locali și județeni cât și întreaga mass-media gălățeană.

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” a polarizat de-a lungul timpului viața culturală a orașului, județului, depășindu-i granițele, reușind să ofere cetățenilor din spațiul Dunării de Jos ocazia să „se apere cu învățătura, cu știința” așa cum îndemna patronul ei spiritual academicianul Vasile Alexandrescu Urechia.

În spiritul acestor valoroase tradiții, cât și prin adăugirea și implicit îmbogățirea zestrei patrimoniale moștenite de la înaintașii de marcă, bibliotecarii gălățeni au materializat acte de cultură remarcabile între care se cuvin

menționate: editarea a trei reviste (Axis Libri, Buletinul Fundației Urechia și Asociația). Au găsit resursele umane și materiale necesare înfăptuirii evenimentului cultural de excepție al cărui impact spiritual a fost mediatizat corespunzător.

La acest Festival al cuvântului tipărit au fost prezente 83 de edituri din țară, care au oferit receptivului public gălățean peste 3000 de titluri de carte, produse literare care au acoperit o gamă extrem de variată de teme și domenii începând cu cartea pentru copii, elevi, studenți, carte științifică enciclopedică, de artă, divertisment, religie și gastronomie.

Au fost patru zile de sărbătoare a cărții și a celor care o slujesc și mijlocesc accesul la tezaurul ei ideatic, interval în care s-a derulat un bogat program de manifestări între care au primat lansările de carte, întâlnirile cu scriitorii îndrăgiți, concursuri cu premii, tombola Festivalului, reprezentații cu artiști de muzică populară, clasică, fanfară cu acorduri de muzică de promenadă, cât și spectacole ale artiștilor de la Teatrul de Păpuși „Guliver” din Galați.

Toate activitățile au avut menirea de a înscrie prin acest demers cultural devenirea generală a orașului, verigă a unei evoluții spre demnitatea

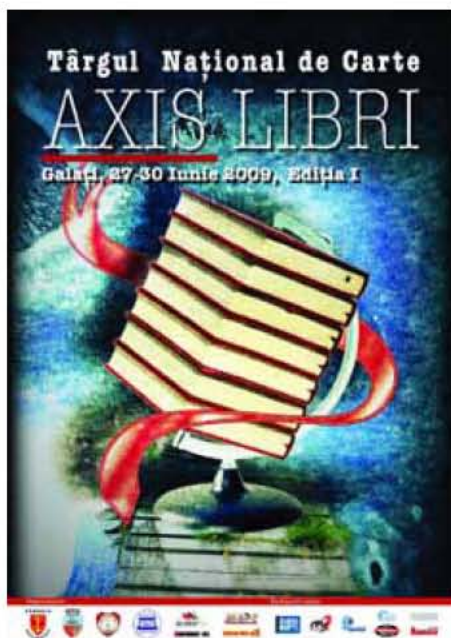
și semnificația vieții noastre, concepută ca rost suprem al binelui și frumosului.

Reiterând cu emoție cuvintele marelui Sadoveanu: „Minunea cărții nu e atât minunea în sine, de a comunica gândul și simțirea noastră semenului nostru din alt veac și de dincolo de moarte, ci acel rar privilegiu, pe care eu l-aș numi divin de a trăi prin adevăr și sinceritate”, vă asigurăm că la ediția a II-a a Festivalului Național de carte „Axis Libri” vom stimula lectura prin crearea de noi punți de dialog între editori și cititori, între scriitorii, artiștii și publicul gălățean.

Redacția AXIS LIBRI

Facsimile din Cartea de onoare a Bibliotecii „V.A. Urechia”

Festivalul Național de Carte AXIS LIBRI sau normalitatea ca extravaganta

„În afară de cărți nu trăiesc decât dobitoacele și sfinții: unele pentru că nu au rațiune, ceilalți pentru că o au în prea mare măsură ca să mai aibă nevoie de mijloace auxiliare de conștiință.”

Petre Țuțea

facturi, în care ratele tind să umbrească până și sărbătorile din calendar, a fost cea mai bună răsplată pentru eforturile depuse atât de organizatori, cât și de expozanți. Oamenii cărții, care au supraviețuit, citind, umilințelor vechiului regim dictatorial,

În orașul lui Leonard, Prințul Operetei, la sfârșitul lunii iunie, peste optzeci de edituri, au întretăiat calea celor ieșiți la promenada zilnică spre faleză, oferindu-le câteva mii de titluri de carte din cele mai diverse domenii. Târgul – festival AXIS LIBRI a început de la proiectul Bibliotecii „V.A. Urechia” prin propunerea Editurii Eikon, (care face diferența între a publica și a tipări și difuzează cărțile la nivel național), de a face un târg de carte într-un oraș evitat până acum de organizatorii de evenimente similare, considerându-l industrial, fără șanse culturale. Propunerea a fost primită cu promptitudine și susținută de Biblioteca „V.A. Urechia, al cărei neobosit și eficient director, Ilie Zanfir, a contribuit decisiv la transformarea ei într-un real, mărturisit și de expozanți, succes. Timp de patru zile, gălățenii s-au bucurat de oferta editorială variată, arătând un interes pentru cărți, bănuind de mulți ca fiind privilegiul orașelor considerate culturale.

Bucuria celor care se regăseau unii în privirile celorlalți, adunați de aceeași pasiune a lecturii, într-un spațiu „interzis” celor indiferenți, în multitudinea lumilor cuprinse în tot atâtea cărți, reușind să evadeze puțin din lumea cu

se refugiază din nou între coperte, fugind de astă dată de lipsa de sens și superficialitatea lumii de azi, amintind de versul poetului Aurel Dumitrașcu: ”Eu nu vreau să trăiesc, eu vreau să citesc”. Oamenii cărții vor și ei, în răstimpuri măcar, să se cunoască, să-și vorbească, să facă schimb de impresii și idei, într-o lume a lor, neîntinată de interese, în care intrarea e liberă pentru toți cei cucerți definitiv de patima lecturii. Oamenii cărții au dat viață unei lumi guvernate de sens și valori morale și artistice cu „legi” scrise și nescrise, care obligă, prin filtrul bunului simț din momentul și în măsura în care sunt intuite.

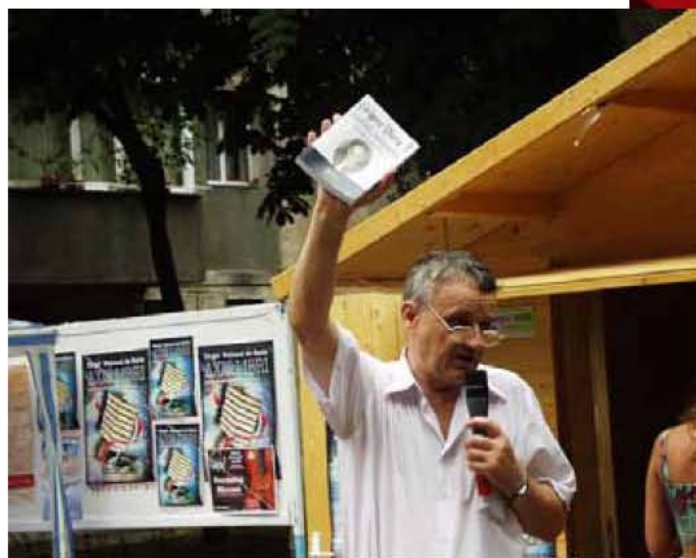
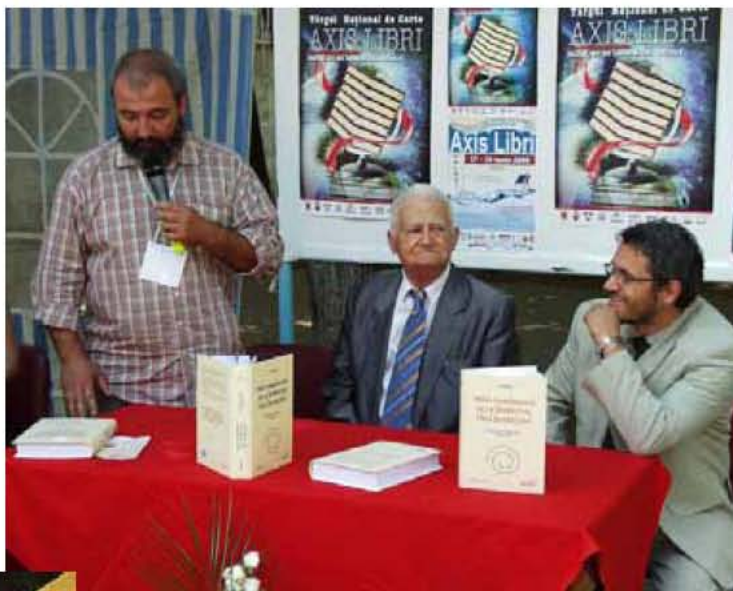
Într-o discuție avută acum câteva zile, la un alt târg de carte, imaginam, nestingerit, alături de alți oameni ai cărții – slavă Domnului că încă nu taie nimeni facturi pentru visare, cum am putea păstra, în cazul în care nu putem spori frumusețea lumii cărții sau cum putem să ne izolăm de cei indiferenți și chiar ostili ei. Simplu, prin accesul la cultură. În acel moment, cu sentimentul celui care reinventează bicicleta sau măcar roata, am evocat mulți visători, înaintași ale căror opere au creat armate de exegeți, (răs)tălmăcitori, răcorindu-ne cu expresii celebre: *Cultura înseamnă libertate, Quod licet Iovis, non licet bovis*, bucurându-ne ca niște copii care au acces la un cod secret. L-am evocat pe Nichita, exemplificând puterea cuvântului dublată de gestul nobil de a transforma un premiu consistent – adică mulți bani, (care au acaparat definitiv mintea celor mulți) – în trandafiri pentru toate

Festivalul Național de Carte „Axis Libri”

femeile de la acea festivitate. Apoi l-am pomenit pe Mircea Vulcănescu sau ce înseamnă puterea Cuvântului însoțit de dragoste până la sacrificiu, amintind episodul creștinesc în care și-a dat viața pentru acel tânăr din carceră. În câteva momente, lumea aceasta în care decibelii înseamnă belșug și ciii putere - distincție (s) nobiliară, a dispărut, cel puțin pentru noi. Eram cu toții într-o lume a faptelor culturale, singurele care rămân și creează, prin afiliere, identități și modele...

Din impasul constatat cu oarecare satisfacție de cioclii culturii, nu putem ieși printr-o mișcare de baghetă magică, de la o zi la alta. Putem ieși însă, cu pași mici, făcuți împreună - scriitori, editori, bibliotecari, profesori - deschizând pentru noi și pentru ceilalți, câte o carte. Dacă o parte dintre tinerii numiți dificili și cu probleme de comportament, care descoperă și valorifică lumea epidermal, iar apoi, pierzându-i noima, evadează

din ea în felul lor teribilist, renunță la “seringa fermecată” descoperind puterea și farmecul lecturii, un târg sau o lansare de carte au rost.

Despre rosturile cărților s-au scris multe... cărți. Aș aminti-o pe aceea scrisă de un minunat om al cărții, Sanda

Cordoș, *Ce rost are să mai citim literatură?* Cu mențiunea că acum suntem chemați să răspundem la întrebarea: Ce rost are să mai citim? De ce ar alege un adolescent drumul cărților, dacă micile și marile ecrane și spațiul public îl agresează zilnic cu indivizi agramați plini de bani și de sine, care par destul de fericiți, iar profesorii lui pot fi recunoscuți, de la distanță, după culoarea spălăcită a aceleiași haine demodate? Cum mai poate fi trezit interesul pentru lectură într-o lume în care suntem bombardați cu informații facite să stârneasce poftă și dorințe, urmărind să ne reducă la obiecte sexuale, tuburi digestive sau suporturi pentru haine? Mai poate convinge cronicarul, prin “iscusita-i zăbavă”, generațiile de azi că cele mai plăcute îndeletniciri ale speciei umane sunt cetitul și scrisul?

Noi credem că da. De aceea edităm cărți, organizăm târguri și lansări de carte, străbătând țara cu răbdarea întotdeauna răsplătită de oamenii cărții pe care îi întâlnim acolo unde mulți nu se așteaptă, în orașe mai mici sau mai mari, în sate uitate de... gestionarii oficiali ai culturii. Slavă Domnului, harul și talentul sunt selective și nu distribuite „democratic” sau după criterii approximate de interese meschine. Statistica e neputincioasă în fața spiritului. Un singur om ivit poate după decenii sau secole de așteptări active, poate schimba soarta celor mulți, indiferent dacă a fost așteptat sau nu și de ei. Sună patetic și destul de naiv. Poate că așa este. Nu încercăm să convingem cu argumente sforăitoare pe nimeni. Doar credem în puterea cărților și urmărim, discret, ca acestea să ajungă la destinație, adică la oamenii cărții. „Axis Libri” a fost un eveniment cât se poate de normal, dar pe fondul haosului valoric în care viețuim, pare extravagant.

Mulțumim tuturor celor, nu puțini, care au înțeles să facă eforturi pentru ca acest târg-festival să ia ființă și cerem iertare pentru lipsurile sau inexactitățile inerente oricărui început.

Valentin Ajder

Editura Eikon, Cluj Napoca

Scriitori de azi, de ieri și de mâine

- Concurs de creație literară -

Concursul a fost organizat în cadrul Festivalului Național de Carte AXIS LIBRI, dedicat Zilei Dunării (29 iunie), în perioada 1-20 iunie 2009. Etapa de primire a lucrărilor, la alegere, pe două secțiuni de vârstă și anume: 8-14 ani, respectiv 15-18 ani.

Temele concursului: povești, povestiri, eseuri despre: a) Dunărea, cale de apă; b) Galați, orașul inimii mele.

Scopurile urmărite: completarea cunoștințelor de literatură română și stimularea creativității elevilor.

Premierea lucrărilor elevilor a fost realizată în data de 27 iunie, sâmbătă, ora 12:00. Publicăm din lucrările laureaților, care au primit inclusiv premiul revistei "Axis Libri".

Nimic despre fericire (fragment)

Așa cred că începe orice poveste, într-o zi pe care tu o consideri specială; îți aduci aminte de ea, după care o numești "o poveste".

În momentul în care te uiți în jur îți dai seama că ni-mic nu e special; oamenii își trăiesc momentul, iar orașul are același ritm pe care îl are în fiecare zi. De multe ori mă întreb dacă visele se nasc în lumea asta sau vin de undeva dintr-un alt loc, iar tu încerci în fiecare dimineață să îți spui "de data asta poate fi adevărat", începi prin a visa să devii cineva. Continui prin a visa să îți atingi țelul și apoi, ești prins de valul pasiunii și toate par să se rezolve de la sine. De câte ori nu încerci să cauți acel ceva care să îți aducă liniștea? Într-un oraș veșnic agitat, în care lumea aleargă înnebunită fără un scop anume? O liniște de care ai atâta nevoie și după care tânjește fiecare parte a corpului tău... Iar când o găsești nu reușești să îi înțelegi adevărata valoare... și renunți. Mă întreb, oare merită să mai încerci?

Ziua de ieri a fost motorul care a declanșat toate aceste gânduri în mintea mea; stăteam pe patul diform, răpusă de ceea ce îmi place să o numesc astenie de sfârșit de școală. Întrebarea omniprezentă era "eu ce fac vara asta"? Continuam să meditez asupra ideii. Fereastra deschisă larg lăsa să iasă prin ea o perdea abundentă de fum; afară se auzea tonalitatea eternă a orașului, care era mereu aceeași și nimic nu dădea de înțeles că s-ar putea schimba vreodată.

Tata însă, care a apărut în cameră în stilul caracteristic - trei bătăi scurte în geamul de la ușa camerei și intrarea, căci era un om prea ocupat pentru a avea răbdarea de a primi și confirmarea - începu să

vorbească repede și sacadat despre nu știu ce hotărâre. Vroiam să termine mai repede, drept pentru care dialogul s-a rezumat la:

- Știi, în ultimele luni am avut lungi discuții cu privire la avantajele și dezavantajele... Știi că o să îmi ceri să fiu scurt și...

- Atunci fii...

- Bine, ne mutăm.

- Când?

- În cel mult trei zile. Se ridică și părăsi camera.

Era prima dată când îmi doream ca tata să nu fi fost atât de scurt. Și știți de ce? Pentru că mă așteptam la asta... Dar nimeni niciodată nu a dezvoltat ipoteza mutării, la mine în familie; cel puțin nu de față cu mine. Ce-i drept, discuții au mai fost dar niciodată nimic

concludent. Cert e că de data asta, tata a fost atât de serios încât nici nu aveam puterea să mă gândesc la faptul că s-ar putea răzgândi. Și ideea care mă stresa cel mai tare e că știam de la început că nu are cum să fie ca în filme și în ultimul moment ai mei să se răzgândească și să hotărască să rămână. Mă uimea naivitatea alor mei. În fond, de ce plecau? De ce anume vroiau să scape? Eram sigură că aveam să ajungă acolo și să dea fix peste ceea ce i-au făcut să vrea să se mute. Pentru că e același sistem peste tot.

Mereu am spus că Galațiul este un oraș al contrariilor, aveam impresia că se împarte numai în prinți și cerșetori, între ei existând câinii vagabonzi, clasa de mijloc.

Ana Maria Barbu

Cl. A VIII-a B, Colegiul Național
„Vasile Alecsandri”, Galați

Dunărea, cale de apă (fragment)

Irina privea pierdută printre firele de nisip, căutând parcă niște clipe scăpate din clepsidra ce măsoară infinitul. Mângâia cu degetele subțiri și uscate spuma valurilor ce aduceau la mal parcă fără voia lor sticle de plastic și cutii goale de bere, hârtii sau pungi de tot felul, și în urechi îi răsună mereu vocea melodioasă ce îi tulburase de nenumărate ori somnul și gândurile: „Irene, Irene!”

Copiii din mahala râdeau de ea, iar unii mai răutăcioși aruncau în ea cu pietre și îi strigau vorbe urâte: „Nebuno, nebuno”, apoi se îndepărtau râzând, mândri de isprăvile lor. Irina nu îi ura, privea dincolo de ei fără să-i pese de vorbele lor sau de pietricelele ce o loveau sacadat și apoi cădeau în apă dând la iveală cercuri din ce în ce mai mari ce se pierdeau în depărtări. Le urmărea cu atenție, ca un fizician ce studia gradul de aplicabilitate al legilor fizicii în tratarea maladiilor sufletești.

Avea sufletul bolnav Irina, bolnav de prea multă dragoste, de dragoste neîmplinită. Cine își mai amintea oare de preafrumoasa Irina de acum douăzeci de ani? Fata săracă de pescar, de o frumusețe ireală, plină de viață și de speranță, harnică și isteată, furase într-o zi inima unui marinar străin care poposise cu vasul în micuțul port de la malul Dunării. Cu părul negru și obrazul măsliniu, Andreas fusese pe dată vrăjit de frumusețea Irinei și nici ea nu rămăsese indiferentă privirii fascinante a lui Andreas, în care cerul își revărsase parcă imensitatea albastră. Se înțelegeau din priviri, nu aveau nevoie de translator pentru a-și mărturisi dragostea intensă ce le aprinsese sufletele. Mână în mână, seară de seară, se plimbau nestingheriți pe malul Dunării prin nisipul fin, scaldat de valuri. Murmurul lor discret le acompania sărutările și îmbrățișările pline de pasiune.

„Vezi, și valurile se bucură de fericirea noastră!” spunea Irina, iar Andreas părea că înțelege cuvintele ei și o lua în brațe, ridicând-o spre cer.

„Dă-mi drumul, ai să mă scapi!” chicotea fata, iar glasul ei cristalin se amestecă cu murmurul valurilor, compunând o simfonie divină menită să elogieze dragostea lor frumoasă și pură.

„Irene, Irene!” o alinta el plin de tandrețe, și

în acest cuvânt se topea parcă toată dragostea lui pentru cea mai frumoasă fată din lume. Așa simțea ea cuvintele lui rostite printre sărutări. Vorbeau ochii, vorbeau inimile, ce mai conta dacă erau spuse puține cuvinte? Vraja care îi lega, făcea ca ei să se înțeleagă prin telepatie, parcă. Nu-și dădeau ore de întâlnire dar pur și simplu apăreau în același timp la malul Dunării fie că era zi ori era seară, dar momentul era mereu altul și locul de întâlnire se schimba. Doar dragostea lor rămânea aceeași: puternică, incomensurabilă, ireală. Firul invizibil ce le unea cu atâta putere sufletele era poate dăruit de Dunărea albastră, martora și ocrotitoarea iubirii lor, drept recompensă că reușiseră să-i descifreze desenul abstract pe care razele de soare îl bruiaseră pe coama

unui val. Ca la un semnal doar de ei știut, Irina își desprindea mâna firavă din mâna puternică a lui Andreas și se îndrepta alergând către casa săracăcioasă în care tatăl ei o aștepta poate, să prepare peștele, dăruit de apele binecuvântate ale Dunării. Brunetul cu ochii de cer rămânea pironit, sărutându-i parcă urma pe care piciorul ei delicat o săpase în nisip. O însoțea cu privirea până când silueta ei mlădioasă se pierdea în zare, apoi pleca spre vasul care aștepta să fie încărcat în port.

Ioana Alexandra Istrătescu
Clasa a X-a D, Colegiul Național
„Mihail Kogălniceanu”, Galați

Din nou despre V.A. Urechia (1834-1901).

175 de ani de la nașterea cărturarului.

Portretul unui om de cultură (II)

Valentina Onet

V.A. Urechia a fost un energic susținător al Memorandiștilor. În arhivele Bibliotecii V.A. Urechia se păstrează extrase din presa europeană a vremii referitoare la procesul memorandiștilor.

Ca președinte al Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor (1893-1897) „purtătoarea drapelului culturii prin limbă și pe temelii latine”, V.A. Urechia va susține cu ardoare ideile memorandiștilor, va sprijini concret mișcarea de eliberare a românilor din Transilvania, dându-i un ecou european, se va adresa tuturor filoromânilor din Franța, Italia, Spania, Belgia, Elveția, pentru susținerea românilor din istorica provincie românească, împotriva guvernului maghiar. În 1894 publică albumul *Voci latine. De la frați la frați* (I-a culegere de adeziuni a gintei latine la mișcarea națională din Transilvania și Banat), închinat „marilor apostoli ai națiunii române”, care însumează 147 de adeziuni ale unor personalități și instituții din țările latine: scriitorul Emil Zola, poetul Fr. Mistral, poetul A. Roque-Ferrier, președinte Felibrige, etnograful Leon de Rosny, prof. Emile Picot, scriitorul Sully Prudhome, generalul Parmentier, istoricul Cesare Cantu, senatorul Giosue Carducci, orientalistul Angelo de Gubernatis, senatorul Graziado Ascoli, senator Alberto Quintana etc.

Pentru a răsplăti dragostea, forța credinței în apărarea drepturilor lor, românii transilvăneni îi dăruiesc lui V.A. Urechia, în 1900, un album omagial, cu ocazia jubileului a 50 de ani de activitate literară (1850-1900), conservat la secția Colecții Speciale a Bibliotecii gălățene, cu coperti din catifea albastră și ornamente de bronz aplicate. Acest volum, impresionant prin simplitatea lui, se deschide cu un cuvânt de mulțumire: „Ilustre profesor și neîntrecut patriot, ați luptat cu dragoste de apostol, cu tăria celui care crede în scrisul și idealul său. Meritele Voastre sînt neperitoare; iubire și recunoștință un

neam întreg Vă datorează. Iubire și recunoștință Vă datorăm mai ales noi ardelenii - ardelenii asupriți ale căror suferințe cu scrisul și graiul le-ați vestit fraților latini, apusului civilizată. Vă datorează, mai ales noi ardelenii, pentru a căror dreptate și libertate vă luptați cu atâta dragoste și sinceritate”. Urmează o poezie dedicată lui Urechia de marele poet G. Coșbuc și 624 de semnături autografe, printre care: I. Bianu, Iuliu Moisil, Pavel Dan, N.I. Apostolescu, Gheorghe Cârțan ș.a.

V.A. Urechia a sprijinit prin Societatea de cultură macedo-română (1879), înființarea primelor școli românești în Sudul Balcanilor, în Macedonia. În calitate de președinte al acestei societăți va edita, în 1880, Albumul Macedo – Român, un „real simbol de pace, de adevărată înfrățire, prin reciproca respectare a drepturilor”, scria el în prefață. Istoricul se referea la: „dreptul de a vorbi românește, de a ruga pe Dumnezeu în românește, de a învăța în școală românească”. Albumul alcătuit prin colaborarea a 173 de scriitori și artiști, este „un monument de simpatie pentru cultura românilor din Peninsula Balcanică” și reunește studii istorice, lingvistice, etnografice, geografice, de folclor, versuri, proză semnate de cei mai „ilustru scriitori ai Europei și ai românilor”: V. Alecsandri, Al. Macedonski, Episcopul Melchisedek, N. Densușianu, A.D. Xenopol, Iosif Vulcan, B.P. Hasdeu, V. Hugo, Fr. Mistral și principalii poeți Felibrige, A. Ubicini, E. Quinet, J. Simon, G. Vegezzi Ruscalla... Pentru românii macedoneni V.A. Urechia era Marele Român.

V.A. Urechia, prin toate acțiunile sale a dovedit că a iubit istoria românilor. O viață întreagă a adunat carte străină cu informații despre români, a susținut cu înflăcărare latinitatea românilor și a încercat să definească locul românilor în familia țărilor latine, a țărilor europene. A avut un crez arzător, romantic - „lupta pentru patrie și românism” - , moștenit de la Bălcescu și Kogălniceanu. În prefața studiului său „Notițe despre Bibliografia Istriei și Dalmației” (1877), susținea că Societatea Academică Română trebuie „să acționeze cu toată energia, prin toate

A n u I „ U R E C H I A ”

mijloacele posibile, pentru a face cunoscute peste hotare istoria poporului român, legitimitatea istorică a aspirațiilor lui naționale”. Istoricul era în concepția lui V.A. Urechia un dascăl al națiunii.

A predat istoria românilor timp de peste patruzeci de ani, la Universitatea din Iași, timp de patru ani (1860-1864), iar la Facultatea de Litere din București, timp de treizeci și șapte de ani (1864-1901), dintre care 26 a funcționat ca titular (1864-1890). A scris o impresionantă istorie a românilor, prin dimensiuni și bogăție documentară, în 14 volume (din cele 20 câte proiectase), publicată între anii 1892-1902, ultimul volum publicat postum. Înainte de a publica cursul său de istoria românilor referitor la perioada 1774-1821, s-a documentat timp de aproape treizeci de ani și apoi a selectat și a publicat *Istoria Românilor* în aproape 10.000 de pagini. Ca istoric este numit „cronicar” al perioadei fanariote, „arhivar”, „documentarist”.

V.A. Urechia a fost creatorul catedrei de istorie națională. A înființat apoi catedra de epigrafie și slavonă pentru a sprijini studiul istoriei românilor. S-a luptat pentru crearea, la Facultatea de litere din București, a catedrei de filologie comparată, de arheologie. A susținut necesitatea studiului limbii arabe și al limbii polone. În „*Scrisoare de rămas bun adresată domnilor studenți ai Facultății de Litere din București*” (1901) V.A. Urechia - „bătrânul înființător al cursului de istoria românilor” - cum se autointitula, amintea că a muncit fără preget, a publicat „zeci de mii de documente interne”, cu modestie atribuindu-și doar „conlucrarea la formațiunea mediului ambient istoric”. Bătrânul profesor își încheia discursul astfel: „Generația mea v-a dat România, voi aveți să-i asigurați existența și mărirea. Am consolațiunea că am făcut din tinerețe învățați profesori de istoria patriei, am învățat-o a simți românește, am văzut-o luptând energic pentru reînchegarea întregului neam românesc”. Într-o fotografie din 1901, conservată la Secția Colectii Speciale a Bibliotecii gălățene, executată de Fr. Duschek, sunt surprinși sute de studenți manifestând la Ateneu pentru profesorul V.A. Urechia, care ieșea

la pensie. A fost un dascăl cu vocație și de excepție.

A participat cu ardoare la toate evenimentele decisive pentru soarta națiunii. A adunat documente arheologice, tipărituri românești și străine, tot ce contribuia la definirea trecutului românilor.

Ca profesor universitar și Ministru al Instrucțiunii Publice și Cultelor (1881-1882), în guvernarea liberală a cabinetul Dimitrie Brătianu, s-a ocupat de organizarea și îmbunătățirea învățământului de toate gradele, de la învățământul secundar până la cel superior, de la înzestrarea școlilor, la programele școlare, la editarea cursurilor universitare, la diversificarea catedrei de istorie și filozofie, la introducerea de noi specialități etc.

V.A. Urechia, ca istoric al învățământului românesc, publica *Istoria școalelor de la 1800-1864*, apărută în 1892 la Imprimeria Statului, lucrare de referință și astăzi, premiată de Academia Română cu „Premiul I. Eliade Rădulescu”, în 1890, prezentată la concurs, în mod anonim. Lucrarea în patru volume reprezintă, așa cum o definea Urechia, „o arhivă portativă”, rezultat a treizeci de ani de studiu al arhivelor publice și private, însumând o foarte bogată colecție de documente de istorie școlară, în cea mai mare parte inedite.

Ca scriitor, V.A. Urechia a pledat pentru o literatură națională, de inspirație istorică și folclorică, în tradiția Daciei literare. A abordat diferite genuri, scrise în maniera timpului: balada, fabula, romanul, povestirea, legenda, comedia, tragedia, localizarea... Este amintit de istorii literare ca începător de drumuri, printre pionierii romanului românesc (*Coliba Măriucăi*, 1855; *Logofătul Baptiste Velevi*. Episod istoric din sec. XVII, 1855), ca dramaturg de inspirație istorică (*Vornicul Bucioc* 1867, *Curtea lui Neagoe Vodă*, 1875). A scris comedii și localizări (*Bahul mortului*, 1865, *Alecsandri la Mircești*, 1894, *Odă la Elisa*, 1868), dar și memorialistică și *Legende române*, 1891. Lucrările lui literare rămân ca „adevărate picturi de epocă”.

VALORI PATRIMONIALE : LIBRI RARI

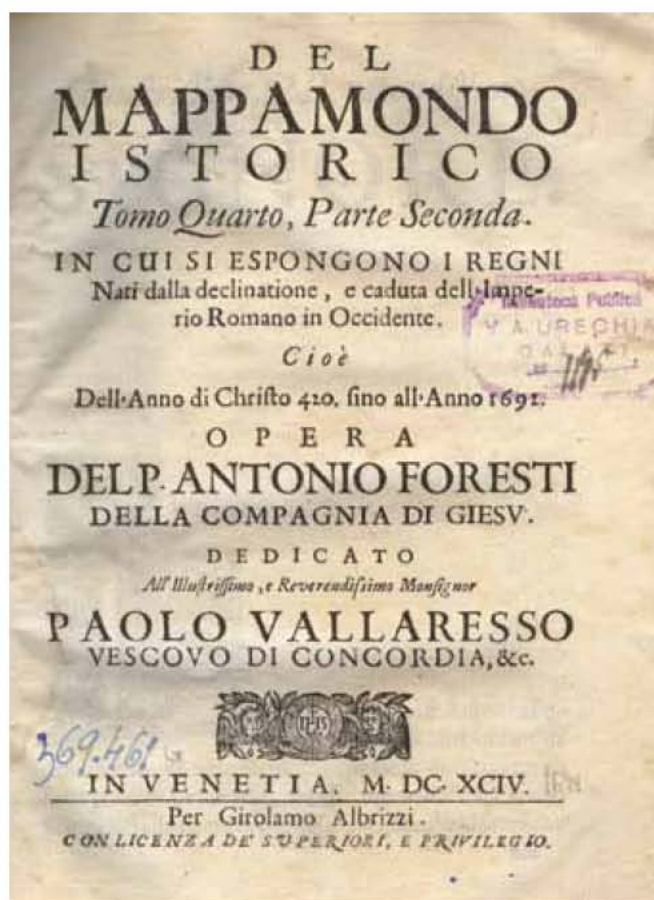
Antonio Foresti - *Del mappamondo istorico*, Venezia, 1694**- o carte provenită din vremea „monarhiei culturale”
a lui Constantin Brâncoveanu -**

Secția Colecții Speciale a Bibliotecii „V.A. Urechia” din Galați păstrează ca pe una dintre cele mai valoroase tipărituri, volumul *Del mappamondo istorico*, Tomo quarto, Parte seconda, tipărit la Venezia de Girolamo Albrizzi în anul 1694. Autorul volumului, Antonio Foresti (începutul sec. XVII- 1692), profesor de literatură și filozofie la Ferrara, rector al colegiilor din Brescia și Mantua, a elaborat o istorie universală, din care a tipărit în timpul vieții patru volume, care au apărut postum și care ar fi trebuit să urmărească firul evenimentelor celor patru „din cele mai mari imperii ale lumii”. Primul volum a apărut la Parma în 1690, iar începând cu volumul al doilea s-a tipărit la Venezia, sub îngrijirea lui Girolamo Albrizzi.

Volumul deținut de Biblioteca gălățeană, respectiv, tomul patru, partea a doua, în care sunt examinate statele care s-au născut din declinul și decăderea Imperiului Roman în Occident (*dall'anno di Christo 420 fino all'anno 1692*), conține viața regilor Spaniei, a ducilor și regilor de Boemia, a principilor și regilor din Polonia a marilor duci moscoviți, a regilor Ungariei, Ierusalimului și Ciprului, face parte din ediția princeps (Parma, Venezia, 1690-1694) a acestei impresionante istorii, integral tipărită la Venezia în 1737 și 1745 în 15 volume, ediție completată și adăugită, după moartea lui Antonio Foresti, de alți numeroși istorici.

Acest titlu figura și în biblioteca pasionatului bibliofil, stolnicul Constantin Cantacuzino (care alcătuiuse după studiile de la Padova, începând cu 1667, biblioteca de la Mărgineni) și anume tomurile III (1-2) (1697), IV(1-2) (1697) și V(1,3) (1700-1705), tipărite tot la Venezia de Girolamo Albrizzi, dar ediția a doua, semnalat de C. Dima Drăgan în lucrarea sa *Biblioteca unui umanist român : Constantin Cantacuzino Stolnicul*, București, 1967.

Mappamondo istorico, tom. 4, parte a doua, Venezia, 1694, operă a părintelui Antonio Foresti,

„della compagnia di Gesù” este un volum de preț pentru istoria românilor, făcând parte din categoria documentelor *daco-romanica*, pentru intervalul de timp 1440 -1692. Lucrarea conține 70 de pagini cu informații despre: provinciile românești - Moldavia, Valacchia, Transilvania -, despre principii și voievozii români - Iancu de Hunedoara, Matei Corvin, Ștefan Batori, Gabriel Batori, Gheorghe Racozi, Ștefan cel Mare și războaiele purtate cu turcii, despre cetăți românești, Oradea (Varadino), Suceava.. Aflăm că Vladislav al Poloniei, avea *due famosi Comandanti, l'uno Nicolo Valacchi, l'altro Giovanni Unniade* (p.300), iar *Stefano Palatino della Valacchia, capitano famoso*, cu doar 30.000 de oșteni a învins armata turcească în număr de 120.000 de

războinici, obținând *un illustre vittoria riportata sopra de Turchi* (p.303)

Din paginile volumului reiese că Europa ne cunoștea foarte bine în 1442 prin faptele de luptă ale lui Iancu de Hunedoara, numit *il valoroso Giovanni Unniade* (p.245), *il prode (curajos, viteaz) Unniade* (p.423), supranumit de istoricul italian „un ciocan coborât din Cer pentru a înfrânge pe turci, un scut foarte puternic al Creștinătății (*quel Prode Unniade, sceltto dal Cielo per martello de’Turchi, e per fortissimo scudo de’Cristiani*). Această caracterizare făcută lui Iancu de Hunedoara, ca „scut al creștinătății”, ar trebui cunoscută de europenii de astăzi și reconsiderată poziția și rolul românilor în Europa. (p.423)

Dar prețiozitatea exemplarului din Biblioteca lăsată moștenire orașului de la Dunăre de istoricul bibliofil V.A. Urechia, este dată de un ex-libris din epoca lui Brâncoveanu, un ex-libris de excepție, rar (se mai cunosc doar trei volume care poartă acest ex-libris), reprezentat printr-o gravură de mici dimensiuni, având caracter simbolic. Tipărit separat, sub forma unei etichete gravate, ex-librisul se află între forțaș și foaia de gardă, este de dimensiuni mari, acoperind o pagină (dimensiunea gravurii, chenarul și albitura este de 223/16 mm) cu text bilingv grec-latin, de autor necunoscut. Ex-librisul a aparținut învățatului medic Pantaleon Calliarchi, „doctorul cel mare” de la curtea lui Constantin Brâncoveanu, care era din insula Chios, și care a murit la București în 1725.

Acest ex-libris este considerat de specialiști cel mai vechi ex-libris figurativ românesc cunoscut, datat 1692, cel mai vechi ex-libris gravat de la noi. Gravată este doar imaginea heraldică centrală, încadrată de ornamente tipografice și litere. Numele posesorului de carte este înscris într-un ansamblu compozițional: un chenar înflorat, ce adăpostește în partea de sus un text de trei rânduri în limba greacă, cu următorul conținut: „Dintr-ale lui Pantaleon Calliarchi doctorul cel mare al prea seninei domnii a Ungrovlahiei”, care se repetă în partea de jos a chenarului, în limba latină: „Ex/libris Pantaleonis Calliarchi philo/sopiach/ ac Medi/cinae/ Doct/

oris/ Celsissimi principis Valach/iae/ Archiari”. Sub textul latin apare data de 1692, iulie 12, în limba greacă.

În centru se află gravată compoziția simbolică, reprezentând un leu încoronat, un leu heraldic, nobil și puternic, cu siguranță reprezentarea lui Pantaleon Calliarchi. Leul ține în laba anterioară dreaptă o pasăre, care poate simboliza străinul călător venit

din insula grecească, dar poate simboliza și fragilitatea omenească protejată de forța medicului, „alinătorul” de dureri.

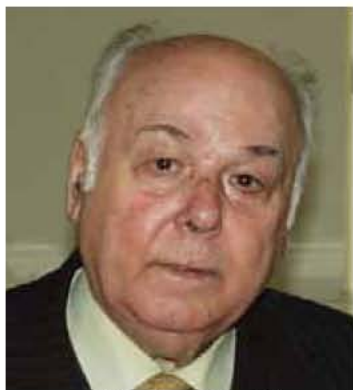
Volumul *Del map-pamondo istorico*, tom. 4(II), Venezia, 1694 al lui Antonio Foresti (exemplarul conservat la Biblioteca „V.A.Urechia” din Galați, provenit din donația generosului său patron spiritual), deși nu figurează în catalogul *Biblioteca Italiana o sia notizia de Libri rari italiani* a lui Niccola Francesco Haym Romano, Milano, 1773, con-

sider că poate face parte din categoria *libri rari* în cultura română, pentru că lucrarea a făcut parte din biblioteca doctorului Pantaleon Calliarchi, medicul Stolnicului Cantacuzino și al Domnitorului Constantin Brâncoveanu, pentru că este ediția princeps, pentru că face parte dintr-o vastă operă istorică, importantă și rară, necitată de multe bibliografii și pentru că are ca pecete de noblețe cel mai vechi ex-libris gravat românesc, cu valoare istorică și de o excelentă execuție artistică.

Valentina Crăciun

Contribuții patriotice ale lui V.A. Urechia (I)

Constantin Gh.
Marinescu

cu toată ființa sa, timp de peste patru decenii, înfăptuirii idealului de unitate național-statală a poporului nostru.

Personalitate de dimensiuni plurivalente: istoric, literat, pedagog, om politic, ctitor de școală românească precum și întemeietor al unor prestigioase instituții de cultură: ACADEMIA ROMÂNĂ, ATENEUL ROMÂN Ș.a.; unul din fondatorii și președinții cei mai activi ai LIGII PENTRU UNITATEA CULTURALĂ A TUTUROR ROMÂNILOR, Vasile Alexandrescu Urechia și-a dedicat întreaga sa viață, cu o rară energie și pasiune, înfăptuirii aspirațiilor de unitate națională, politică a românilor, dezvoltării și afirmării identității naționale în comunitatea internațională, considerând aceasta, rațiunea sa de a fi, mobilul principal al tuturor demersurilor sale, o datorie profundă de conștiință, care venea de departe din istorie, el fiind unul din descendenții marelui cărturar și cronicar moldovean GRIGORE URECHE.

V.A. Urechia a fost stăpânit în permanență de un puternic sentiment patriotic, de o vibrantă conștiință

Vasile Alexandrescu Urechia, de la a cărui naștere se împlinesc anul acesta 175 de ani, se circumscrie în conștiința românească drept una din marile personalități a celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, care s-a dăruit

națională, îndeosebi de conștiința originilor daco-romane ale poporului nostru, a continuității sale istorice în spațiul carpato-danubiano-pontic, de latinitatea limbii și a culturii noastre, a locului și rolului glorios al strămoșilor noștri în confruntarea cu vicisitudinile istoriei, cu marile imperii opresoare vecine, elemente pe care le-a relevat cu excepțională simțire, elocvență și forță de persuasiune în numeroasele sale lucrări istorico-literare, dar și în discursurile rostite atât în țară cât și în străinătate, de la tribuna unor prestigioase foruri științifice și politice. “Pentru acest cărturar și neobosit exponent al cauzei dreptății și unității naționale, patriotismul era o „religie”, un crez aproape „mistic” căruia îi sacrifica totul.” (1) – (Vistian Goia, V.A. Urechia, Editura „Minerva”, București, 1979, p. 12, 204).

Urechia a sintetizat crezul său patriotic în conceptul de românism, dezbrătat de orice zgură de naționalism ofensator, discriminatoriu la adresa altor națiuni și naționalități, el înțelegând prin românism chintesenta aspirațiilor comune, naționale, așezându-le deasupra intereselor de grup și de partid. „Atunci va fi izbânda sigură – afirma cărturarul – când românismul nu va mai fi nici roșu, nici alb (referința la culorile partidelor politice n.a.) ci va fi numai românism, adică o manifestare, o simțire și o acțiune patriotică, dincolo de interesele înguste de partid, în spiritul marilor interese naționale comune, a tradițiilor istorice românești”.

În concepția lui V.A. Urechia, a fi patriot înseamnă nu numai respectul față de trecutul strămoșesc ci și angajarea fermă în luptă, cu toate forțele, energiile și mijloacele pentru îndeplinirea celui mai mare ideal național al tuturor românilor, acela al UNIRII

Anul „URECHIA”

lor într-un singur stat național, în granițele vechii Dacii. El a ținut trează în epocă, ideea de unitate a tuturor românilor, ideea sprijinirii permanente a fraților de peste graniță, supuși opresiunii naționale de către imperiile: austro-ungar, țarist și otoman. Sunt sugestive în acest sens, aprecierile de către Hasdeu, care-l numea pe Urechia „*Arhanghel al entuziasmului*”, (1) – (V. Goia, Op. Cit. p. 205), precum și ale lui G. Panu, care afirma că „*Marele patriot voia să facă din români poporul cel mai strălucit*” (2) – (Ibidem).

Personalitatea academicianului V.A. URECHIA era marcată pe de o parte, de faptul că el a fost martorul unor evenimente politice naționale de însemnătate crucială, ca: REVOLUȚIA DIN 1848, PRIMA UNIRE DIN 1859, precum și RĂZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ DIN ANII 1877-1878, iar pe de altă parte, de aceea că s-a numărat printre colaboratorii și prietenii apropiați ai unor fruntași conducători ai acestor evenimente și mișcări naționale, cum ar fi: A.I. Cuza, V. Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Aron Pumnul, C.A. Rosetti, B.P. Hasdeu, V. Lucaciu, Gh. Pop de Băsești, Ion Rațiu, T. Cipariu, Gh. Barițiu, Iosif Vulcan ș.a..

Încă de când era student în capitala Franței, devine unul din principalii exponenți ai legitimității UNIRII PRINCIPATELOR ROMÂNE în fața opiniei publice europene, și îndeosebi în fața reprezentanților CONGRESULUI DE PACE DE LA PARIS, din anul 1856.

Tânărul patriot de numai 22 de ani face parte din „Comisiunea” sau „Biroul” de propagandă a intereselor române, în calitate de secretar, alături de C.A. Rosetti și Romallo. (3) – (Ibidem). Împreună cu ceilalți studenți și cărturari români aflați în Franța, el întreține legături cu fruntașii unioniști din țară, sincronizându-și acțiunile politice puse în slujba idealului național comun, îndeosebi cu M. Kogălniceanu și V. Alecsandri. După cum vrea să se confeseze în câteva scrisori trimise în țară poetului Gh. Sion, tânărul Urechia a depus în favoarea cauzei naționale o activitate prodigioasă, pertinentă, neîntreruptă. „N-am dat înapoi de la nici un

mijloc – arată acesta – am făcut anticameră pe la toate persoanele influente” (4) – (Ibidem p. 24). Printre aceștia se cuvin menționați diplomați ai timpului, de mare importanță, ca: lordul britanic Chalderon, francezul Talleyrand Perigord, și mulți alții, receptivi față de cauza unității noastre naționale. Profesorii săi francezi, Saint Marc și D. Hase, convertiți de înflăcăratul unionist pentru cauza noastră națională, vorbeau de la tribuna amfiteatrelor, în fața unui numeros public, despre „*Acea mică națiune de origine latină, dintre Carpați și Dunăre*”, precum și despre „*Dreptele și îndreptățitele sale idealuri politice*”.

Numeroase alte personalități franceze, în frunte cu Edgar Quinet, Bataillard, Jules Michelet, ș.a. sprijină cu energie și căldură cauza unității noastre național-statale, se alătură fără rezerve demersurilor politice ale tânărului patriot moldovean. Îndeosebi publicația *Revue des deux mondes*, condusă de Edgar Quinet, reflectă consecvent aspirațiile și lupta unionistă din Principate, prin grija și eforturile lui V.A. Urechia. De altfel, putem afirma cu tărie că o vie propagandă, cu obiectivele mișcării unioniste, desfășura studentul V.A. Urechia, atât prin conferințe și dialoguri purtate în cercurile universitare, cultural științifice pariziene, cât și prin numeroasele articole publicate în cele mai prestigioase și răspândite ziare, cum ar fi: *Le Constitutionnel*, *Gazette de France*, *La Patrie*, *Le Siecle*.

(continuare în numărul următor)

V.A. Urechia și manifestările gălățene în sprijinul patrioților memorandiști (1894-1895)

Constantin Ardeleanu

Situația tot mai dificilă a românilor de peste munți, după realizarea compromisului austro-ungar și unirea Transilvaniei cu Ungaria (1867), a determinat, în ultimul sfert al secolului al XIX-lea, dezvoltarea unei puternice mișcări de solidarizare cu lupta națională a

popoarelor subjugate din cuprinsul Monarhiei bicefale. În acest context, acțiunea liderilor românilor ardeleni de a trimite împăratului-rege, Franz Joseph, o petiție (1892) și reacția furibundă a autorităților de la Budapesta la adresa memorandiștilor au suscitât un interes imens nu numai în România ci și în întreaga Europă. Pe harta localităților românești în care acest interes a luat forma unor manifestări de solidaritate cu frații ardeleni, Galații ocupă un loc central, fapt ce trebuie pus în legătură cu numărul mare de transilvăneni stabiliți în orașul de la Dunăre, dar mai ales cu activitatea filialelor locale ale societății „Carpații” și ale „Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor”, ambele foruri de vie propagandă națională. Un alt element, care a contribuit la această activitate a fost personalitatea marelui prieten al orașului nostru, V. A. Urechia, atunci în calitate de președinte al „Ligii Culturale”, la apogeul carierei de susținător al cauzei naționale românești.

Astfel, când clubul local al „Ligii Culturale” a organizat manifestații publice de sprijin, pentru liderii români judecați de tribunalul ultrașovin de la Cluj, Urechia a dat întrunirilor greutatea intelectuală și credibilitatea morală a personalității sale. În chiar zilele când se judeca procesul memorandiștilor, pe 19 aprilie 1894, la Galați a fost organizat un mare miting de protest, la care a participat un public imens. Ziarul „Dacia” aprecia că „niciodată gălățenii n-au făcut o manifestațiune mai frumoasă”. Condamnarea patrioților ardeleni a determinat o altă mare adunare de protest a concitadinilor noștri, pe 7 mai 1894. „*Sute de participanți, purtând steagul național, în sunetul muzicii militare care interpreta cântece patriotice, după ce au parcurs principalele artere ale orașului, s-au oprit în fața grădinii Ploii, unde a avut loc mitingul*”. În afara

liderilor locali, în apărarea memorandiștilor a cuvântat și V. A. Urechia, participanții aprobând textul unei telegrame de solidaritate și îmbărbătare trimise celor atunci întemnițați.

O manifestație similară a avut loc și un an mai târziu, pe 8 mai 1895. Conform informațiilor transmise la Viena de girantul consulatului austro-ungar de la Galați, de Wein, „*la marcarea zilei în care au fost condamnați presupușii martiri români la Vâc și Szeged, a fost organizată de secțiunea locală a Ligii culturale o manifestație patriotică printr-un serviciu divin solemn celebrat la principala biserică din localitate (Sf. Nicolae) în semn de protest față de procedeul arbitrar al autorităților maghiare și al instanțelor de judecată în marele proces al românilor de la Cluj. Printre rugăciunile rostite cu voce tare de preot și repetate de asistență s-au numărat și rugăciuni de implorare a Atotputernicului pentru eliberarea martirilor, pomeniți cu numele, din închisoare și ca să le dea puterea necesară pentru a rezista suferințelor din temniță*”. Cum continua informatorul, demonstrația trebuia „*să câștige în importanță prin participarea președintelui Ligii culturale, domnul V. A. Urechia*”. A urmat o adunare la berăria Ploii, „*condusă de președintele Secțiunii Ligii culturale de aici, domnul Ressu, care deține de anul trecut funcția de primar al orașului Galați*”. La manifestația de la grădina Ploii au mai luat cuvântul Al. Radu și V. A. Urechia, care a vorbit în termeni elogioși despre eroii românismului. Într-o telegramă trimisă celor încarcerați se scria: „*reamintindu-ne monstruosul proces, în care reprezentanții unei națiuni au fost condamnați de asupritorii ei, în același timp entuziasmați de bărbăteasca voastră declarațiune, prin care ați afirmat drepturile la asistență ale românilor subjugăți și din acuzați, cu drept cuvânt, v-ați făcut acuzatori, gălățenii adunați pentru a serba memorabilul proces, vă exprimă profunda lor admirațiune pentru martiriul ce suportați*”.

Acestea sunt doar câteva exemple care arată nu numai cum Urechia a fost alături de locuitorii orașului său de adopție, ci și cum a contribuit, cu o energie neobosită, la susținerea idealurilor naționale și la propagarea lor în plan intern.

Prezervarea și conservarea patrimoniului documentar național. Concept și dinamică

Teză de doctorat (Rezumat)

**Aurelian-Cătălin
Popescu**

Analizăm, uneori, realitatea imediată și putem constata cu surprindere indiferența sau neputința unora de a înțelege rolul covârșitor al informației peste timp și necesitatea implicită de a investi în vederea păstrării unor valori atemporale.

Indubitabil, informația trebuie să se afle la dispoziția tuturor și accesul la ea să se facă fără dificultate. Prezervarea informațiilor reprezintă una din exigențele comunicării documentelor, indiferent de suport, fiind, în fapt, o garanție a accesului la acestea.

Privind în ansamblu procesele biblioteconomice, constatăm, la un moment dat, interferența lor firească. Performanțele unei biblioteci se bazează pe un număr mare de posibilități, precum: politica de achiziții, organizarea catalogului, orarul bibliotecii, modalitățile de împrumut sau de multiplicare, cărora trebuie să le adăugăm pe cele ale conservării. Uneori, posibilitățile de conservare pot fi optime în relație cu scopul propus, alteleori, fac aproape inutile eforturile umane și bugetare.

Prima dificultate constă în statutul aparte al patrimoniului scris. Bibliotecile prezintă în această privință diferențe considerabile în comparație cu muzeele și arhivele, care lucrează într-un domeniu al excepționalului și al unicității. Spre deosebire de acestea, bibliotecile folosesc o mare parte din activitatea lor pentru a asigura punerea la dispoziție a unei documentații curente, a cărei valoare de folosire este anticipată la selecție, documentația fiind destinată contactului direct, dar amenințată de o eventuală indiferență. În același timp, ele trebuie să conserve și să transmită patrimoniul scris, dar și să găsească mijloacele adecvate pentru a îndeplini aceste două misiuni.

Integrând în mod firesc patrimoniul scris în conceptul de patrimoniu cultural așa cum este acesta perceput în prezent, dl. prof. univ. dr. Ion Stoica susține: „A pleda pentru rosturile mari ale moștenirii noastre și a acționa pentru ca potențialul lor de adevăr, de frumos, de patriotism și de umanism, să se întrupeze în conștiința și în faptele de fiecare zi ale oamenilor înseamnă, totodată, a ridica spre cunoaștere, prețuire și acțiune problemele structurilor culturale, modelul lor de o puternică forță educativă, profund împlinitoare, atât pentru colectivi-

tate cât și pentru formația fiecărui om al zilelor noastre. Modelele culturii sunt modelele umanismului, ale valorii și ale perenității” (1).

Agresiunile pe care le presupune lumea modernă cresc considerabil pericolele la care sunt expuse documentele, chiar în situația în care necesitățile producției de masă se diminuează considerabil. În majoritatea cazurilor este influențată negativ rezistența materialelor drept urmare a introducerii compușilor chimici, care sunt în mod real distructivi pentru conservare.

Suporturile de origine vegetală sau animală, cernelurile pe bază de carbon sau de substanțe tanante, de fapt orice materiale cărora gândirea umană le-a încredințat dănuirea ei peste timp s-au dovedit fragile. Numeroase pericole amenință aceste tezaure ale cunoașterii, afectându-le structura sau numai suporturile pe care sunt stocate, fie că avem în vedere agenții chimici, fizici sau biologici.

Fibrele vegetale sunt supuse hidrolizei celulozei, acțiunii corozive a acizilor, transformărilor fotochimice provocate de razele solare. Insectele și rozătoarele sunt factori distructivi pentru materialele organice. Focul distruge tot ceea ce poate arde. În timp, cernelurile se estompează și se șterg, hârtia devine friabilă, pergamentul și pielea se rigidizează, devenind casante.

În prezent, digitizarea constituie un răspuns incontestabil la aceste exigențe. Tratamentele fizico-chimice aplicate documentelor originale cu tehnici inadecvate - depășite sau nerealiste din punct de vedere financiar - nu se mai impun cu aceeași necesitate atunci când originalele pot să fie protejate în condiții optime, în așteptarea unui tratament ideal și când utilizatorul și-a găsit informațiile pe un document de substituție care nu mai este doar un suport static precum microfilmul, ci un adevărat instrument de lucru.

Documentele deținute de bibliotecile, arhivele și muzeele din întreaga lume sunt surse de informare de care cercetătorii au absolută nevoie. Nici un studiu serios de politică, istorie, viață socială, muzică și artă nu ar fi posibil fără aceste documente. Ele servesc, însă, și în scopuri mai puțin științifice: instruire, timp liber, hobby-uri.

Așadar, un fapt indubitabil este că informația trebuie să se afle la dispoziția tuturor și accesul la ea să fie posibil cu ușurință. Prezervarea acestei informații, indiferent de suport, este o garanție a accesului, reprezentând una din exigențele comunicării documentelor.

Drept urmare, obiectul cercetării privind „Prezervarea și conservarea patrimoniului documentar național. Concept și dinamică” a fost acela de a selecționa, analiza și sistematiza informațiile cu privire la dinamica domeniului și implicațiile acestuia asupra patrimoniului documentar cât și de a căuta soluții pentru perfecționarea acestei activități.

Problematica avută în vedere în dezvoltarea temei are un aspect preponderent teoretic, dar argumentează necesitatea punerii în practică a metodelor prezentate și analizate, structura acesteia fiind gândită și redactată logic prin gestionarea interdependenței cauză – efect. Am urmărit cu deosebire:

- Evoluția suporturilor patrimoniului scris și implicațiile acesteia la nivelul structurilor infodocumentare.

- Gestionarea factorilor de risc la care sunt supuși purtătorii de informații prin implementarea unor tehnici și tehnologii specifice.

- Definirea managementului prezervării – conservării în instituțiile culturale și modalități de implementare a acestuia în spațiul românesc.

- Globalizarea protecției patrimoniului documentar.

Metodologia de elaborare a lucrării include prezentarea unor studii teoretice și a anumitor cercetări practice care au avut ca obiect prezervarea - conservarea patrimoniului documentar pe plan național sau internațional și justifică toate intervențiile care pot avea loc asupra lui.

Lucrarea debutează prin capitolul *Evoluția conceptului de conservare a patrimoniului documentar*, ce se constituie într-un scurt istoric al evoluției conceptului de conservare, ilustrat prin definiții formulate de specialiști ai domeniului și argumentate într-o strânsă interdependență cu cerințele impuse de societatea informațională modernă. În acest scop, structura primului capitol se delimitează în subcapitole cu o abordare teoretico-explicativă: 1.1 Misiunea conservării; 1.2 De la conservarea curativă la conservarea preventivă; 1.3 De la conservarea preventivă la prezervare.

Cel de-al doilea capitol al lucrării, *Tipurile de documente în colecțiile bibliotecilor realizează trecerea de la problematica istorică a importanței și finalității domeniului supus studiului spre aspectele pragmatice ale clasificării documentelor în funcție de suporturile pe care sunt stocate informațiile, parcurgând firesc etapele și aprofundând noțiuni ce vor fi detaliate și exemplificate în capitolele următoare.*

Factorii de deteriorare a documentelor și modalități de prevenire a deteriorărilor, al treilea capitol, este structurat pe două subcapitole. Cel dintâi, 3.1 Factorii de deteriorare a documentelor, prezintă - enumerând și analizând în detaliu - atât factorii endogeni cât și pe cei exogeni de degradare a documentelor, cu o atenție focalizată asupra suportului papetar și a pergamentului,

iar al doilea, 3.2 Modalități de prevenire a deteriorărilor, prin problematica abordată - 3.2.1 Dezacidificarea ca modalitate de contracarare a acidității hârtiei și, respectiv, 3.2.2 Evaluarea condițiilor de conservare - are un rol descriptiv, explicativ și valorizator pentru demersurile cercetărilor aplicate după anumite norme prestabilite, în intenția de a conferi logică, fluență și rigoare informației prelevate și interpretate, pentru a deveni astfel accesibilă celor interesați. Utilitatea acestei informații este indusă prin însăși structura organizatorică și ca un rezultat intrinsec al feedback-ului degradare – remediere într-o societate guvernată, eminate, de informație.

Al patrulea capitol pune în valoare, în mod sintetic, teoretico – pragmatic, modalitățile de implementare a *Managementului conservării colecțiilor*, oprindu-se asupra celor două aspecte esențiale care interrelaționează: elaborarea unei politici de conservare eficiente și gestionarea situațiilor de criză, punând accentul pe importanța managementului situațiilor de urgență.

Interdependența dintre noile tehnologii și prezervarea patrimoniului documentar, menționată succint în capitolele anterioare, este abordată în capitolul al cincilea: *Era informațională și prezervarea patrimoniului documentar* prin subcapitolele: 5.1 Noile tehnologii și bibliotecile, 5.2 Abordarea teoretică a proiectului de digitizare, 5.3 Proiecte internaționale și naționale cu privire la digitizare și 5.4 Conservarea informației aflată pe suporturi numerice. Dacă cel dintâi subcapitol oferă o perspectivă analitică a interconexiunii dintre noile tehnologii și biblioteci, celelalte prezintă o imagine de ansamblu a evoluției preocupărilor cercetătorilor domeniului, exemplificând și cu tendințele diversificării soluțiilor „impuse” de modernitate în societatea contemporană.

Capitolul al șaselea, *Organizații naționale și internaționale și programele acestora în domeniul prezervării - conservării patrimoniului documentar al umanității*, prin subcapitolele sale: 6.1 Convenții internaționale cu privire la protecția patrimoniului documentar, 6.2 Principalele organizații internaționale, 6.3 Preocupări românești pentru protejarea patrimoniului cultural național, este fundamentat pe realitățile actuale cu intenția de a releva preocupările concrete la nivel internațional ce au anumite ecouri și în spațiul românesc.

Proiectul care încheie lucrarea încearcă să realizeze o abordare științifică modernă a domeniului prezervării-conservării documentelor - domeniu tratat insuficient până în prezent și, uneori, destul de superficial, în mare parte prin argumentarea existenței unui buget modic propunând pentru implementare în instituțiile infodocumentare românești unele soluții concrete, pertinente, susținute de cercetările organizațiilor internaționale cu o bogată experiență în acest domeniu.

Școala Postliceală Sanitară „Carol Davila”

- 15 ani de activitate -

La ceas aniversar, un gând de viitor:

Am reușit să construim cea mai bună școală sanitară din județ

Când am luat pentru prima dată loc în scaunul managerului, în 1993, eram plin de speranță, energie și mai ales entuziasm. Deși am pornit modest cu doar câteva săli închiriate și material didactic obținut cu greu, Școala Postliceală „Carol Davila” promitea mult. Dețineam cea mai mare comoară din lume, resurse umane de excepție și elevi dornici să muncească și să devină salvatori de vieți. Timpul a trecut, și deși nu am fost feriți de sușuri și coborâșuri, am reușit să construim cea mai bună școală sanitară din județ cu cele mai calitative promoții. După 14 ani, Școala Postliceală „Carol Davila” a devenit acreditată încununând o muncă asiduă din partea tuturor. Astăzi, Școala „Carol Davila” este una dintre școlile de renume internațional, iar absolvirea ei oferă multe facilități. Ne mândrim și acum cu cadrele didactice și colaboratorii noștri, dar mai ales cu promoțiile noastre. Acum, la ceas aniversar, sărbătorim

15 ani de muncă asiduă cu rezultate de excepție și ne pregătim pentru alți mulți ani măcar atât de fructuoși cât au fost aceștia 15.

Prof. dr. Barbu Leibovici

O mică istorie a școlii noastre

De 15 ani, la fel de buni!

Școala Sanitară Postliceală „Carol Davila”, din Galați a luat ființă pe 10 noiembrie 1993 prin decizia numărul 1631 a CNFR. Deși vorbim de primul an de activitate, am avut înscriși un număr de 159 de elevi la diferite specializări. Pe atunci Școala Carol Davila însemna doar elevii, cadrele didactice, patru săli de curs și o sală de demonstrații în incinta Casei de Cultură a Sindicatelor.

Anul 1994 a venit cu 126 de elevi, dar cu dorințe de afirmare și expansiune. Astfel, la concursul național pe meserii "Totul pentru sănătate", proaspăt înființat, Școala „Carol Davila” Galați a obținut cele mai bune rezultate, în septembrie 1994, Școala „Carol Davila” a închiriat săli de curs în incinta Colegiului Național „Vasile Alecsandri”.

Istoria continuă cu fluctuații de elevi la admitere, cu spații închiriate în diferite sedii, dar cu rezultate mereu fruntașe la diversele concursuri și diverse activități extracurriculare care ne-au distins și completat activitatea. Anii au trecut, iar realizările s-au adunat una câte una.

Astăzi, Școala „Carol Davila” are un spațiu propriu de funcționare și este acreditată. Rezultatele pe care le obțin la concursuri elevii acestei școli sunt la fel de bune de 15 ani. Obiectivele pe care ni le propunem an de an sunt mereu superioare, dar mereu reușim să le îndeplinim.

Cooperăm, azi, cu cele mai bune cadre sanitare din oraș, ele devenind dascăli în timpul cursurilor și transmitând cunoștințele lor elevilor. Deținem parteneriate și astăzi, din 1996, cu Austria dar și cu alte țări.

Tot ceea ce facem în prezent este o completare a primilor pași făcuți în 1993, dar și o deschidere de drumuri spre viitor.

Prof. Ec. Botaș Diana Maria

15 ani de la apariție

La început a fost un simplu ziar, care de la prima apariție a captat atenția prin simplul fapt că și-a făcut cunoscut numele „Esculap”. Dacă acum 15 ani, când a apărut ca periodic al Școlii Postliceale „Carol Davila” Galați, „Esculap” era o curiozitate (fiind prima publicație a unei școli postliceale din România) cu timpul, ea a depășit stadiul „copilăriei” și „adolescenței” îndreptându-se cu pași repezi spre ceea ce se întvedea că va deveni - o revistă cu adevărat matură din punct de vedere jurnalistic și cu un prestigiu internațional.

Apariția revistei „Esculap” a fost foarte bine primită, nu numai în țară, ci și în străinătate. Primul pas către Europa a fost făcut în Strassbourg cu prilejul Conferinței Europene a Femeilor, unde revista a fost prezentată ca o realizare concretă a elevilor gălățeni de la „Carol Davila”.

De-a lungul celor 15 ani, „Esculap” a devenit o revistă complexă care ne-a încântat cu articole diversificate. Nu au lipsit niciodată din paginile revistei : interviu cu un cadru medical, sfaturi medicale, actualitate medicală, impresii din stagiul practic, curiozități, clipa de literatură, ultima oră etc.

Revista „Esculap” a fost denumită „Drogul de care avem nevoie”. Această evoluție calitativă se datorează faptului că direcțiunea școlii și a revistei a înțeles rapid că o publicație, fie ea și de amatori, nu se poate face doar cu elan și entuziasm, ci, mai are nevoie și de profesionalism.

Dorobăț Elena, III B

Nicolae Spirescu, un aristocrat al paletei

Corneliu Stoica

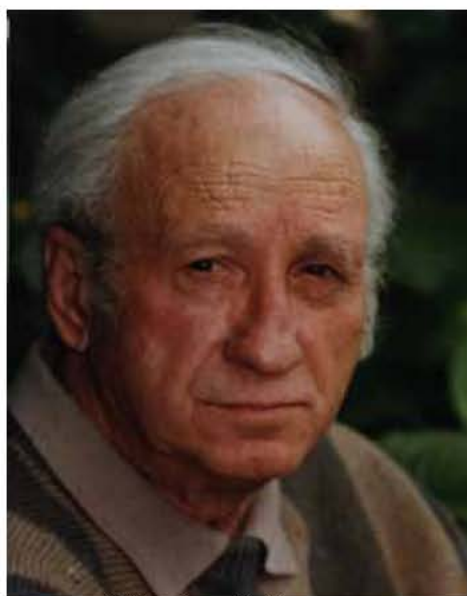
Deși aflat la venerabila vârstă de 88 de ani, maestrul Nicolae Spirescu nu dă încă semne de oboseală. Este prezent în viața civică și culturală a orașului, participă la manifestările colective ale Filialei Galați a U.A.P.R. organizate pe plan local și național și mai ales, de mai mult timp, ne-a obișnuit ca în fiecare an, în preajma comemorării lui Mihai Eminescu, în semn de înaltă cinstire a memoriei genialului poet, să-și deschidă o expoziție personală la Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”. Prilej cu care prezintă și tablouri din ciclul eminescian „Ipostazele geniului”, dar și prilej de a atrage atenția autorităților locale pentru că n-au reușit încă să recupereze casa în care a trăit patronul spiritual al Galeriilor și să o transforme în muzeu memorial. Cunoscându-l pe Nicolae Mantu din 1946, anul când s-a stabilit în Galați, și participând alături de acesta și de alți câțiva pictori la întemeierea Cenaclului Artiștilor Plastici, deci la punerea bazelor mișcării plastice de la Dunărea de Jos, Nicolae Spirescu nu poate fi liniștit și mulțumit până nu vede că pictorul are în Galați un muzeu și că se bucură într-adevăr de aprecierea și de tot respectul urmașilor.

Bucureștean de origine (n. 24 ianuarie 1921), Nicolae Spirescu a studiat la Academia de Arte Frumoase din Capitală cu doi mari pictori: Camil Ressu și Jean Al. Steriadi. La îndemnul celui dintâi, care i-a dat și o scrisoare de recomandare către Nicolae Mantu, a ales Galațiul ca loc de desfășurare a activității sale de profesor și pictor. Nu a regretat nicodată opțiunea pe care a făcut-o atunci. Aici a cunoscut-o pe soția sa care i-a dăruit doi copii, aici și-a desfășurat munca didactică, s-a împlinit ca artist, aici a trăit cele mai multe bucurii ale vieții. După ce de-a lungul anilor a fost distins cu numeroase premii și medalii în România și Italia, în

noiembrie 2006, a primit din partea Consiliului Local titlul de Cetățean de Onoare al Municipiului Galați. Ca pictor și grafician a participat, în timp, la 345 de expoziții din România și de peste hotare, și-a deschis aproape 90 de expoziții personale în țară și în străinătate. În 1996 i-a apărut primul album de artă intitulat „Peisaj dunărean” (Editura Hipatya), iar recent a editat un altul, mult mai cuprinzător, cu aportul financiar al Primăriei și Consiliului Local Galați (Editura Alma Print). Creații ale lui Nicolae Spirescu se găsesc astăzi în muzee și colecții particulare din țară, ca și din Anglia, Austria, Canada, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Israel, Italia, Norvegia, Serbia, S.U.A., Suedia. Numele său este inclus în dicționarul *Who's Who in Romania* (Ediția

Princeps, Biblioteca Națională, București, 2002) și în „Enciclopedia artiștilor români contemporani” (Editura Arc 2000, vol. V, București, 2003).

Excelent peisagist, căruia Dunărea, Delta, bălțile, Brateșul, meleagurile covurluiene i-au dezvăluit frumuseți nebanuite, taine și miracole pe care ochiul format al artistului le-a descoperit și transpus prin intermediul liniilor și culorilor, Nicolae Spirescu a cultivat cu aceeași consecvență portretul, compoziția, natura statică, nudul, florile. Opera sa, vastă,

Nicolae Spirescu

variata, unitară, este rodul unui demers coerent, ne pune în fața unui discurs plastic armonios, ce s-a conturat în timp, alcătuind un ansamblu monumental de mare forță artistică. În tot ce a pictat, el este modern, căutând mai ales în culoare să profite de cuceririle impresionismului, expresionismului și fovismului. Peisajele sale aduc în prim-plan imagini pitorești ale acestor meleaguri de la Dunărea de Jos, copacii sunt viguroși, au rădăcini adânc înfipite în pământul românesc, apele se desfășoară pe mari întinderi, contopindu-se cel mai adesea cu cerul („Dimineață”, „Umbre în Delta”, „Cântecul apelor”, „Dunăre, Dunăre”, „Liniște”, „Țărm danubian”, „Claviatura apelor”, „Reflexe”, „Maluri gălățene”, „Nostalgia apelor”, „Toamnă violetă”,

„Case de pescari”, „Vechea faleză”, „Reverberația luminii” etc.). Natură poetică, pictorul este un liric neegalabil. Trăsăturile sale esențiale sunt vitalismul, energia, trăirea la o înaltă intensitate a vieții, calități demonstrate și de pasta folosită, așezată cu dărnicie în straturi groase atât cu pensula, dar mai ales cu cuțitul de paletă. În peisajele lui Spirescu, culoarea dobândește sonorități și străluciri vecine cu poezia și muzica. Uneori, metafora și simbolul lasă să descoperim în imaginile lucrărilor sale semnificații ce țin de lumea legendelor întretesute în jurul marelui fluviu, de perenitatea creației artistice, de vocația constructivă a oamenilor de pe aceste plaiuri binecuvântate de Dumnezeu. În desele deplasări peste hotare a immortalizat imagini ale Veneției, Romei, Vienei sau ale altor localități. A pătruns de asemenea cu evlavie în universul poeziei eminesciene și i-a găsit echivalente plastice de o remarcabilă sugestivitate (ciclul „Ipostazele geniului”, din care un număr de 12 lucrări au fost

Nostalgii danubiene

donate Bibliotecii „V.A. Urechia” și înnobilează astăzi pereții Sălii de lectură „Mihai Eminescu”), și-a pictat prietenii cu o vădită notă de umor (ciclul „Șarje prietenești”), a realizat o serie de portrete ale voievo-zilor români (ciclul „Pecetea timpului”), a nemurit pe pânză lăcașuri de cult religios și monumente istorice (ciclul „Metope”), a surprins în compoziții aspecte din viața țăranilor, pescarilor, muncitorilor portuari, a navaliștilor etc. În același timp s-a aplecat cu pasiune asupra motivului floral, creând numeroase tablouri în care carnalitatea și gingășia lujerelor, fragilitatea petalelor sunt redată cu o pastă luminoasă, așternută uneori prin suprapuneri ce lasă loc unor vizibile transparențe. Florile lui Nicolae Spirescu sunt pictate de obicei în vase modeste, în vecinătatea cărora pot fi văzute o

ceașcă de cafea, o ulcică, o pipă, fructe sau vreun album de artă. În portrete, Nicolae Spirescu preferă îndeosebi chipurile feminine, cărora le descoperă frumuseți lăuntrice ce se acordă de minune cu expresia exterioară. Îl atrag figurile frumoase, cu

Maluri

forme rotunde, ale căror calități plastice exterioare sunt luminate de o căldură ce dezvăluie o bogată lume lăuntrică („Nostalgii danubiene”, „Pe gânduri”, „Veronica”, „Graziela”, „Amintiri din altădată”, „Reverie”, „Adriana”, „Anamaria”, „Zâmbet de floare”, „Lidia”, „Legenda apelor”). Candoarea, noblețea sufletească, afectivitatea, tandrețea sunt trăsăturile care se citesc cel mai adesea pe chipul femeilor pictate, și ele parcă tot rod al concepției vitaliste de care pictorul este însufletit în permanență. Artistul și-a scrutat în mai multe rânduri și propriul chip sau a realizat portretele lui Vasile Alecsandri, Ciprian Porumbescu, Ion Creangă, Titu Maiorescu, Nae Leonard, George Enescu, Panait Istrati, Grigore Vieru.

Pictor și grafician de mari resurse lirice, poet în toate fibrele ființei sale, Nicolae Spirescu a știut întotdeauna să-și pună penelul, talentul și toată puterea sa de creație în slujba celor mai înalte idealuri ale gălățenilor și ale poporului român, promovând o artă care, ea însăși, este un înalt omagiu adus meleagurilor românești și locuitorilor acestora. Întâlnirea cu pictura și grafica sa este oricând un fericit prilej de încântare, de mari satisfacții estetice, așa încât, la sfârșitul acestor rânduri, nu putem decât să-i urăm decanului de vârstă al artiștilor gălățeni viață lungă, în deplină sănătate, putere de muncă, inspirație, spre binele artei românești și a beneficiarilor săi.

Mariana
Tomozei Cocos

numeroase contacte cu personalități ale culturii americane, dintre care unele născute în România (filozoful Mircea Eliade sau dirijorul Ionel Perlea), Petru Comarnescu descoperă și doi artiști originari din Galați, cărora peste 4 ani le va dedica o monografie.

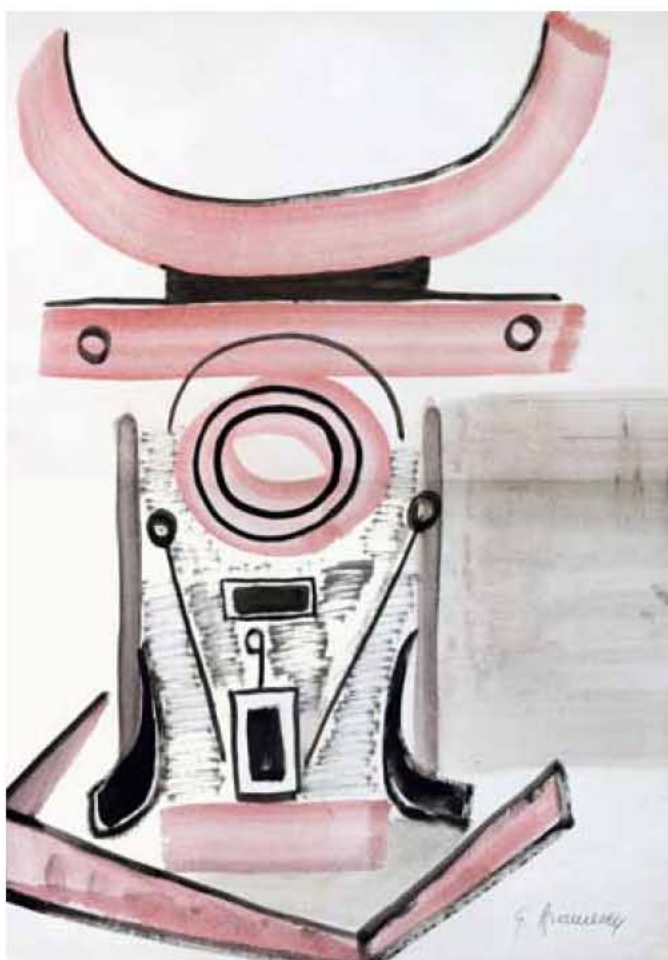
Nepoți ai marelui om politic Virgil Madgearu, ei erau copiii unor intelectuali (tatăl - profesor de drept și profesor la un moment dat al Liceului „Vasile Alecsandri”, iar mama, sora lui Virgil Madgearu, o bună pianistă), care le dăduseră o formație culturală de înaltă ținută. Plecaseră din România în momentele tulburi de după război; Georgeta Arămescu se căsătorise în 1947 cu colonelul în rezervă Pierson Anthony Anderson și se stabilise în Statele Unite, la New York și apoi la Miami, iar în 1948 sosește aici și fratele ei Constantin-Ticu Arămescu. Deși erau amândoi licențiați în drept, ei își descoperă adevărata vocație în artă.

Criticul de artă Bernard Davis, președinte în acea vreme a Muzeului de Artă Modernă din Miami (care depusese mărturie în favoarea lui Constantin Brâncuși la procesul intentat sculptorului de autoritățile vamale din New York, în 1926) a avut o contribuție însemnată la afirmarea celor doi artiști de origine română. El spunea despre Constantin Arămescu: „Ticu a creat cu stăruință și fervoare, în pofida sacrificiilor, bolilor și dificultăților, o seamă de sculpturi, până ce făgăduitoarea carieră a fost retezată, în culmea vigoarei sale, de o moarte bruscă. El vedea frumusețea în orice formă a naturii; ochiul său sensibil vedea posibilitatea de a crea compoziții puternice, dinamice, umoristice sau tragice, vădind o înaltă esență spirituală. El a fost puternic influențat de cultura României și de filozofia orientală... multe din lucrările sale reflectă

Georgeta și Constantin Arămescu

vechea sa obârșie românească”.

În anii '60, în Statele Unite se impune pop-art-ul, reînvie interesul pentru valențele plastice ale meșteșugurilor folosite în asamblaje inedite și în același timp mobilurile lui Alexander Calder descoperă aspectul sensibil al tehnologiilor moderne. În acest context, Constantin Arămescu 1914 - 1966 realizează (în doar câțiva ani, între 1959 - 1960) o operă remarcabilă, unde orientările în spiritual epocii se întâlnesc cu ecouri ale culturii populare românești. Multe din sculpturile sale valorifică deșeurile tehnice reconstituite în angrenaje noi, cu o vie putere de sugestie, nu lipsite adesea de o notă ironică: „Napoleon”, „Avionul zulu”, „Ferma părăsită” etc. Dar există și o altă serie de sculpturi, realizate în lemn, unde imaginile totemice se

Georgeta Arămescu: *Boul Apis*

corelează cu procedee tehnice ale cioplirii în lemn, ce trimit către folclorul românesc, dar și către un cult al naturii provenit din principiile filozofiei Zen,

pe care artistul o studiasse. Astfel, lucrări cum ar fi „Aripă”, „Treapta”, „Coloana românească”, „Troita” au forța expresivă ce justifică includerea lui Ticu Arănescu de către istoricul de artă Ionel Jianu în „Dictionnaire de la sculpture moderne”, Ed. Fernand Hazan, 1970.

Pictura și grafica Georgetei Arănescu (1910-1994) au o dominantă expresionistă pe care o regăsim și la fratele ei. Ea studiasse în anii '50 la Academia Ligii studenților din New York, iar arta ei se formează sub impulsul unuia dintre inițiatorii expresionismului abstract - Hans Hoffman - și al celor mai importanți reprezentanți ai gestualismului american, De Kooning, Kline, Pollock. A făcut parte din Grupul celor șase pictori abstracționiști din Florida de Sud 1956 - 1962 și expune, ca și fratele ei, în galerii din Miami, Woodstock, New York.

Creația Georgetei Arănescu este o incitantă sinteză între orientările stilistice cele mai îndrăznețe ale anilor '60 și citate plastice din pictura medievală și din arta populară românească. Este semnificativă constatarea că, în aceeași perioadă, a anilor '60, bogatul fond național constituie o zonă accesibilă unei interpretări moderne, unor elaborări esențializate și pentru alți artiști plastici din România, fiind adesea un refugiu față de tematica socialistă impusă de oficialități. Ion Țuculescu este în această privință unul dintre exemplele cele mai relevante din perioada deceniilor 6 și 7, fără a fi singurul.

Motivele icoanelor, ale fragmentelor de ii țărănești sau de scoarțe populare se inserează firesc în sintaxa predominant abstractă a picturii Georgetei Arănescu („Zid de mănăstire”, „Zestre țărănească”, „Frate și soră”, „Figuri cu Sfântul”). Cu ocazia unei expoziții a pictoriței din 1971, într-o cronică din The Miami News se remarcă ineditul acestei lumi specifice Europei Centrale, șocantă pentru publicul American: „Lucrări înfățișând tumulturi de sfinți, aureole, broderii țărănești, cuie în carne, biserici, zugrăveli de la țară, ziduri ale trecutului, Sf. Fecioară și Bizanț. Pânzele pun pe americani, care cunosc puțin din istoria și datinile României, imediat în contact cu această țară, prin impactul emoțional al lucrărilor”.

Ca și în cazul picturilor și desenele având ca subiect nudul sau imagini ale sculpturii fratelui său, cromatică realizată în armonii contrastante negru-roșu, verde, violet, scilpiri de alb și textura suprafeței

Georgeta Arănescu: *Țicăr*

sunt elemente plastice importante. Linia surprinde în sinuozități îndrăznețe gesturi, contorsionări ale formei ce nu urmăresc un efect descriptiv, ci unul evocator. Formele se întrepătrund, ocupă spațiul în multiple direcții și ne transmit senzația reconfortantă a energiei și vitalității. Imaginea percepută de privitor este a unui ansamblu dinamic de forme, unitar și bine ritmat.

Temperamentul viguros, orientat spre transmiterea impetuoasă a trăirilor subiective, a determinat-o pe Georgeta Arănescu să vizualizeze în simboluri apartenența profundă la spiritualitatea românească, dar și să reia efectiv legătura cu România. Expozițiile din țară, din anii 1968, 1977, deschise la muzeele din București, Galați, Iași, Cluj, dar și generoasa donație de peste 300 de lucrări făcută Muzeului de Artă Vizuală din Galați, în diferite etape (ultima în 1990, cu patru ani înainte de a muri), le-au asigurat fraților Arănescu acea comunicare, pe care și-au dorit-o, cu spațiul natal.

Muzeul de Artă Vizuală, Galați

Primul muzeu de artă contemporană românească

Dan Basarab Nanu

din secolul XX, destinație pe care și-o păstrează și astăzi.

Aproximativ 400 de lucrări existente în sălile de expunere și în aer liber, în parcul muzeului, constituie o selecție dintr-un patrimoniu mult mai amplu, completat adesea cu un patrimoniu virtual, al artiștilor contemporani, cultivați cu consecvență în cele peste 4 decenii de existență.

Muzeul deține și o valoroasă colecție de artă modernă românească, sec. XIX și XX, cuprinzând opere de Nicolae Grigorescu, Nicolae Tonitza, Theodor Pallady, Gheorghe Petrașcu, Ștefan Dimitrescu, Nicolae Dărăscu, Iosif Iser, Dumitru Ghiță, Ion Țuculescu, Lucian Grigorescu etc...

Avangarda românească din primele decenii ale secolului XX este marcată în expunere de nume de rezonanță europeană ale unor creatori ca Victor Brauner, Hans Mattis Teutsch, M.H. Maxy, Corneliu Michailescu, Irina Codreanu și Milița Petrașcu.

Lucrările lui Corneliu Baba și Alexandru Ciucurencu, cei doi maeștri care au inițiat adevărate școli de pictură în arta românească, au o valoare sporită din perspectivă istorică și conturează tendințe dezvoltate de generațiile dec. 7 și 8.

Cea mai însemnată parte a patrimoniului și a expunerii permanente a muzeului o constituie însă creația românească din perioada 1967 - 2009, din care vom selecta câteva personalități și direcții reprezentative, spațiul fiind prea restrâns pentru o prezentare exhaustivă.

Considerată un element major, specific unei sensibilități îndelung modelate în timp, culoarea constituie unul din mijloacele de împlinire și

a firmare ale picturii românești. Ea capătă valențe spirituale la Ion Nicodim, în picturile lui cu o cromatică decantată, vibrând pe suprafețe mari.

Pictura lui Ion Sălișteanu este o vizualizare a vitalității, a captării luminii pe întinderea pânzei. Seria "Vegetațiilor" lui Ion Pacea constituie elaborări ale unor forme naturale, dar și ale elementelor decorative din scoarțele populare. Ion Gheorghiu, una dintre cele mai reprezentative personalități ale picturii românești se situează, ca și ceilalți artiști

Muzeul de Artă Vizuală (MAV)

UN MISTER

Multă lume și nu de cea mai proastă condiție consideră Muzeul de Artă Vizuală (MAV) de la Galați ca pe o capitală a artei contemporane românești - 38 de angajați, plasticieni - muzeografi și un director care nu este artist plastic.

MAV a traversat Europa de la Prut până la Atlantic, a menținut noțiunea de VIZUAL în Franța, Austria, Italia, Portugalia, Germania, Ungaria, Cehia, Turcia și nu mai țin minte în câte țări.

MAV este o entitate nonconformistă așa cum îi este și numele.

MAV este o realitate. Este o Românie mai altfel. Este mai mult decât un MUZEU este o STARE. Este o stare de bine, de bucurie, de creație, de comunicare.

MISTERUL...este decodificarea înțelepciunii de a aparține sau nu noțiunii de MAV.

Din practică, experiență, lucrurile sunt clare. Cine s-a prins cumva în sintagma MAV a avut parte de FRUMUSEȚE, de VIZUAL. Acest vizual înseamnă enorm... Noi nu suntem numai un muzeu care valorifică științific, expune, conservă, un patrimoniu, care va deveni în timp patrimoniu în sensul clar al cuvântului... NOI suntem MUZEUL DE ARTĂ VIZUALĂ.

Pentru noi VIZUAL înseamnă cartea, coregrafia, gestualitatea actului interpretării unei partituri... de la clasic... la cel mai clasic, mai aristocratic gen muzical întâlnit de mine... JAZZ-ul. Pentru noi VIZUAL înseamnă TOT.

MAV există...și va exista.

Va exista împreună cu Biblioteca „V.A. Urechia”... și cu tot ceea ce înseamnă frumoasa nebunie culturală gălățeană.

Promitem un punct de informare al Bibliotecii „V.A. Urechia” în noul sediu al muzeului.

amintiți, la confluența dintre abstract și figurativ prin monumentalele lui "Grădini suspendate" realizate în armonii incandescente. Conceptualismul marchează creația unor artiști cum sunt: Horia Bernea, Marin Gherasim, Sorin Dumitrescu. În pictura lui Marin Gherasim, sacrul se dezvăluie prin intermediul semnelor provenind din ordinea geometrică a unor elemente arhitecturale medievale sau populare ce fac trimitere la o spiritualitate străveche, autohtonă.

Una dintre personalitățile de anvergură ale sculpturii contemporane românești a fost George Apostu, din opera căruia muzeul deține un număr însemnat de lucrări: "Laponele", "Fluturii" lui par să facă parte dintr-o lume cu legi proprii, configurând o relație apropiată între om și natură și evocând o veche civilizație a lemnului cu accente arhaice. Reperele brâncușiene ale acestei viziuni pot fi regăsite și la sculptorii ca Ovidiu Maitec, Napoleon Tiron sau Iliescu Călinești, ale căror opere le întâlnim de asemenea în sălile muzeului.

Orientările suprarealiste se conturează în expu-

nere prin spațiile atemporale, personajele stranii, sau prin fantasticul folcloric din compozițiile Paulei Ribariu, Ștefan Câlțea, Sorin Ilfoveanu, Ion Gânju și Vladimir Zamfirescu.

Lucrările lui Octav Grigorescu aduc în schimb rafinamentul desenului corelat cu laviuri cromatice, sugerând universul frescelor medievale în care descifrăm o lume în care aluzia la istorie capătă conotații de legendă. Naratiunea pare a fi și motivația inițială a lucrărilor Georgetei Năpăruș, dar elementul narativ este dominat de imagini unde realul și imaginarul, abstractul și imaginea concretă coexistă.

O bogată colecție de grafică și de artă decorativă este prezentată adesea în expozițiile temporare organizate de muzeu, marcând și spațiile destinate expozițiilor permanente.

Un loc important îl au în programele muzeului cele mai diverse tipuri de manifestări dedicate publicului (conferințe, spectacole, ghidaje tematice, ore de desen și de istoria artei etc.), care imprimă instituției un dinamism ce-l integrează în contemporaneitate.

PERSPECTIVE

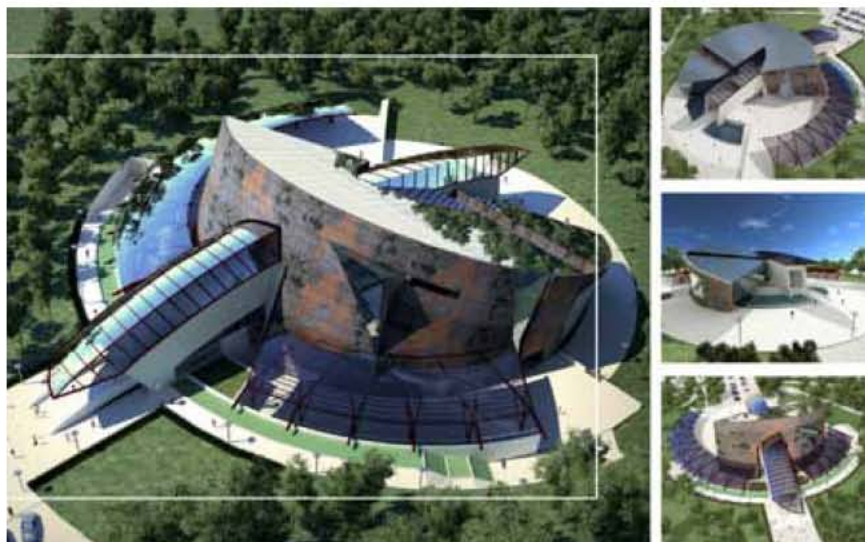
Noul sediu al Muzeului de Artă Vizuală este gândit în Strada Traian nr. 226 A, în condițiile în care prin decizia nr. 156 din 31.03.2004, emisă de Guvernul României - Comisia Specială de retrocedare a unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase, sediul Muzeului din Strada Domnească nr. 141 a fost retrocedat Episcopiei Dunării de Jos. Spațiul se află la câteva sute de metri de actuala locație și beneficiază de un ambient natural deosebit de atractiv.

La ora actuală, pe o suprafață de 4600 de m.p. este gândită o construcție ultramodernă cu o amprentă construită la sol de 2948 m.p., arie desfășurată: 7158 m.p., cu un regim de înălțime de 4 niveluri (+ 2 intermediare).

În mare, muzeul se va structura astfel:

Cota - 5.00-hol, acces secundar, foaiet, amfiteatru 245 de locuri, sală de expunere, laborator, ateliere, alte spații. Cota -0.00-hol, acces principal, săli expunere, ateliere, birouri, laboratoare, alte spații. Cota +5,60-săli de expunere, ateliere, birouri, cafenea, alte spații. Cota + 10.60-sală de expunere.

Investiția este gândită prin accesarea fondurilor din programul Trilateralei: România - Ucraina - Republica Moldova, 2007-2013.

Proiectul clădirii MAV

Ștefan Stanciu

Muzeul de Istorie, Galați

Primul muzeu gălățean, organizat pe principii logice, s-a datorat inițiativei institutorilor Paul și Ecaterina Pașa, deschis pentru public la 22 iunie 1914, într-o sală de clasă de la Școala de Băieți nr. 6.

În anul 1949, în localul fostului muzeu (Vila „Cuza Vodă”) s-a deschis Muzeul Regional Galați cu bunuri culturale diverse, colecțiile fiind alcătuite pe criterii generale – istorice, arte plastice și științe naturale. Din această instituție hibridă, s-au desprins, în anul 1956, Muzeul de Științele Naturii (azi – Complexul Muzeal de Științele Naturii) și Muzeul de Artă Contemporană (azi – Muzeul de Artă Vizuală).

În anul 1984, instituției muzeale gălățene i s-a repartizat un local în zona centrală a orașului, pe strada Maior Iancu Fotea nr. 2, clădire construită în anul 1912. Din anul 1990, Muzeul de Istorie a trecut la un alt stadiu de organizare și funcționare. Muzeul „Casa Memorială C. Negri” de la Mânjina s-a refrișat, s-a adoptat un principiu modern de expunere, reușindu-se să se redea vizitatorilor o instituție de mare valoare științifică. În fostul sediu, Casa „Cuza Vodă” și clădirea anexă s-au organizat expoziții permanente pe colecții – numismatică, filatelie, medalistică, artă decorativă și ambient de secol al XIX-lea și „memoria” lui Alexandru Ioan Cuza la Galați. Expoziția permanentă din localul situat pe strada Maior Iancu Fotea nr. 2 a fost refrișată și îmbogățită tematic. S-a procedat la reorganizarea depozitelor și laboratorului de restaurare. În anul 1994 s-a inclus în circuitul muzeistic și secția „Lapidarium”, cuprinzând în general piese de mari dimensiuni provenite din descoperirile arheologice de la Tirighina-Barboși.

Cristian Căldăraru

Având în vedere perspectivele identității culturale a comunităților locale, s-a procedat la un program mai amplu: extinderea obiectivului „Lapidarium” în care să se includă, pe lângă exponatele arheologice, și secții de istorie a orașului-port Galați în epoca modernă, civilizație țărănească ș.a. În anul 2007

s-au finalizat lucrările de consolidare și restaurare a clădirii situată pe str. Eroilor nr. 64, cunoscută sub numele de Farmacia Ținc, astăzi Muzeul „Casa Colecțiilor”. În luna iulie 2008 s-a inaugurat această secție a Muzeului de Istorie

Galați cuprinzând o expoziție permanentă „Ambient gălățean sec. XIX-XX și colecția Makșay”.

După încheierea lucrărilor de consolidare și amenajare a Casei „Hortensia Papadat-Bengescu” din comuna Ivești, în iulie 2009 s-a inaugurat în această secție muzeală o expoziție dedicată personalităților iveștene.

Muzeul de Istorie

Pentru a veni în sprijinul comunităților rurale, specialiștii instituției au colaborat cu juristul-colecționar Ion Avram la organizarea amenajării „Casa Rurală Ion Avram-Dunăreanu” din comuna Suhurlui, punct muzeistic ce va cuprinde unelte și utilaje agricole dintr-o gospodărie țărănească, piese de port popular și artă tradițională.

În prezent, Muzeul de Istorie din Galați este o prezență activă în peisajul cultural național prin ample programe și colaborări interne și internaționale, un permanent creuzet de valorificare a tradițiilor, de formare și informare pentru public.

Casa „Cuza Vodă”

Casa Robescu

Valentin Bodea

G. C. Robescu, doctor în drept de la facultatea din Bruxelles, este numit prim-procuror la tribunalul nostru, în locul d-lui Cociaș (1).

În luna aprilie a anului 1883, la alegerile deputaților și senatorilor din Galați, s-a folosit forța, totul transformându-se într-o bătăie generală. Bande de bătăuși, sub patronajul poliției, au făcut ca libertatea alegerilor să fie asasinată și bătele singure au ales pe deputați în locul cetățenilor (2). Opozanții au adresat plângeri guvernului, miniștrilor, regelui, parchetului local, avocaților și presei, dar alegerile nu au fost anulate.

G. C. Robescu a trimis gazetelor, *Lupta*, *Epoca*, *România* și *Națiunea* următoarea scrisoare: „*Colectiviștii disperați de înfrângerea lor au blocat stadele cu bătăuși și gardiști deghizați. Alegătorii atacați pe strade, Lascăr Cernat, ales eri, Vlaicu, Pacu și alții grav bătuiți. Nu pot pătrunde la primărie, teroarea la culme, armata la localul alegerii. Siguranța nu mai există pentru noi...*” (3).

În acest scandal au fost implicate mari personalități ca: V. A. Urechia, C. Ressu, V. Poenaru, N. Istrati, Moise Pacu, Gh. Robescu, Lascăr Catargiu, A. Radovici, Lascăr Cernat și alții, care au fost bătuiți, arestați și trimiși în judecată sub diverse pretexte (4). La Galați au venit capii opoziției unite pentru a salva situația, în frunte cu Dumitru Brătianu, G. Vernescu, Gr. Pencescu, N. Fleva, Al. Djuvara (5).

Alegerile din luna mai a anului 1887, se vor desfășura după același scenariu. Candidații opoziției unite pentru colegiul I comunal au fost: Gh. C. Robescu, Nicu Madgearu, Aristide P. Papadopol, N. Catargi, Anton Tatușescu, Gheorghe Fulger, Moise N. Pacu, Ionescu Vasile G. Mihăilescu și Limoleon Nebuneli (6). Rezultatul alegerilor din 9 și 10 mai 1887, a fost: „*La colegiul I Comunal: Votanți 382, majoritatea absolută 193, opoziția 199 voturi, guvernamentalii pașalei (7) 144, guvernamentalii anti pașali 36*” (8).

În anul 1887, la tribunalele din Galați și Brăila au fost judecați liderii gălățeni: L. Catargiu, Gh. Robescu, C. Ressu, C. Mihăilescu, Nicu Madgearu, M. Pacu, N. Istrati și alți două sute de cetățeni învinuiți de delikte politice, acțiuni împotriva agenților administrației, a poliției și chiar de omor (9). La Curtea cu Juri din Brăila, procesul opozanților gălățeni, din decembrie 1887, a adus personalități marcante ale vieții politice românești: Dumitru Brătianu, Lascăr Catargiu, G. Vernescu, învinuiții fiind asistați de renumiți avocați: G. Vernescu, P. Grădișteanu, N. Blarenberg, G. Paladi, C. Arion, A. Djuvara. Gr. Bonachi, Al. Lahovari, N. Fleva și C. Mârzescu (10). Verdictul s-a pronunțat în ziua de 18 decembrie 1887, la orele 12⁰⁰ noaptea, învinuiții fiind achitați (11).

Astăzi, Palatul Copiilor

G. C. Robescu a fost primar în perioada februarie 1891 - august 1892 (12). În anul 1894 prefectul Gheorghe Robescu hotărăște achiziționarea unui loc din strada Mavromol, încredințându-se arhitectului Ion Mincu sarcina de a întocmi proiectul Palatului Administrativ, cu condiția ca valoarea acestuia să nu depășească suma de 500.000 de lei (13).

Peste zece ani, în anul 1897, liberalii își vor lua revanșa și vor obține satisfacție într-un proces în care au fost condamnați (14) C. Ressu și G. C. Robescu pentru corupție în atribuirea lucrărilor iluminatului în oraș cu gaz aerian, dar achitați ulterior de Curtea de Apel din Iași (15).

Localia - Localia - Localia - Localia - Localia

Casa Robescu, aflată pe lista monumentelor istorice din anul 2004, din județul Galați, la poziția 161, cod GL-II-m-A-03058, strada M. Bravu, nr. 28, a fost construită la sfârșitul secolului al XIX – lea (16).

Pentru familia Robeștilor cu care se pare că era înrudit, arhitectul Ion Mincu (17) realizează la București o reședință fără trăsături foarte caracteristice și la Galați un fel de vilă-palat impunătoare cu o profunzime de ornamente ceramice și de lemn, la streșini, colonete, balustrade, ancadramente (18).

Casa Robescu a fost construită între anii 1896-1897, având strânse filiații cu „Casa Lahovary“ și „Bufetul“ din București, lucrări în care arhitectul Ion Mincu a făcut primele încercări de realizare a unei arhitecturi inspirate din tradiția națională (19). De data aceasta ideea arhitecturală apare mai puțin clară; firește apelul insistent la ornamentul ceramic policrom, la desenul arcaturilor lăncioase, la friza de ocnițe și butoni și la colonetele de lemn strunjite ale loggiei peste intrare ca și rezolvarea streșinei (20), indică filiația directă cu cele două lucrări ale arhitectului Ion Mincu menționate mai sus.

Imobilul, în suprafață construită de 460 m.p. (parter și etaj), cu 41 de încăperi, este prevăzut la etaj cu două cerdace: unul pe latura de vest și altul pe latura de sud, susținute de stâlpi de lemn sculptați (21). Ornamentația, după cum aminteam mai sus, este din ceramică smălțuită policromă, cu diferite motive inspirate din arta veche românească. Mijlocul sau partea centrală a imobilului ce separă parterul de etaj este încins cu un proeminent brâu, torsionat, ce se sprijină pe un registru de nișe, un fel de „ocnițe“, în interiorul cărora sunt încastrate câte o sferă înconjurată de un cerc (22). Deasupra ferestrelor de la etaj, se află alt registru ornamental, cu elemente luate, probabil, din „pomul vieții“, ilustrat printr-un ghiveci din care se înalță trunchiul trifurcat, cu mlădițe volubile, frunze și fructe puternic stilizate (23). La partea superioară a registrului, în dreptul cornișei, există un alt brâu, puternic reliefat, alcătuit din motive florale stilizate, iar la partea inferioară un chenar vălurat din arcuri frânte, care ornamentează ferestrele de la etajul clădirii întocmai ca o draperie (24).

Pe latura de sud a imobilului, la parter este situată o fereastră mare, încadrată de două medalioane circulare, cu inițialele proprietarului, care se păstrează și astăzi.

În anul 1889 casa devine proprietatea familiei Robescu, care în 1945 o vinde Casei Centrale a

Asigurărilor Sociale (25). Din anul 1924, imobilul a fost folosit de o serie de instituții publice ca: Inspectoratul Școlar, Reședința rezidentului Dunărea de Jos, Comisariatul militar, Direcția miliției regionale Galați (26).

Casa Robescu a fost închiriată de Ecaterina Robescu, pe doi ani (26 octombrie 1938 – 26 octombrie 1940), cu prețul de 200.000 de lei, plătit în două rate, lui M. Miloteanu, reprezentantul Ținutului Dunărea de Jos, Galați (27), în calitate de secretar (28). Printre personalitățile care au ocupat funcția de rezident regal, la Galați în această perioadă, menționăm pe istoricul C. C. Giurescu. Din anul 1958 aici este sediul Filialei Arhivelor Statului, Galați (29), apoi „Casa pionierilor“, iar după 1989, „Clubul copiilor“ (30), astăzi „Palatul copiilor“.

Note:

1. *Poșta*, an I, nr. 92, 6 noiembrie 1880, p. 1.
2. Munteanu, George: *Presa, politica și comerțul gălățian 1858-1900*, I, Tipografia „Basarabia“, Galați, f.a., p. 24.
3. *Ibidem*, p. 28.
4. Lazarovici, Grigore; Stanciu, Ștefan: *Galații: istorie și contemporaneitate*, Galați, Editura Alma, 2004, p. 90.
5. *Ibidem*.
6. Munteanu, George: *op. cit.*, p.29.
7. Pașa de Tecuci, anume Dimitrie Petre Anastasiu, cunoscut mai degrabă ca Tache (Take) Anastasiu, așa cum îi spuneau apropiații (1836-1900), liberal, prefect de Tecuci (1877-1878, 1881-1891), apoi deputat sau senator pentru județele Tutova, Tecuci sau Covurlui, din această cauză fiind numit „Pașa cu trei tuiuri“, proprietar al moșiilor Călmățui și Țigănești, filantrop.
8. *Ibidem*.
9. Lazarovici, Grigore; Stanciu, Ștefan: *op. cit.*, p. 91.
10. *Ibidem*.
11. *Ibidem*.
12. *Ibidem*, p. 158.
13. *Revista Administrativă*, anul I, nr. 1, 15 iunie 1904, p. 17.
14. G. C. Robescu, este condamnat la trei luni închisoare și 200 de lei amendă, iar C. Rescu la șase luni de închisoare și 200 de lei amendă.
15. Munteanu, George: *op. cit.*, p. 33.
16. *Lista monumentelor istorice 2004. Județul Galați*, sub egida Ministerului Culturii și Cultelor. Institutul Național al Monumentelor Istorice, p. 14.
17. Ion Mincu (n. 20 decembrie 1852, Focșani - d. 6 decembrie 1912, București).
18. Caffé, Mihail: *Ion Mincu*, București, Editura Meridiane, 1970, p. 55, 58.
19. Stoica, Corneliu; Dragomir, Ion T.; Brudiu, Mihalache: *Muzee și monumente gălățene*, Galați, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă, 1974, p. 35.
20. Caffé, Mihail: *op. cit.*, p. 58.
21. Stoica, Corneliu; Dragomir, Ion T.; Brudiu, Mihalache: *op. cit.*, p.35.
22. *Ibidem*.
23. *Ibidem*.
24. *Ibidem*.
25. Cf. Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Galați, apud ASG, Fond Tribunalul Covurlui, dosar „Casa Robescu“, f. a.
26. Stoica, Corneliu; Dragomir, Ion T.; Brudiu, Mihalache: *op. cit.*, p.35.
27. Galațiul a fost capitala Ținutului Dunărea de Jos, organizat în anul 1938, după sistemul administrativ introdus de regele Carol al II – lea; unitate administrativă care avea în componență județele: Covurlui, Tutova, Tecuci, Cahul, Ismail, Brăila, Tulcea, Râmnicu Sărat, Putna și Fălciu. În fruntea ținutului se afla un rezident regal, cu sediul la Galați.
28. Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Galați, *Fond Rezidența Regală a Ținutului „Dunărea de Jos“*, dosar nr. 140/1939-1940, f. 5.
29. Stoica, Corneliu; Dragomir, Ion T.; Brudiu, Mihalache: *op. cit.*, p.35.
30. Cf. Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Galați.

Interviu cu Ștefan Andronache

Gh. Nazare

Vă rog să oferiți cititorilor „Axis”-ului reperele cele mai semnificative ale bogatei Dumneavoastră biografii.

M-am născut, la 10 februarie 1941, în comuna Cudalbi din fostul județ Covurlui. După terminarea studiilor gimnaziale, tata care își dorea să mă fac neapărat ofițer, m-a convins că ar fi bine să urmez Liceul Militar din Predeal. Fiind însă respins din considerente strict medicale, mi-am început studiile liceale la București, le-am continuat la Brăila și le-am încheiat la Pechea, pentru că părinții nu mai aveau posibilitatea să-mi plătească gazda la oraș.

Am urmat cursurile Institutului Pedagogic de 3 ani din Galați, pe care l-am absolvit în anul 1962, iar în 1974 am terminat Facultatea de Filologie (secția română-franceză) a Universității din București.

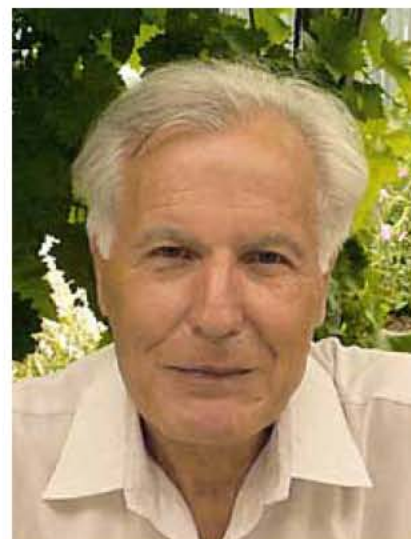
La insistențele părinților, am revenit în comuna natală unde am funcționat ca profesor și director al Căminului Cultural din localitate. Din toamna anului 1964, vreme de doi ani, am îndeplinit funcția de metodist principal în cadrul Casei Raionale de Cultură din Tecuci, iar din anul 1966 până în anul 2003 am lucrat numai la Biblioteca Raională, respectiv, Municipală, din Tecuci, instituție de unde am ieșit la pensie, în 2003.

În ce context dragostea de carte a devenit pentru Dumneavoastră profesiunea de o viață?

Când am revenit în sat, după terminarea studiilor, și am început să lucrez ca dascăl, la aceeași școală pe care o absolvisem cu mai puțin de zece ani în urmă, am început să sprijin bibliotecara (pe care o și simpatizam!) în realizarea unor activități pentru publicul cititor.

Întâmplarea a făcut ca la una dintre manifestări, care se dorea a fi model și pentru alte bibliotecare din raion, să participe și Dumitru Matală, directorul Bibliotecii Raionale din Tecuci, viitor prieten și prozator afirmat mai târziu. Apreciind în mod deosebit ceea ce am realizat, mi-a propus să merg și să lucrez la instituția pe care o conducea, unde avea un post liber de bibliograf. Propunerea m-a tentat și am onorat-o, în ciuda împotrivirii părinților. Înainte de a ajunge însă aici am funcționat doi ani ca metodist la Casa Raională de Cultură, unitate care funcționa

în aceeași clădire cu Biblioteca Raională, deoarece funcția de bibliograf nu putea fi ocupată decât după trei ani de vechime în câmpul muncii. Personal, la vremea aceea, aveam impresia că funcția de metodist cultural mi se potrivea chiar foarte bine, gândindu-mă să renunț la ideea de a mai lucra la bibliotecă.

Ștefan Andronache

Biblioteca Municipală din Tecuci s-a identificat mulți ani cu... Ștefan Andronache. Ne puteți exemplifica „bornele” traiectoriei acestei importante instituții de cultură în perioada managementului Dumneavoastră?

În anii șaptezeci, vreme de cinci ani am fost un fel de șef, din 1986 am devenit bibliotecar responsabil de bibliotecă, cu decizie, iar director am fost numit abia la câțiva ani după evenimentele din Decembrie 1989. Fiind la conducerea instituției, mai ales după cutremurele din 1977 și 1986, m-am ocupat de repararea și consolidarea clădirii, de extinderea spațiului. Am reușit să creez o sală de lectură modernă cu 56 de locuri, o galerie de expoziții, o sală multimedia, o secție de carte în limba franceză cu cca. 6000 de volume.

Biblioteca a reușit să se remarce prin diverse activități cultural-artistice și educative, mărturie stând în acest sens „Artis”-clubul, ciclul „Interferențele artelor”, concursul de creație poetică „Iubirea”, în cadrul căruia s-au afirmat numeroși poeți tecuceni, gălățeni sau din țară, precum și printr-un bogat și divers evantai de demersuri moderne audiovizuale (diaporame inspirate de creații literare, bibliografii ilustrate ș.a.), care au fost prezentate, deseori, și bibliotecarilor din țară, preocupări care i-au adus numeroase distincții și aprecieri. În cadrul Bibliotecii am reușit să publicăm, după 1994, bibliografii, cărți, antologii, ghiduri, culegeri de documente etc. Tot pe atunci am editat

și o revistă, „Literatură și creație”.

Se cuvine să amintesc și faptul că Biblioteca din Tecuci a colaborat foarte bine cu Biblioteca „V.A.Urechia” din Galați. S-au conceput activități dintre cele mai diverse, cu impact educativ deosebit. Am avut relații cu totul speciale cu toți foștii directori - în special cu Nedelcu Oprea, un profesionist de mare clasă- sau cu multe colege din renumita instituție de cultură.

Bibliotecar, cartofil, manager cultural. Ce alte componente mai cuprinde activitatea Dumneavoastră ?

După ce m-am pensionat cu mai bine de cinci ani în urmă, în 2003, aproape că am „înghețat” pasiunea de cartofilie și am resuscitat-o pe o alta mai veche, care din cauza serviciului intrase aproape într-o stare de conservare. Acum mă pasionează mai mult fotografia, călătoriile și documentele istorice vechi. Cu aparatura foto digitală am reușit, prin mijlocirea Fundației Culturale „Dr. Constantin Teodorescu” din Bârlad, să ating unele performanțe în realizarea de albume, pliante turistice, ghiduri și chiar vederi. Multe dintre acestea vizează popularizarea potențialului turistic al județului Vaslui, atât în țară, cât, mai ales, peste hotare.

Pregătesc, în paralel, o expoziție personală de fotografie, „Forme, culori, trăiri”, care va include numai imagini surprinse în ultimii trei ani. Și fiindcă, de câțva timp, am tot vizionat tot felul de site-uri de fotografie, m-am gândit că ar fi bine să elaborez și un îndreptar – ghid pentru amatorii și profesioniștii interesați. Acesta se va numi, probabil, „Universul fotografiei pe internet” și va include trei mii de site-uri reprezentative din toată lumea.

Obişnuiesc, totodată, să călătoresc, atât prin țară, cât și prin străinătate, pentru că îmi place să descopăr locuri noi, să revăd orașe și zone pitorești și de ce nu? să fac fotografii.

Atunci când vremea nu-mi permite sau când doresc să mai schimb natura preocupărilor, cercetez documente istorice vechi, din arhive, referitoare la trecutul Tecuciului sau al altor așezări din Moldova. Până la sfârșitul anului trebuie să finalizez o lucrare dedicată Bârladului și să refac sau să îmbogățesc, în calitate de coautor, unele dintre capitolele „Monografiei orașului Tecuci”, care urmează să fie reeditată anul viitor.

Vă rog să ne vorbiți despre Biblioteca Municipală din Tecuci, azi, cu nostalgie și realism.

M-am pensionat exact când am împlinit vârsta legală. Cum muncisem destul și ajunseseam la o anumită rutină, iar fondurile de achiziție de carte reprezentau doar o parte infimă din întreg bugetul alocat instituției, mi-am dorit să fac și altceva decât făcusem până atunci.

Mărturisesc sincer că mă doare faptul că Primăria din Tecuci nu alocă bani mai mulți pentru achiziții. Dacă se va merge tot așa, va veni și vremea când, din lipsă de personalități, consilierii locali nu vor mai avea cui atribui titlul de „Cetățean de onoare”. Biblioteca publică trece astăzi prin mari dificultăți. Avalanșa mesajelor electronice cu caracter audiovizual, evoluția spectaculoasă a internetului și a altor asemenea descoperiri ale acestui secol vor afecta tot mai mult biblioteca.

Ați avut o viață profesională pilduitoare, cu rezultate remarcabile în domeniul culturii. Considerați că ați primit răsplata cuvenită pentru faptele Dumneavoastră ?

Pe unde am lucrat, la școală sau la căminul cultural din comună, în instituții de cultură și învățământ din Tecuci, m-am lăsat călăuzit de exemplul propriilor părinți, încercând să las o urmă cât mai pronunțată a prezenței mele.

Când lucrezi cu pasiune, când pui multă dragoste în tot ceea ce faci, aproape că nu mai contează nici remunerația și nici laudele șefilor sau semenilor tăi. Nu neg faptul că, de-a lungul timpului, nu am primit recompense, diplome sau medalii. Unele le-am primit din partea Ministerului Culturii sau a Asociației Bibliotecarilor din România, altele le-am dobândit participând la diferite concursuri și saloane de fotografie.

Sunt fericit că am contribuit la formarea unor tineri, că le-am trezit altora apetitul pentru cunoaștere sau le-am dezvoltat simțul artistic. Se întâmplă, uneori, să fiu oprit pe stradă de oameni maturi care îmi mulțumesc pentru că, într-un anumit moment al vieții, le-am acordat încredere, i-am ajutat să se descopere.

Privind retrospectiv, cred că aș fi făcut mai multe lucruri dacă mi s-ar fi recunoscut meritele la momentul respectiv. Din partea autorităților locale, mă refer la cele din Tecuci, nu mă mai interesează nimic, deoarece, și așa, din cauza lor, prefer să lucrez pentru alte zone ale țării.

Vă mulțumesc!

Eugen Drăgoi

Profesorul ION VIȚU

Mărturii biografice inedite

Învățământul public în orașul Galați a beneficiat, la începuturile lui din prima jumătate a veacului al XIX-lea, de doi profesori distinși, cu mare dăruire pentru nobila profesie de dascăl. Ne referim la Toma Giușcă, profesor care și-a desfășurat activitatea școlară în Galați între iulie, 1832 - octombrie, 1839 (1) și Ion Vițu. Despre acesta din urmă vom prezenta câteva noi completări biografice pe care le-am aflat într-un document arhivistice din anul 1866.

Profesorul Ion Vițu a venit la Galați în ianuarie, 1840, după demisia predecesorului său, Toma Giușcă, depusă în toamna anului 1839 și plecarea acestuia la Bârlad.

Despre profesorul Vițu nu se cunosc prea multe date. Și-a început studiile la Gimnaziul Vasilian din Iași („Institutul Sfinților Trei Ierarhi“) în anul 1832(2); în mai, 1837 era numit profesor la Roman (3), iar la 13 ianuarie, 1840 prelua inventarul școlii publice din Galați, desfășurând în orașul de la Dunăre o îndelungată și merituosă activitate didactică, până în anul 1864 (4). A fost un susținător al Unirii Principatelor Române (5); a condus orașul Galați în calitate de primar (1864-1866); a încurajat, la 8 noiembrie, 1864, inițiativa dr. A. Velini și a lui M. Rufu, de înființare a unei biblioteci publice în Galați (6). Mai știm că avea un fiu, Dimitrie, medicinist, participant în Franța la războiul franco-prusian declanșat în vara anului 1870 (7).

Un document găsit de noi în fondul documentar al Direcției Județene Galați a Arhivelor Naționale(8) aduce câteva elemente biografice inedite referitoare la profesorul Vițu. Este vorba de un act de deces din 25 august, 1866, al prunței Paulina, în vârstă de un an și două luni, fiica lui Ion Vițu, „profesor și primarul orașului“. Copila a decedat la 24 august, 1866, „în casa domniei sale fără număr, în Piața Ștefan cel Mare, cvartalul al cincilea“. În actul de deces este numită și soția profesorului, Maria, în vârstă de 33 de ani. Tot în documentul respectiv se precizează că la data morții fiicei sale, Ion Vițu avea 49 de ani.

Martori la alcătuirea actului de deces sunt Alexandru Atanasiu, în vârstă de 27 de ani,

„amploeanul stărei civile“ și Stelian Dumitriu, în vârstă de 22 de ani, „amploeanul biroului civil“.

Noutățile biografice pe care le aduce documentul semnalat aici sunt următoarele: Ion Vițu s-a născut în anul 1817 (sau 1818) (9); a mai avut un copil, Paulina, decedată prematur; soția sa, născută în 1833 (sau 1834) se numea Maria; profesorul avea locuința în Piața Ștefan cel Mare (zona Grădinii Publice de astăzi).

Aceste câteva mărturii documentare se adaugă

cunoștințelor noastre despre reputatul dascăl și fruntaș administrativ din Galații veacului al XIX-lea, profesorul Ion Vițu.

Note:

1. Vezi mai multe date la Păltănea, Paul: *Istoria orașului Galați de la origini până în 1918*, ed. a doua, Partea I, Galați, Ed. Partener, 2008, p. 393-406.
2. Codrescu, Theodor: *Uricariul*, VII, Iași, 1886, p. 199: „Iancu Vițu, 14 ani, fiu de preot“.
3. Dragomir, N.: *Prima școală primară publică din Roman*, în rev. „Mitropoila Moldovei și Sucevei“, an 33, nr. 8-9, 1957, p. 695.
4. Păltănea, Paul: *op. cit.*, p. 406.
5. *Ibidem*.
6. Oprea, Nedelcu: *Biblioteca publică „V. A. Urechia“ Galați*: monografie, vol. I, Galați, 2002, p. 75.
7. Păltănea, Paul: *op. cit.*, p. 151.
8. DJAN, *Colecția registre de stare civilă*, dosar nr. 14, 1866, f. 182.
9. În lista elevilor Școlii de la Sfinții Trei Ierarhi (Uricariul, VII, Iași, 1886, p. 199), primiți la studiu în anul 1832 este înscris cu vârsta de 14 ani ceea ce ar însemna că s-a născut în anul 1818.

Gălățeni pe scenele lumii

Dana Vlad

Dirijorul Gheorghe Victor Dumănescu s-a născut la Târgu Jiu și din anul 1945, pe când împlinea un an și până la absolvirea Liceului „Vasile Alecsandri”, a trăit la Galați. A luat apoi drumul Iașiului unde a absolvit Conservatorul „George Enescu”, la secția dirijat. A cochetat cu muzica și din postura de interpret de canto, dar Dumnezeu îi hărăzise să ajungă dirijor și să colinde lumea în lung și-n lat, conducând spre armonie orchestre simfonice. A dăruit și dăruiește și acum din știința lui, tinerilor care veneau și vin încă la Conservatorul „Gheorghe Dima” din Cluj, orașul care între timp i-a devenit casă. Îi place să fie la catedră, dar spune că din ce în ce mai puțini tineri hărăziți vin

să facă muzică. Ar vrea să iasă la pensie dar

studentii nici nu vor să audă. Dacă îl întrebi despre dirijat spune că asta e viața lui și că n-ar renunța nicicând la bagheta magică. Vine în fiecare an la Galați să se închine la mormintele părinților. Tatăl dirijorului a fost Parohul Bisericii „Sfântul Vasile” din urbea de la Dunăre. Victor Dumănescu a dirijat ultima oară la Galați opera „Aida” de Giuseppe Verdi, spectacol în aer liber în Grădina Publică, prezentat de Teatrul Muzical „Nae Leonard”. A dirijat în toată Europa și a înființat Opera din Antalya, însă nu a rămas în altă țară chiar dacă a avut ocazia. L-am întâlnit pe Victor Dumănescu la Botoșani, în Bucovina cea minunată, acolo unde avea, evident, de ridicat bagheta pentru două concerte omagiale.

Care este după părerea dumneavoastră condiția artistului în România anului 2009?

Artistul român a câștigat ceva ce-a visat o viață întreagă: libertatea de mișcare, însă la nivel național astăzi nu mai are siguranța zilei de mâine pentru că instituțiile de spectacol lucrează acum după un program care încearcă să îmbine partea comercială cu partea profesională, mai puțin interesându-se să asigure o continuitate și o stabilitate deplină a vieții interpreților. Cred că acesta este impactul trecerii de la economia centralizată la cea de piață și spun lucrul acesta pentru că am crezut că o rezolvăm repede, dar uite că au trecut douăzeci de ani și...

Care ar fi locul culturii pe o scală de la unu la zece în România? Dar la capitolul priorități unde s-ar situa cultura în țara noastră?

Pe o scală de la unu la zece cultura se situează la 0,1. Cred că încă mai suntem cu toții sub influența impactului creat de evenimentele din '90, moment în care instituțiile de specialitate, în afara perioadei de după '80, au fost susținute de stat în interes propagandistic. Ceva din acest sistem centralizat a rămas și acum și tot acest sistem rămas reprezintă

o anomalie într-o economie de piață. Ca dovadă, nici unul din managerii de cultură din țară nu pot asigura o stagiune integrală, nemaivorbind de două, trei stagii. Singurele excepții ar fi două instituții, Opera din Timișoara și instituțiile de cultură din București, dar și în capitală, asta se întâmplă de aproximativ un an de zile.

Sunteți de acord cu autonomia instituțiilor de cultură?

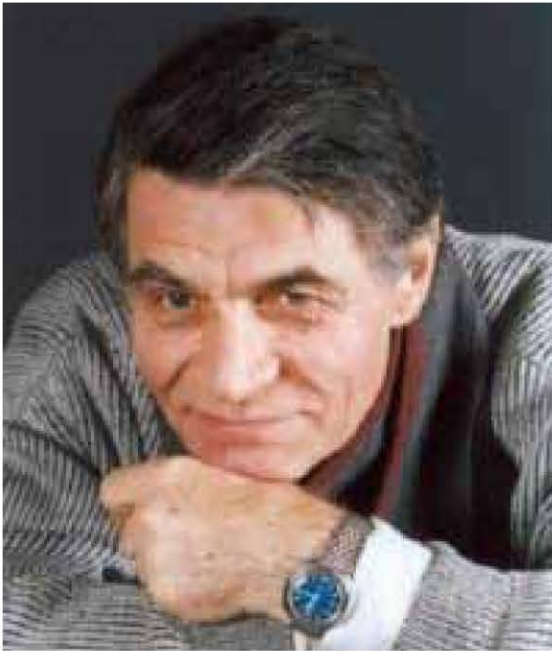
Ar fi formidabil să fim autonomi cu condiția să avem banii necesari, bani pe care îi poate aduce doar un sponsor. Să nu uităm că opera ca gen, mai ales în situații de criză, este unul dezavantajat întrucât caracterul său „muzeistic” interesează mai puțin publicul larg. Opera a fost, este și va fi un gen elitist.

Dacă ar fi să luați viața de la capăt ați alege tot muzica?

Mai mult ca sigur că da! Se pare că asta a vrut Cel de Sus. Eu fac parte dintre cei fericiți că am nimerit acolo unde am dorit și unde am fost hărăzit.

Vă mulțumesc mult!

Arta teatrului la începutul mileniului trei

George Motoi

Crizele moștenite, dar și cele de azi, flagelurile acestui prea zbuțuit început de mileniu ar trebui într-un fel compensate, măcar prin binefacerile psihoterapiei, posibile cel puțin în domeniile umaniste ale Educației și Culturii. Oare nu tocmai aceasta le-ar fi menirea?

Asistăm azi la un proces alarmant de erodare morală pe scară planetară. Corupția, minciuna, lupta acerbă pentru putere și supremație, atentatele, crimele, terorismul și mafiele, blocajele și șantajele de orice natură, violența și intoleranța, toate instrumentele – parcă mai sofisticate ca oricând – ale spectrului RĂULUI au ajuns să cunoască ascensiuni incalculabile, demențiale, paradoxale pentru o lume care își tot caută de secole echilibrul și conviețuirea pașnică. Mă și întreb dacă teatrul mai poate rămâne atât de indiferent față de această decadentă, de această criză morală, de stările acute, dacă nu cronice, ale acestui prea zbuțuit început de mileniu? Rolul pe care cultura și artele îl pot dobândi în terapia aceasta, în însuși conceptul de mediu ambiant este, fără îndoială, imens!... Și cui, dacă nu OMULUI, îi sunt închinete artele și cultura, aceste minunate sinteze ale tuturor civilizațiilor parcurse? Mă întreb dacă opțiunea pentru un teatru ceva mai senin și mai tonic, care să redea încrederea în sine și speranța în viața de mâine, n-ar fi ceva mai potrivită, mai utilă, tocmai prin contrast?

*„Actorul este instrumentul cu claviatura de suflete, caractere și glasuri. Oamenii îl cheamă de secole. Oamenii cu a lor deschidere spre cunoaștere și frumos (din volumul *Sub masca actorului*)”.*

Tentațiile modei în teatru, împletite armonios cu utilul, s-au dovedit, ca și în alte domenii, o adevărată binefacere. Dar când moda ține cu orice preț să șocheze, violentând, ba chiar răsturnând valori pentru totdeauna stabilite, rămâne o demonstrație în sine, indiferent pe câți adepți mizează. Am asistat odată la o asemenea demonstrație hazardată, pe o celebră piesă de Cehov, regizorul imaginând nu drama unei lumi conștiente de condiția ei morală și socială, cum o structurase marele Cehov, ci pur și simplu delirul unei lumi terminate, alienate, ca și când odată cu epoca lui Cehov s-ar fi prăbușit definitiv omenirea. Fără îndoială, regizorul nostru „a sărit calul”, iar rezultatul a fost cel al confuziei, ilarității și compromisului, al experimentului ratat din fașă, căci publicul a ieșit pur și simplu din sala de spectacol, refuzând denaturarea grosolană și abuzivă.

Tot săriturile peste cal țin să impună în diversitatea tipologică a actorilor până și un fel de cult al urâtului și banalului, sub pretextul că ... „așa e viața!”, ca și când arta n-ar mai trebui să fie reflecție asupra vieții, ci doar copia ei fidelă, derapajul spre vulgarizare cunoscând consecințe iremediabile. Culmea este că până și în viață, pe stradă, întâlnim la tot pasul tineri frumoși! Dintotdeauna teatrului i-au trebuit în primul rând tineri a căror frumusețe și puritate să umple inimile spectatorilor cu marea bucurie a vieții, aceea de a trăi! Nu cred că ne-ar lipsi în teatru o infuzie de tinerețe, de dragoste, de frumos și moral. Mi-e dor să văd, jucată, o scenă frumoasă de dragoste, tratată din unghiul purității, al unor sentimente curate, trainice, profunde și cuceritoare, gata să-l încante și să-l fascineze pe spectator, căci nu o dată ne-a fost dat să vedem cum asemenea scene tind mai degrabă – chiar împotriva autorului, fie el și Shakespeare – să se transforme într-o baie vulgară de erotic și viciu, de scabros cu miros de hazna (à la Afrim sau Apostol). Or, de aici și până la superficializarea relațiilor umane, ba până la batjocorirea lor și prin consecință chiar până la inhibiție și stres n-ar mai rămâne, vai, decât un pas.

Există, așadar, și viciul tentațiilor imprudente sau al unor modele împrumutate, furate de aiurea, cu prea costisitoare lacune de discernământ și pricepere.

Iată de ce, în societățile capitaliste și-acum și-n țara noastră, pentru teatru, ca de altfel pentru întreaga cultură, s-a ajuns ca prioritatea să fie, se pare, supraviețuirea, pericolul dispariției lente sau cel mult al unei existențe palide de marginalizare pândindu-ne la tot pasul, riscând să devenim, astfel, fără să vrem, popoare fără repere, încet, încet, fără modele, fără trecut, cu un prezent mereu bătut de vânturi, navigând în derivă spre un viitor tot mai incert, anonim și pustiu, trasat de tăvălugul globalizării. Căci tocmai un popor fără identitate culturală va fi întotdeauna mult mai ușor de manevrat. De aceea, pe semne, cu câțiva ani în urmă era să dispară până și Eminescu la români, de aceea Mihai Viteazul și Alexandru Ioan Cuza sunt minimalizați în școli și Vlăicu-Vodă nu se mai joacă prin teatre, de aceea nu mai auzim recitându-se Bлага sau Voiculescu, nici Sorescu sau Nichita, de

aceea nu mai vorbește nimeni de George Călinescu și Tudor Vianu și tot de aceea, mai deunăzi, cineva, negându-i pe români, vroia nici mai mult nici mai puțin să demonteze și la propriu, și la figurat însuși Teatrul Național din capitala României etc., etc..

Și uite așa, lanțul fascinanței diversității universale, căutându-și acum desăvârșirea aberantă a unei unicități absurde, mai pierde câte o verigă și, pierzându-le treptat pe toate, vom ajunge, trași la indigo, să ne plictisim îngrozitor unii pe alții, în monotonia „unicității” planetare, dar într-o tot mai „prosperă” economie de piață...

Ce ne mai rămâne? Nouă, românilor, ne-ar mai rămâne manea, serialele cu rromi, fetițele despuiate de prin toate gazetele, revistele și canalele TV, ne rămân Garcea și Țociu și, vai, să nu uit, limbuții telegenici, vorbindu-ne la orice oră din zi sau din noapte, despre enigmaticele biete noastre existențe... apoi, iar o manea, niscaiva reclame șugubețe, fel de fel de jocuri de noroc, o divă, selecționată din alte mii de dive goale de jurii pricepute, făcând poate

chiar sex în direct cu un om politic... și tot așa. Păi, ce e rău? Asta da, Cultură! Ba chiar și Educație...

Cred că a venit vremea ca măcar în teatre (dacă în altă parte nimeni nu se sinchisește) să ne punem totuși, mult mai sever ca până acum, cele două întrebări fundamentale: DE CE facem teatru? Și CUM facem teatru? - reanimând astfel în creatorii autentici, responsabili și lucizi, criteriile estetice ale exigențelor valorice, ale profesiei lor de credință, sfântă și neprețuită, rigoarea care să țină cât mai departe de fenomenul sacru al teatrului prostul gust, elitismul arogant, lenea și lichelismul,

impostorii și corupții aciuși și printre noi, ca peste tot, în numele și sub protecția democrației și a libertăților prost înțelese. Aș vrea să-i și numesc pe unii dintre ei dar, vai, n-aș vrea să-i „fletez”...

Arta va dispărea dacă nu va deveni mult mai selectivă, elevată și, cu atât mai mult, pe înțelesul tuturor. Căci n-ar mai trebui să ignorăm în strategiile teatrale nici o categorie socială, pentru a-i putea atrage la spectacole

noastre și pe cei înstăriți, și pe cei săraci, și pe cei tineri, și pe cei mai bătrâni, și pe elevi și studenți, dar și pe profesorii lor, pe medici, pe ingineri, pe bieții țărani, pe oamenii de afaceri, pe oamenii politici, și pe cei răi și pe cei buni, și pe credincioși și pe atei, pe toată lumea care încă mai vorbește limba română și-ar prefera s-o mai asculte și pe cea literară... Și trebuie să știm bine ce anume le arătăm și le spunem, ca să reușim să le reținem atenția, să-i cucerim sufletește, pentru a fi mai toleranți între ei și să se regăsească cu toții în poveștile, în spovedaniile noastre de seară, căci fără această sacră reciprocitate interioară se alege praful de tot și nu ne mai putem întinde unii spre alții brațele speranței, pentru a prinde în pumnii deschiși porumbelii împăcării sufletești, dar și ai succesului teatral.

Doar așa **indeletnicirea** aceasta a **teatrului** ar mai putea fi din nou ceea ce a fost dintotdeauna: **frumoasă și divină!** Căci Dumnezeu a lăsat-o pe pământ, ca o binecuvântare...

De n-am uita măcar **amănuntul** acesta!

Th. Parapiru

Expresii celebre „Educația Spartei”

Existență legendar-mitică, **Lycurg** (plasat între sec. IX-VII) este personaj tutelar pentru spartani, zeificat pentru contribuția sa la întemeierea statului. Renunțând la dreptul de a conduce regatul, Lycurg peregrinează prin cetățile Greciei (Creta, Atena, Teba), în Asia și în Egipt, studiind legile care guvernau popoarele. De la Delfi primește un oracol prin care Pythia îl numește „mai mult decât om”, promițându-i o constituție care să le întrecă pe toate.

La Sparta, Lycurg stabilește instituțiile statului: apella (adunarea poporului), gerousia (sfatul celor 28 de bătrâni, plus doi regi-basilei), eforii (cinci, aleși anual), doi regi-basilei. Legile orale impuse de Lycurg funcționează implacabil: „*Dar ceea ce i-a conferit spiritul (constituției, n.n.), cunoscut mai târziu sub denumirea de spartan, au fost regulile ascetice și criteriile de disciplină militară care, prin voința lui Licurg, au marcat viața și mai ales educația tineretului*” (Indro Montanelli, *Istoria grecilor*). Ca să stăpânească violența, invidia și luxul, Lycurg împarte pământul în loturi egale pentru cetățenii Spartei, asigurând venituri pentru bunăstare și sănătate, eliminând, totodată, orice formă de exces. Pentru înlăturarea lăcomiei scoate banii de aur și de argint în afara legii, promovând o monedă de fier, care îi amuza pe ceilalți greci prin greutatea ei și prin lipsa de valoare; din cetate dispar meșteșugurile „nefolositoare și ușurate”. Mesele comune (sisitiile) cu vestita supă neagră, întrețin austeritatea și nimicesc pofta de îmbogățire. Selecția nou-născuților se face într-o modalitate criminală - cu aruncarea celor deficienți de pe vârful muntelui Taiget și cu antrenamentul dur căruia îi supraviețuiesc numai cei foarte puternici. Gelozia este considerată imorală, iar lipsa urmașilor - un adevărat act de nesupunere, de vinovăție sau de incapacitate.

Învățământul spartan are obiective elocvente: asimilarea scris-cititului, cântatul în cor (interzis solo), subordonarea față de autoritate etc. Educația merge pe curriculum simplu, după o programă în care mușchii caligrafiază ideile de supunere și de

sacrificiu pentru interesele cetății. Regimul de viață al acestor roboți umani inspiră atâta respect și teamă celorlalți greci, încât ei atribuiau eroismul lacedemonienilor

faptului că moartea li se părea mai ușor de suportat decât teribilele exigențe cotidiene: „*De altfel, întregul cuprins al legilor lui Lycurg se referea pe de-a-ntregul la educație*” (Plutarh, *Vieți paralele*, II, Lycurg). Artele sunt acceptate în forme minimale, nesemnificative, cultivând calități fizice și patriotism fără nuanțe, cu frecvente aspecte asazine (așa sunt sinistrele criptii - „ascunziș” - vânătorile de hiloți, ale tinerilor spartani, sub îndrumarea eforilor). După ce statornicește legile conform sfatului lui Apollo, Lycurg îi pune pe cetățeni să jure că le vor respecta până va reveni dintr-o nouă călătorie la Delfi. Merge la celebrul templu și acolo alege să moară prin înfometare voluntară, consfințind apoteotic opera sa legislativă. Aproape jumătate de mileniu, dincolo de admirația unora și de disprețul altora pentru legile ce o guvernau, **Sparta înseamnă o forță redutabilă în lumea greacă**, deși eroismul inflexibil al educației sale are inconfundabil aer de cazarmă.

Dacă prezentul limitat i-a fost glorios, viitorul nu i-a iertat lipsa de imaginație și de sensibilitate: „*Astăzi cine se duce s-o viziteze nu găsește acolo decât un sat lipsit de personalitate, cu cinci mii de suflete, în al cărui muzeu, extrem de sărac, nu află nici o statuie sau vreun rest de coloană care să ateste existența unei civilizații spartane*” (Indro Montanelli, *idem*).

„Educația spartană” exprimă metaforic sensul de mod de a trăi în limitele unei austerități excesive, cu numeroase și inflexibile rigori fizice și morale, greu de acceptat și de respectat de cei mai mulți.

Angela Baci

Poezie

Toate ale noastre...

din călimara poetului furate
 cuvintele strigară peste marea din față peste crestele munților
 printre lucirile aripilor până în vârful degetelor
 ce mângâiau chipul
 chip divin de bărbat tânăr
 ascultam cum respira
 cum îi bătea inima
 dormind...

ceas de ceas m-am rugat să birui să mă ridic peste viață
 cu inima întoarsă s-o văd iubind iar
 primăvara peste pământ să dea roade să țipe de tinerețe
 spuneam că îmbătrânesc cu gândurile mele
 privindu-i chipul său drag
 golul din mine se umplea de dumnezeire
 de îngeri zburând căluți tineri zburdând pe o câmpie cu maci

continui să exist altă femeie astăzi cu zâmbetul în căușul palmelor sale
 continui să-i privesc ochii mari fruntea gura ce-mi cere un lucru
 să fiu acolo în mângâierile sale în somn în prezent

la etajul 2 al unui oraș de provincie îmi pierdusem încrederea
 viața nu mai era curată, nu mai aveam pic de liniște, fără anotimpuri...
 dacă nu mai e nimic mă întrebam... ce mai aștept?

scriam cândva la 28 de ani descoperisem iadul pe pământ
 acum la aproape 40 de ani îmi spun viața a devenit un târg frumos de duminică
 cu oameni tineri, curați, copii zburdalnici, roata norocului și oracolul lumii
 prea mult am stat îngropată de vie fără să țip fără să cer ajutor
 și
 am învățat încetul cu încetul să picur iubire
 cu fruntea deschisă ochii mari
 privesc fotografia din sufragerie:

Ea: cu ochii închiși, la pieptul lui cu un zâmbet larg de fericire într-o noapte
 cu focuri de artificii
 El o strânge la piept privind-o atât de drag
 fotografie - poveste asta a învățat femeia aceasta de la bărbatul ei să-i ofere
 în fiecare zi o poveste...

Poezie

Întunerică

un ecran negru
ca o fotografie supărată cu pământul în ea
și imaginea lumii identificată în pierderea ei
golul din ceea ce simt înconjurându-mă și pe-afară
obiectul rău înghițit interior
așa îmi descriu carnea
încercuind-o periculos
arătând-o cu degetul

am văzut cum copiii ieșeau din sufletul stomacului
din ochii lui

iar eu eram în tine mică și infinită
interioară
atingându-mi gustul
vederea și sângele.
așteptându-te
fără așteptarea din mine
fără mine
părăsindu-mă în neștire în tine

eram sechestrată
într-un lucru care pleca în fiecare zi din mine
într-un obiect pierdut
pierdut pierdut

am smuls prima zi din mine
crezând că o pot adăuga altei ființe
din trecut în prezent
materie înnegriindu-se pe sine
tot mai speriată
văzându-se și auzindu-se

ce am ascuns în mine
ce va dispărea pentru totdeauna în mine?

în a doua zi m-am lăsat locuită
din cerul gurii până la coaste
de cald și de lumină
îmi plăcea să stau nemișcată
întunericul să tacă
și sângele lui să curgă așa ca o mască
peste mine.

Florina Zaharia

în a treia zi am uitat să duc inima în inima mea
împingându-se una pe alta înapoia trupului care
trecea
o umbră din mine râdea.

speriată să nu-mi afle gândul celălalt gând
când mă apropiam de ceva ce se apropia de mine
încercând să iasă la nesfârșit
am atins drumul care făcea înconjurul lumii și
joaca de-a celălalt
m-am lipit atât de strâns de margine
și am intrat în pântecul ei
izbucnind în toate gândurile deodată
negre întinse nevăzute
dar așa cum sunt
ele însele se transformau în mâini în lucruri
în scuturi în semințe de primăvară
într-o inimă care pleca.

pământul tace
ceasul a stat demult
o prietenă numără pașii și șoaptele
lasă în urmă neobișnuite contururi.

întunericul și coaja lui sar din mine cresc se adaugă
se fac un fel de spinare
un fel de privire
un fel de plimbare.

COSTEL CRÂNGAN

Ubi bene, ibi patria*

(fragment de roman)

- Jorge, tu ești un mare zevzec! îi spuse Cezar chiar din prima zi.

Auzise poveștile trăznite despre argentinian.

- Che? Las' că nici tu nu ești mai breaz. ... îi răspunse Jorge românului. Am auzit că faci tot felul de giumbușlucuri pe aici. Așa e?

Pe drumul către noul șantier fusese pus la curent de Juan cu felul de a fi al românului. "Fii atent că ăstuia îi place să facă farse tot timpul. E ca și tine: un țicnit! Cred că o să vă înțelegeți bine", îi descriese Juan, pe scurt, situația.

Adevărul este că Juan se pricepea la oameni. Intuise bine că există o asemănare caracterială între cei doi și hotărâse că ar fi cel mai eficient ca ei să lucreze împreună. Știa că, separat, ar fi creat în jurul lor două grupuri de gură cască. Așa, punând nebunii în aceeași echipă, mutase balamucul într-un singur loc. Oricum ar fi fost, cei doi erau nevoiți să-și facă treaba, pentru că altfel nu-și luau banii. Însă nu-i mai atrăgeau și pe alții la trăsni. Juan era dat naibii când era vorba să scoată randament maxim dintr-o echipă de muncitori.

Cezar n-a avut probleme deosebite în a lucra cu argentinianul. Ce-i drept, Jorge nu avea niciun fel de calificare – pe hârtie adică – dar poseda un fel cu totul special de a prinde meseria din zbor. Dacă îi arătai o singură dată cum se face un lucru, a doua oară nu mai era nevoie. Ai fi zis că face acel lucru de când s-a născut, deși el îl descoperise de-abia de cinci minute.

- Jorge, ia vezi mă, e dreaptă schela!

- Nooo! răcnea el ca un apucat, de le tresărea inima în piept celor care munciseră o zi întreagă la clăditul schelei.

- Cum, mă? Nu e dreaptă?

- Ba da, e dreaptă, dar am vrut să văd ce mutră faceți dacă vă spun că nu e dreaptă.

- Fir-ai să fii de tiraflecha! Numai la tâmpenii ți-e mintea.

Cu timpul au devenit prieteni. Nu mai era nevoie să-i oblige cineva să lucreze împreună, ca la început. Ajunseseră să se prefere, poate și pentru că aveau un soi de complemen-

taritate. Nu doar la nebunii, ci și la muncă. Cezar era creierul, iar Jorge mușchii. Iar împreună: o teribilă mașină de construit case și o formidabilă echipă de farse.

- Ce zici, Jorge, îl facem pe fraier? îl întrebă Cezar, indicându-l din priviri pe unul dintre românii proaspăt angajați pe șantier.

- Categoricalmente! Dar cum?

- Hai să-i zicem că la magazinul de după colț vinde un chinez care știe perfect românește. Mergem la prânz să luăm niște bere și-l invităm cu noi și pe guguștiuc.

Zis și făcut. La vremea prânzului, l-au tras deoparte de român. Se numea Fane și era din Brăila.

- Fane, nu te duci tu, flăcău, să iei niște bere la kil de la chinez? Să bem și noi o bericioaică la prânz, că e cald ca naiba.

- Bă, io m-aș duce. Da' nu știu o boabă de spaniolă, mănca-v-aș gurița io vouă. Iar chineză, pe la noi pe la Brăila nu se vorbește, nene. Cum – Doamne iartă-mă! – să mă înțeleg cu chinezoiul?

- Lasă, mă, că știe el românește.

- Fugi de-aici! De un' să știe gâlbejitul românește?

- Ia hai să vezi!

S-au dus. Cezar știa că păcăleala va ține. La fiecare pauză de prânz obișnuia să ia două beri de la acel magazin și observase un lucru: chinezul pricepuse obiceiul și nu mai aștepta comanda; cum îl vede pe Cezar intrând pe ușă, puneă rapid două beri pe tejghea. Miza și de data asta pe reflexele asiaticului.

Intrară în magazin.

- Două beri! Comandă, din prima, Cezar.

Nici nu apucase de rostit comanda, că pe tejghea erau deja cele două beri. Fane era uimit. Chinezul – imposibil.

- Ei, acuma te-ai convins?

Fața lui Fane se luminase de bucurie.

- Băi, nici nu știți ce chestie mișto ați făcut pentru mine. De trei săptămâni și mai bine caut și io, ca omul, un magazin unde să mă pot înțelege cu vânzătorul. Peste tot – numai păsărească! Uite că, în sfârșit, am găsit un loc cum trebuie. De-acuma numai de aici o să cumpăr!

Fericirea nu i-a fost tocmai lungă. Chiar a doua zi, a intrat în magazinul chinezului cu un zîmbet satisfăcut pe toată fața și, sigur pe el, făcu comanda.

- Salut, chinezul! Bagă și mie trei beri, o fanta și un kil de banane!

Chinezul – nemișcat.

- O fi surd, socoti în gând brăileanul. Apoi trase adânc aer în plămâni și izbucni pe un ton ridicat.

- Așa-i că nu prea auzi bine? Pune si mie – coala, în sacoșă – trei beri. Trei beri! O fanta... De aia la doi jumate! Și un kil de babane! Ba-na-ne!

Asiaticul se uita cruciș la Fane. În ochii lui se citea un început de frică.

Ce-ai, mă? Nu vrei să-mi dai, sau ce? răcni brăileanul.

Tăcere.

Ce pana mea e cu ăsta? Face mișto de mine sau ce? se frământa Fane. Apoi îl lovi o revelație: Le muma-n... Golanii ăia mi-au tras-o! L-au pus pe chinez să facă mișto de mine. Să

facă pe surdul. Nici vorbă să-i treacă prin cap că omulețul cu ochi oblici din fața lui nu pricepea o iotă din ce-i spunea.

- Bă, dacă mai faci pe nebulu' cu mine, îmi bag picioarele. Cumpăr de la alții! Înțelegi?

Chinezul își mai revenise un pic din uluială și înțeleșese că la mijloc e o simplă chestiune de comunicare.

- Hablar espaniol, por favor, señor!

- Ceeee?? Cum?! Ce-ai, mă?! Nu mai vrei să vorbești românește?!

- Por favor... Speak English?

- Dă-te dracu' de gălbejit!

Fane mai avea un pic și-l lua la palme pe chinez. Bietul asiatic era transpirat tot și parcă se făcuse și mai mic în spatele teșghelei. Nu pricepea el vorbele lui Fane, dar tonul era destul de clar. Reacția clientului din fața sa nu era de bun augur în niciun caz.

Brusc, Fane își pocni o palmă peste frunte. Chinezul tresări. Arunca priviri disperate, când către telefon, când către ușă. Căuta, de unde, salvarea. Îl mai liniști un pic zâmbetul tâmp care lățea acum fața intrusului.

- Iartă-mă chinezule... Acu' am priceput! Bagabonții ăia m-au ars la faza asta. E clar că vorbesc singur și că tu habar n-ai ce tot îndrug io aici...

În minte i se derulă din nou prima vizită la magazin. Realiză că între Cezar și chinez nu existase niciun dialog și că, de fapt, chinezul nu rostise decât prețul și un gracias gutural. Nicio boabă de românește. Fusese atât de impresionat de promptitudinea cu care vânzătorul a adus berile, încât a ignorat esențialul: dacă întradevăr celălalt pricepea limba lui Eminescu.

Câteva zile la rând s-a frământat Fane cum să nu rămână de fraier în fața lui Cezar și a lui Jorge. N-a spus nimănui ce a pățit – știa că toți românii din Madrid ar fi făcut mișto de el pe chestia asta - dar treaba îl cam rodea.

Până la urmă i-a venit ideea. De fapt, a copiat un gag dintr-un film cu Charlie Chaplin, pe care-l văzuse în copilărie. Trucul cu făina, varianta constructorilor de case. A luat un sac de praf de var, l-a desfăcut și l-a pus deasupra unei uși, astfel încât să cadă în capul celui care o va deschide. După ce capcana a fost gata, l-a strigat pe Cezar.

- Cezare! Băi, Cezare! Vino, mă, să mă ajuți cu schela asta!

- Vin acuma! i-a răspuns celălalt.

Însă nu s-a dus chiar imediat. Între timp, în încăperea cu capcană a pătruns Jose. Șeful. Care s-a ales cu un sac de var pe freza lui uleioasă, de fante, și pe costumul impecabil, de boss al șantierului. Scandal! Fane a fost dat afară pe loc.

- Che? Unde te crezi tu, mai? În Romania la voi? Păi, dacă tu îmi risipești așa materialele, eu cum mă mai descurc cu bugetul? De mâine să nu te mai prind pe aici! Dar ce zic eu "de mâine"? Hai! Ia-ți țoalele și șterge-o de aici! Villano!

Degeaba au încercat ceilalți să-l convingă pe Jose să-l ierte. Că accident... Că glumă proastă... Nimic! Orice ierta spaniolul, dar nu și risipirea banilor lui.

- Mai bine pune un bolovan la ușă. Îmi pica în cap, îmi făcea un cucui, dar era gratis. Nu mă costa nimic! se destăinuie unor cunoscuți, spaniolul, la câteva zile după incident.

Întâmplarea a mai tăiat un pic din chefu' de farse al celor de pe șantier. Cezar și Jorge păreau mai mult niște căței bătuți, iar lipsa obișnuitelor farse le cam scăzuse din popularitate. Iar asta nu le plăcea deloc. Primul care n-a mai răbdat boicotul a fost Cezar.

- Jorge, ce facem, mă? Stăm ca șobolanii în hambar? Nu facem și noi o farsă, ceva?

- Noooo! Categoricalmente, no! Ne dă afară și pe noi Jose! Lasă-l să se mai calmeze, că-i de rău cu el.

- Bă, da' măcar una mică, de antrenament...

- OK, cedă Jorge.

- Pe cine facem?

- Pe moș!

Moșul era grec. Un fel de Zorba grecul cu mari atingeri cu originalul. Mulți îl bănuiau chiar că face tot posibilul ca să semene cât mai mult cu celebrul personaj cinematografic. Se tunde la fel, avea barba la fel și avea gesturi copiate de la el. Prostii! – tuna grecul. Io-s grec, el era grec. Grecii seamănă între ei pentru că se poartă ca niște greci!

În țara lui, Haralambos – că așa îl chema pe moș – fusese fântânar. Un fântânar faimos cale de mai multe așezări de pe lângă Kavala. Ar fi putut să fie pescar, ca mai toți cei din sat, dar a ales să fie căutător de ape. Haralambos săpa la lopată și târnăcop puțuri adânci și de 40 de metri. Cobora sub pământ cu un curaj nebun. Dar și câștiga bani frumoși. Însă asta a fost demult... Haralambos îmbătrânise. Puterile îl lăsaseră, iar târnăcopul i se părea tot mai greu. Și mai veniseră și fântânarii de la oraș, cu utilaje moderne. Aștia săpau într-o zi cât putea săpa Haralambos într-o lună întregă. L-au scos din afacere repede. Însă amintirile vremurilor frumoase nu i le putea răpi nimeni.

- Măi, palicarilor, eu am fost om fericit la viața mea, măi, povestea moșul uneori. Luam o grămadă de drahme pe o fântână. O grămadă! Fiecare metru săpat era la prețul unui berbec. Aveam așa de mulți bani că atunci când mergeam la Kavala, la femeii, mă întorceam în sat cu două trăsuri. În una mergeam eu, iar în cealaltă pălăria. Asta era damblaua mea: să am cele mai frumoase femeii din bordel, să îmbăt cu Uzo toată cârciuma din port și apoi să mă plimb cu două trăsuri odată.

- Fugi de-aici, nea Haralambos, că mănânci ciuperca! îl tachinau șmecherii.

- Sictir! le-o întorcea el pe turcește.

- Păi, moșule, dacă erai așa de tare-n portofel, ce naiba cauți la hămăleală în Spania? De ce n-ai stat la fântânile matale și la trăsurile de plimbat pălăria?

- S-a dus vremea aceea, măi... Acuma vreo zece ani au venit unii cu o mașinărie nemțească și – Paca-paca! Paca-paca! – în trei ceasuri au săpat două săptămâni treaba asta. Și asta nu-i tot. La plată au cerut cât vreo patru berbeci. De cinci ori mai ieftin decât ceream eu. După jumătate de an nu mai aveam niciun client...

- Și de ce-ai venit să muncești tocmai în Spania? Am auzit că vouă, grecilor, vă place mai mult să vă scăldați în Egeea, decât să munciți ca salahori.

- De rușine, măi, am venit tocmai aici! Fusesem boierul-boierilor și ajunsese fraierul-fraierilor. Am plecat în lume. Într-un loc unde nu știe nimeni ce-am fost. Și nu mă poate nimeni arăta cu degetul că am ajuns ce-am ajuns.

Notă:

* *Ubi bene, ibi patria* (latină: "Unde e bine, acolo e patria") = *Dicton antic atribuit de istorici mai multor filosofi antici: Aristofan, Cicero și Pacuvicius. Sensul lui inițial era moralizator și îi ataca pe cei care își lăsau patria pentru bani. Ulterior, sensul critic s-a estompat și chiar a fost deturnat către opusul lui.*

DAN PLĂEȘU

Se deschidea o mare expoziție, mare la casa de cultură. Titlul incita: „Siberia caldă”, organizatoare fiind o importantă agenție sovietică de presă. Totul părea fără cusur. Diapozitivele – de mărimi impresionante, către un metru pătrat, poate și mai mult – fuseseră lucrate ireproșabil. Nu comentez aici calitatea estetică sau adevărul frânturilor de viață prinse în cadru, dar execuția tehnică era impecabilă, iar reacția la privitor – șocantă. Albul zăpezilor din Siberia, care lumina aproape toate cadrele acelea uriașe, te copleșea.

Se organizează vernisajul și tradiționala conferință de presă, unde, pe atunci, nu se aflau de față doar ziariștii, ci – mai ales – autoritățile locale stabilite să participe. La expoziția amintită fusese trimisă o tovarășă de la municipiu, secundată, pare-mi-se, de o subalternă din domeniu. Domeniul propagandei, evident. În rest, pentru culoare, presa: vreo patru-cinci gazetari locali și centrali. De cealaltă parte – un consul sovietic împreună cu directorul expoziției, ziariști (sau ce-or fi fost ei) de la agenția de presă organizatoare. Începe desfășurarea momentului inaugural, adică, vizionarea galeriei de diapozitive uriașe, formând câteva „alei” de panouri colorate, care ocupau întregul hol al casei de cultură. În față, directorul expoziției, prezentându-și lucrările (ajutat de un translator), pe îndelete, una câte una, urmat de consul și de tovarășa de la municipiu, apoi de către toți ceilalți participanți la eveniment... Se străbătuseră deja câteva „alei” de panouri. Explicațiile ghidului nu erau foarte ample, considerându-se că lucrările în sine vorbesc suficient. Părea că totul va decurge liniștit, unii dintre ziariști fiind deja cu gândul la vodcă și, poate, la icrele negre, pregătite pentru cocteilul ce urma.

Când, pe la mijlocul traseului de prezentare, tovarășa de la municipiu scapă (imprudent?) o exclamație mai mult pentru sine, însă rostită cu glas destul de tare pentru a fi auzită în jur: „Bine, frate, dar în Siberia asta nu-i decât iarnă, iarnă! Altceva nu se mai întâmplă?” Directorul expoziției, care părea că nu înțelege românește, a scăpat un „șto, șto?” către ceilalți, cerând probabil să i se explice unde ori ce a greșit... Translatorul îi explică la ureche nedumerirea nr. 1 român; consulul, alertat și el de întrerupere, primește la rândul-i explicații, după care mai-marele sovietic al locului a dat câteva vorbe

„Siberia caldă”.

Poate, chiar clocotită...*

(de îndrumare) pe rusește subalternilor, ceea ce a făcut ca în continuare vernisajul să se transforme într-o lecție de geografie axată pe Siberia. Efectiv, periplul s-a oprit, directorul expoziției și-a cerut scuze pentru că a omis să ne ofere mai devreme această punere în temă geografică și preț de câteva minute bune ne-a explicat tuturor cum e cu anotimpul alb în acele locuri. Evident, organizatorii au considerat, poate, că, de vreme ce nr. 1 român se mirase în așa hal vizavi de cvasi-perpetua iarnă siberiană, nici persoanele celelalte nu puteau fi mai luminate în chestiune. Ba, se părea că uneori explicațiile respectivului mai mult către gazetari se îndreptau, convins că, ierarhic judecând situația, tovarășa de la municipiu pricepea mai repede lucrurile, fiindcă ocupa scaunul pe care-l ocupa, pe când părliții de ziariști, subordonați pe atunci partidului, deci, și dumneaei, erau inevitabil mai proști. Așadar, în cazul lor trebuia insistat. Iar gazetarii au ascultat jenați „lecția”; tovarășa, în schimb, s-a bucurat efectiv de explicațiile primite, semn – credeam noi în acel moment – că la ora de geografie din școală, cea în care se vorbise și despre Siberia, lipsise. De la acea oră ori chiar de la școală, gândeau cei mai „răi” dintre noi...

După ce directorul expoziției și-a terminat „numărul”, ni s-a părut că dumneaei s-a declarat foarte mulțumită de chestiile foarte interesante, aflate în acea zi, despre o parte a Rusiei. Apoi turul de prezentare a continuat, de data asta mai vioi, fiindcă – socoteam noi – nr. 1 român vedea transpuse în practică elementele de teorie auzite mai adineaori, treabă care-i producea sincere exclamații de bucurie, asemănătoare celor ale copilului, care-și regăsește la moment jucăria promisă de tătâne-său și vede că ea funcționează exact ca în instrucțiuni.

La cocteil, gazdele organizatoare s-au simțit obligate să dezvolte în continuare subiectul, numai că de data aceasta tovarășa a primit informațiile cu un zâmbet misterios, superior chiar, pe care ni l-am explicat abia la plecare, când dumneaei ni s-a adresat în secret, cu voce joasă: „Ați văzut, mă băieți, ce i-am întreat eu și ce-au răspuns ei! Numai că nouă ni s-au spus multe despre Siberia la Academie”. Cele auzite ne-au lăsat cu gura căscată; era evident că ceea ce se întâmplase la expoziție nu mai avea niciun haz. Și nici tovarășa... Trebuia să recunoaștem că avea dreptate, deoarece, cu toate că la acea dată rușii condamnaseră demult stalinismul și ororile sale, în prezentarea făcută (la cerere!) Siberiei – inclusiv, în expoziție – nu s-a amintit nimic despre deportările și gulagurile din „continentul alb” sovietic. Ar fi fost, poate, un subiect nu doar „cald”, ci de-a dreptul fierbinte, dacă nu chiar clocotit. Însă, pe atunci, încă inabordabil...

Grevă în Combinat?!

S-a întâmplat, parcă, prin toamna lui '82. Ori-cum, cred că nimeni nu îndrăznește să realizeze exact ce mocnea acolo. Grevă în Combinat? Fii, dom'le, serios! Exagerări! Nu le venea multora să creadă. Totuși, chiar dacă grevă-grevă n-a fost, ceva mai puțin obișnuit s-a întâmplat. Mișcarea (spontană!) a pornit de la cocserie. Într-o dimineață, schimbul care tocmai ieșise de la uzina cocsochimică a luat-o către sediul comitetului de partid de pe platformă. „Răzvrățiții” aveau o revendicare foarte limpede: „Nu-l mai vrem pe director!” În fruntea uzinei, era pe atunci un inginer foarte capabil, să-i spunem Costache. Facem o paranteză. Pentru cei care nu știu ce-i aia cocserie trebuie spus că acolo culoarea predominantă era negrul. Ca în mină. În plus, aici – alături de bărbați – lucrau și multe femei, neveste de oțelari, furnaliști ori laminariști, pentru că munca din această uzină părea mai puțin expusă riscurilor. Totuși, ca să vă imaginați cum arăta o cocseriță (femeia este sexul frumos, nu-i așa? comparată mereu cu o floare), deci, faceți efortul mental de a mânji floarea asta cu negru, atât cât să-i rămână vii numai ochii, prin care, poate, îți cere iertare ție, cel care o vezi în halul ăsta, că arată cum arată. Fiindcă femeia este și cochetă, prietena oglinzii, a smacurilor de tot felul. Or, când ieșeau cocserițele din tură se speriau ele mai întâi de propria lor înfățișare. De bărbați nu mai amintesc, deoarece ei, ca sex tare, puteau suporta orice, dacă tot lucrau într-un fel de iad. Mai mult decât atât, se zice că prin zonă umblau libere particulele cancerigene... Iar șef peste acest infern în miniatură era la vremea aceea inginerul, pe care l-am numit noi aici Costache. Cine i-a văzut mâinile și chipul acestui director a putut observa lesne că epiderma îi era în așa hal îmbibată cu cocs încât niciun săpun din lume nu i-ar fi putut scoate negrul din piele. Iar în acea dimineață, iată, un schimb întreg se prezentase la partid, cerând imperios să fie dat jos directorul. Un secretar de acolo i-a întâmpinat – oamenii încă mai aveau încredere în dreptatea pe care le-o putea face partidul – i-a ascultat și le-a promis că totul va fi bine. După care demonstranții au luat tramvaiul spre casă, iar secretarul a raportat la județ ce se întâmplase.

De unde pornise nemulțumirea? Se lucra în acord. Unii făceau coeficientul cerut, alții – nu; însă oamenii au zis – sau chiar așa se întâmplase – că banii se vor lua oțova. Adică, la nivelul celor care nu-și făcuseră coeficientul cerut. Un zvon, o eroare de calcul, o hotărâre greșită? Cocsarii în cauză n-au stat mult în cumpănire și l-au socotit responsabil de nedreptatea - potențială, reală? - pe director.

Iar nemulțumiri legate de banii luați nu erau doar la cocserie... Evident, cum spuneam, întâmplarea s-a raportat la județ, iar cei de la vârf au încercat o implicare directă prin trimiterea de activiști pe schimburi

în mai multe uzine. Și ce puteau ei să facă? Stăteau pe lângă șefii de schimb și pe lângă maiștri, mai notau una-alta și încercau să ajute, dacă mai lipsea ceva pe ici, pe colo pentru ca treaba să meargă bine, iar lumea să fie mulțumită. Fiindcă orice nou impediment coroborat cu tensiunea privind acordul ciuntit nu putea aduce nimic bun. Bunăoară, i se spunea activistului că e pe terminate cimentul – la turnătoria de lingotiere, să zicem – iar necăjitul ăsta care slujea, chipurile, partidul, trebuia să se facă luntre și punte și să obțină – prin fel de fel de rugăminți și intervenții – ciment. Altfel putea ieși scandal, iar de potențiala încordare muncitorească era făcut direct răspunzător. Șederea activiștilor pe lângă oameni avea și latura ei penibilă. Siderurgiștii munceau pe bune, iar activistul își plimba trupul de colo-colo, străduindu-se convingător să pară ocupat. Dar tensiunea era, totuși, reală. Într-o secție – turnătoria de lingotiere – angajații refuzaseră să-și ridice banii în ziua de salariu. Fiindcă socoteau că meritau mai mult. Așa s-a manifestat „grevă” lor. N-au țipat, n-au dat în cap nimănui, n-au scris lozinci anti; doar au „uitat” în ziua de leafă să treacă pe la casierie. Ulterior s-a mai corectat ce se putea corecta, dar gestul a speriat. Și acesta, și cel de la cocserie, unde directorul n-a fost imediat schimbat, cum doriseră „revoltații” din schimbul de noapte, și altele asemănătoare.

Se pare că, prin intermediul Agerpres și nu numai, sus s-a știut de nemulțumirea siderurgiștilor. Mai puțin s-a aflat oficial în oraș. Însă cum cei peste 30 000 de lucrători (de pe atunci) din combinat reprezentau, împreună cu familiile, aproape jumătate din populația urbei se poate aprecia că ceva-ceva tot s-a știut. Oamenii căpătaseră personalitate, nu se mai temeau, așa gândeau cei care au zis de „mișcările” de pe Platformă. Iar dacă ceea ce s-a întâmplat atunci – tensiunea a durat câteva săptămâni – nu s-a putut numi chiar grevă-grevă, ori-cum ceva mai puțin obișnuit a fost. Un avertisment...

Apropo de cocserie, acum, după aproape 30 de ani de atunci, aici situația s-a rezolvat definitiv: uzina a fost desființată.

(Din cartea „Umbrele orașului – viața în infraroșu” – fișe de roman)

**) Faptele din textele de față nu au nicio legătură cu realitatea; doar cu fantezia autorului. Orice potriveală este, așadar, pur și simplu întâmplătoare.*

Mașinile de citit totul...

Contribuții la o istorie negrăbită a literaturii (gălățene) contemporane (fragment)

a.g. secară

Despre teatrul lui Victor Cilincă

Nu se putea să nu ne oprim și la teatrul lui Victor Cilincă, deosebit de apreciat nu numai pe meleaguri gălățene. De altfel, primul contact cu literatura lui a fost legat de teatru, prin participarea, ca spectator, la punerea în scenă la Teatrul Dramatic gălățean (care, dacă nu mă înșel, încă nu purta pe atunci numele de „Fani Tardini”) a piesei pur post moderniste „Polonius”. Din volumul de teatru apărut la Editura Dominus în anul 1996, din care a mai făcut parte și piesa „Paparazzi”, reținem că data premierei a fost 10 februarie 1996. Dintr-o notă de la pagina 3, mai aflăm că piesa în două acte „Polonius” a fost „de sertar” și că a fost completată, fără schimbări semnificative, după anul 1989. O variantă scurtată ar fi fost premiată (nu avem motive să nu credem!) la ediția a X-a a Festivalului național „Săptămâna teatrului scurt” de la Oradea, din octombrie 1995.

Ca să facem o scurtă digresiune, ideal ar fi fost să încep acest subcapitol precum Titu Maiorescu, referindu-se la „Comediile d-lui I.L. Caragiale”: „„O noapte furtunoasă”, „Conul Leonida față cu reacțiunea”, „O scrisoare pierdută”, „D-ale carnavalului” – cine din cei ce se duc la teatrul român nu a văzut una sau alta din aceste comedii? Mulți cunosc pe cea dintâi, mai toți pe cea de-a treia și câțiva pe celelalte (n.a. G. Secară: criticul se mai referă într-o notă și la „Năpasta”, „cea mai puternică concepțiune dramatică a autorului, cu toată exagerarea caracterului femeii”; aceasta ca să ne iasă numărătoarea!).

De meritat toate merită să fie cunoscute și, după părerea noastră, laudate – toate fără excepție.

Publicul primelor reprezentări a judecat altfel. „Scrisoarea pierdută” a avut un succes mare; și „Noaptea furtunoasă” a avut succes; dar „Conul Leonida”, jucat pe o scenă de a doua mână, nu a plăcut; și „D-ale carnavalului” a fost fluierată” ș.a.m.d.

„Polonius”, „Paparazzi”, „Catrafuse”, „Europa”, „O scrisoare... găsită” – cine din cei ce se duc la teatrul român

a văzut una sau alta din aceste piese de teatru? Unii cunosc pe prima... și acum ar trebui căutate motivele pentru care celelalte piese nu-și găsesc încă oamenii, care să le îndrăgească și să le pună în scenă... Mai ales când „Catrafuse” a fost considerată una dintre cele mai bune piese românești de curând, de către un juriu care nu poate fi acuzat de patriotism local... Dar probabil ar fi destul de constructiv dacă am arăta... argumentele pentru care românul îndrăgostit de teatru (doar nu toți!) ar trebui să cunoască textele lui Victor Cilincă.

În „Polonius” suntem într-un Elsinore de niciunde sau de pretutindeni, deși aluziile la România ceaușistă sunt evidente, dacă ne-am situa într-un plan istorico-temporal marcat totuși de... costumele „în stilul rafinat al începutului de secol XX”. Evident, este o piesă-parafrază la „Hamlet”; piesă a unui englez care a scris „o piesă de teatru despre obiceiurile clasei exploatatoare din Danemarca” de... atunci. „Omul negru” (personaj din piesă) este uzurpatorul, întruchipare a Răului: „Era nevoie de o icoană a Celui necurat. Eu, Omul Negru, sunt în bun prieteșug cu naltele fețe. El (n.n.: se referă la regele de drept) mi-e... ca și un frate iar ea... ce să mai vorbim? Apropiată...”

În prima scenă ne este rezumată (post-modernist, clar ca lumina zilei) piesa lui Shakespeare (plecându-se de la momentul în care trupa de teatru „montată” de către Hamlet „povestește” asasinarea Regelui), revenindu-se cu amănunte însă, pentru uituci, și în următoarele scene...

În scena a II-a se ajunge și la filosofare asupra istoriei: spune Margareta, jupâneasa șefă, mâna dreaptă a lui Polonius: „Cu toții tindem către un maxim grad de paranoia dar odată ajuns în vârf, nici că se poate să nu rămâi nebun de-a binelea: generali care-și măcelăresc armatele pentru ca să rămână în istorie o victorie care n-a adus decât foamete și păduchi, principii care răscolesc istoria în căutarea unui ciolan de ros în țara vecină, oamenii de legi care cred că lumea începe și se sfârșește cu ei... Mai marilor nu le spui însă „nebuni” ci „excentrici” iar poporul își iubește excentricii, cu cât sunt mai încoronați” (p.12). În scena a III-a se rețază laconic pretențiile autorilor de teatru: „Nu în piese găsești adevărul!” (spune Polonius, intrat și el în scenă!).

În scena V apare „omul liber”, amintind de „Idiotul” lui Dostoievki (sau, prin evoluția personajului de ceea ce amintește un Dan C. Mihăilescu în volumul „Îndreptări de stânga”: „conspiratorul devine legalist, bătașul – body-guard, iar fostul anarhist e numit, vezi bine, ministru de interne – a se vedea și cazurile C.A. Rosetti sau Candiano-Popescu”, p.57 - prin spargerea unei rare frapiere de porțelan chinezesc accidentul producându-se datorită furișării în casa lui Polonius pentru a-i aduce Ofeliei o scrisoare de la Hamlet...

În dialogul ce se înfiripă între omul liber și Polonius regăsești sloganuri ale Epocii de Aur (ceaușiste): „Cândva, noi

ăștia – spune Freeman -, care cu brațele noastre – arma de tărie – ținem civilizația, vom avea vreme să ne bucurăm și noi de frumos. Atunci, toți oamenii vor fi egali, frumoși, buni și deștepți. Cu arma în mână vom apăra pacea mondială!”

În scena VII apare și Yorick al doilea, dintr-o „dinastie de nebuni sută-n sută”, vorbind cu „omul liber” despre nebuni oficiali, sânge albastru, cenzură (mai ales despre cenzură este indirect și piesa în ansamblu), libertate, ierarhie, disciplină, patrie, situația din regat: „Prințul vrea puterea fără a mai sta la coadă... Regina vrea puterea ei, pe care o avusese din plin cu un soț bătrân și ramolit. Se spune că pe vremea Îmbălsămatului, Polonius intra cu o biată pagină de raport în mână la regină – așa, pe la apusul soarelui, și izbutea să iasă afară, cam obosit, abia pe la cântatul cocoșilor... Regele Claudius vrea, normal, să-și păstreze puterea lui... (...) Întâi este regele. Vin apoi, în ordine, ducii, conții, baronii, primarii, notarii, președinții de asociații, poezii palatului – ăia de-l pupă-n fund pe prinț și înainte îl pupau pe tatăl lui – și tot așa, până la țaran. Nu vorbim aici despre serviciile secrete – astea-s ceva paralel care țin de rege în măsura în care regele ține de ele. Dacă și-au făcut sau nu datoria față de Stat, aflăm sau nu, după nouăzeci de ani, din cărțile de istorie. Deci. Când regele dă un ordin, se supun, în teorie, cu toții. Regele ar putea porunci țaranului, direct, nemijlocit. Sau baronului. Sau contelui. Și să se sfătuiască cu ei. Nu face însă aproape niciodată așa. Țărani sunt un milion, conți, doar câțiva, nu poți vorbi cu fiecare mujic în parte! Când regele dă un ordin pentru țaran, cuvântul trece prin gura ducelui în gura contelui, care ordonă baronilor care transmit arendașilor care-și informează boierii și se face un proces-verbal. Apoi toboșarul satului anunță prostimii câte ceva. Oricum, țaranul nu pricepe mare lucru. Cum să pricepi că dacă ești stupid, trăiesc zece milioane de funcționari hoți pe spatelul tău?” (p.25-27).

Din care rezultă că pentru „intelectuali, pentru cei de la Departamentele Bucătărie, Grajduri și garderobă, Polonius e regele Danemarcei!”

Actul al II-lea începe după ce „a trecut ceva vreme, căci Freeman are barbă. Străjerul e parțial în civil. Toți sunt îmbrăcați altfel. Zac pe jos, înconjurați de resturile unui prânz copios.” În scena I sunt Freeman, Margareta („șefa slugilor și urechea lui Polonius”), Yorick, Străjerul... Aceeași filosofare pe diverse teme, precum ar fi... dictatura, sărăcia, bogăția (Bănescu avant la lettre, Yorick zice altfel că iarna nu-i ca vara: „e mai bine, din anumite privințe, să fii sărac vara și mai bine să fii bogat iarna”), în scena a II-a, când ies Margareta și Străjerul (care parcă nu mai era... străjer), ajungându-se să se vorbească, premonitoriu (vezi despre capacitățile paranormale – sic! – ale lui V. Cilincă și romanul „Jihad”! Aceasta dacă scena nu este scrisă după 1989 – piesa este începută în 1983, la Walvis Bay și este definitivată în anul 1995, la Galați), despre revoluție! O revoluție în care „este nevoie, din păcate, de mai mulți actori”! În această scenă câteva panseuri: „este periculos să gândești”; „Intelectualul este pervers, maniac, complexat”; „Pe nobili îi cunoști după mâini – sunt nemuncite!” care, rupte din context, par a fi banale... Freeman și Yorick, care pregăteau deja un complot demn de o revoluție de in și cânepă, sunt deranjați de către cei trei actori care jucau rolurile Reginei, Regelui și Omului Negru. Aici, în dialoguri, ne apropiem de arta lui Eugen Ionescu. Ori, poate, Matei Vișniec... Și „Regele” continuă discuția despre Revoluție (fiind pentru aceasta deja

condamnat de către complotiști): „Revoluția, domnul meu – am fost martor și știu – ține o clipă! O clipă sublimă, dar o clipă! Apoi „democrația” veche, bătrână, este înlocuită cu o „democrație” nouă. O săptămână, două, lucrurile care au fost se spun în gura mare. Cei care au fost decapitați pleacă pe lumea cealaltă cu întreaga vină și începem curat, de la zero. Încet-încet, vina pentru ce se întâmplă nu mai e, nu mai poate fi numai „moștenirea trecutului”. Încet, încet, se învață tăcerea – la început din interes, apoi din frică. Cei din vârf fac burtă, se înconjoară cu străjeri, ușieri discreți și actori care să joace ce li se poruncește. În toate vremurile, este la fel: ce nu poate face satărul gădelui sau bastoanele străjerilor, face banul și corupția. Căci corupția este singurul lucru care merge de la sine într-un stat. Într-un stat democratic, află din presă că există. Sub tiranie, știi că este, dar nu poți să-i bănuiești marginile...” (p.41).

Observăm astfel cum meditația autorului trece de la o epocă la alta, sugerându-ni-se indirect, că o dictatură este înlocuită întotdeauna de alta, indiferent de măștile ei... democratice.

În scena V, revoluționar (din punct de vedere literar), apare un personaj care nu este trecut în lista cu personaje de la începutul oricărei piese: Laertes, fiul lui Polonius. Cel puțin așa crezi la început pentru că ți se dovedește, lovitură de teatru, că (în scena VI) respectivul nu este altcineva decât „Omul Negru”. Un Om Negru demn de un comandant de lagăr nazist ori de gulag, dar parcă inutil în economia piesei deși, totuși, dovedește ceva.

Se apropie punctul culminant,uciderea lui Polonius, Polonius fiind obsedat de faptul că Hamlet vrea să-l înlăture de la putere. Și în scena VIII, în care apare/nu apare și personajul Dumnezeu, Polonius, deși strigă „Am scăpat!” (adorabilul sens dublu al cuvintelor!), este înjunghiat, clarificându-se postmodernist (urâsc această sintagmă: „postmodernist” dar te ajută să spui repede ceva care ți-ar lua mai mult timp pentru a explica) misterioasa frază din „Hamlet” (originalul!), folosită și de Cilincă, în românește, evident: „Ha! Un guzgan! Mort, pe-un ducat că-i mort!”

Apoi totul se precipită... Freeman devine – oarecum nejustificat, dacă hazardul... - noul șambelan... iar Polonius, muribund, trezind poetul din el însuși, „ține” un monolog memorabil, alternativă la „deșertăciunea deșertăciunilor”, aproape încheiat (discursul i se oprește, abrupt, dezvăluind însă numele ucigașului, la insistențele Omului Negru): „N-am trăit degeaba. Măria Sa mă invita la piesele cu actori străini, unde în pauză mâncam creveți și beam șampanie... Purtam stofele cele mai scumpe noaptea, pe lângă casă, ca să nu fiu pizmuit, iar ziua mă îmbrăcam sobru ca un popă... aveam cheile din tot palatul acesta... Opt regimuri am schimbat în zece ani și toți m-au găsit potrivit pentru rolul meu... Și, într-o bună zi, poate mă vor unge rege peste... (...) femeile m-au iubit, păcat că n-am avut timp, n-am avut timp...” (p.53).

Noua... (dez)ordine daneză (mondială, românească ș.a.m.d.) schițată în ultima scenă, prin discursul noului șambelan, care își trădează revoluționar toate principiile, ne reamintește că istoria se repetă. Noi adăugăm: chiar dacă știm sau nu știm istorie!

(Cortina)

Viorel Dinescu

Piatra de temelie

Nu e un secret pentru nimeni că, în zilele noastre, asaltul limbii engleze asupra celorlalte limbi europene, deci și asupra celei române, este, pe zi ce trece, tot mai puternic, chiar mai implacabil, s-ar putea spune. Această tendință de dominare nu e totdeauna efectul unei superiorități culturale, ci, mai curând al hegemoniei politice și financiare pe care Statele Unite ale Americii o exercită asupra societății contemporane, fără prea multe menajamente.

Imperialismul lingvistic nu este o noutate și el a încercat, din păcate, să se impună, de voie de nevoie, și în cultura și limba autohtonilor daco-romani, care populau de milenii arealul carpato-danubiano-pontic, cu irizări spre mările Caspică, Baltică și Adriatică. Suntem printre cele mai vechi populații ale Europei, dacă nu chiar cea mai veche. Istoricii antichității au comentat faptul că neamul tracilor (din care făceau parte și triburile geto-dace) este mai numeros ca al inzilor, dar triburile nu erau unite. Din nefericire, în ultimele două milenii, conchistadorii, mai bine înarmați, au reușit să fărâmițeze marele popor, și operația de pulverizare continuă și în zilele noastre. Noi, cei mai vechi locuitori ai acestui continent am ajuns să ne milogim să fim primiți în familia europeană și pentru asta suntem în stare să zălogim nu doar avuțiile pământului nostru.

Renunțând la imaginea apoteotică fictivă a unei fericite mezalianțe daco-romane, trebuie să convenim că suntem rodul unei ocupații romane despotice, care prin mijloacele coercitive au reușit să-i asimileze pe băștinași și să le impună un mod de viață mai civilizată pentru epoca respectivă. Mult mai puțin evoluți decât grecii, care împotriva ocupației au reușit să se salveze, traco-dacii și-au pierdut identitatea, dar au câștigat o mai favorabilă perspectivă spre viitor. Romanii nu au venit aici ca prieteni, ci în calitate de cuceritori. Băștinașii au fost măcelăriți, încorporați în legiuni străine, strămutați pe alte meleaguri, iar veteranii lăsați la vatră și împroprietăriți aici, și-au luat neveste dace și au impus limba lor, o limbă imperială, de mare frumusețe, din splendorile căreia s-au adăpat toate viitoarele nații ale Europei.

Se pare că un popor își poate pierde limba dacă asupra lui se exercită presiunea unei forțe spirituale superioare. Romanii ne-au oferit panteonul lor cultural, mai coerent decât cel populat de ciudatele

divinități ale muntelui. Limba latină s-a întâlnit cu un idiom cu rezonanțe asemănătoare, izvorât de asemeni dintr-o vorbire indo-europeană comună.

Popoarele Europei mediteraneene și balcanice sunt rude apropiate, semințiile nordice, germanice fiind cele mai depărtate. În plus, limba latină, strămoșească, este un model armonic, muzical, pe care îl poți regăsi cu ușurință în limbile actuale care o moștenesc: italiana, franceza, spaniola, româna. Nu știm ce decret suspect a împiedicat ca aceste limbi să fie predate în școlile românești în mod tematic și susținut. În cel mult un an toată suflarea românească ar fi vorbit alte două-trei limbi de circulație universală.

În loc de a proteja elementele esențiale ale limbii române, comisarii internaționali au scos din școală studiul limbii latine și greacă pentru ca să nu mai putem stabili etnologii și filiații, și să devenim dependenți de un limbaj învățat papagalicește, pe dinafară.

Dar fenomenul cel mai îngrijorător al zilelor noastre nu este îndepărtarea de origini, ci poluarea semantică prin folosirea unor barbarisme de prisos. Desigur, în limbajul tehnic și computerizat poluarea robotică e imposibil de evitat. Nenorocirea e doar atunci când noile găselniți intră în vorbirea curentă, grație eforturilor inconștiente sau deliberate ale unor snobi cu carte. Ale unor tabloide sau canale mass-media care-și închipuie că par mai deștepți și mai nobili dacă stâlcesc limba maternă după cum bate vântul. (În treacăt, să le amintim acestor propagandiști că „snob” vine de la „sine nobilitate”, adică „fără noblețe”).

Perspectiva malefică a influenței unui jargon internaționalist ancilar este mai veche și vom cita aici o strofă din poezia lui Mistral: *La cuopo (Cupa)*.

D'un viei pople e libre / Siam bessai la finicioun / E, se toumbon li Felibre / Toumbara nostra Naciour. (dintr-un vechi popor mândru și liber / Noi suntem poate sfârșitul / Și dacă elibri (poetii) cad / Va cădea Națiunea noastră.

Dar nu e neapărat nevoie să recurgem la exemplele limbilor provensală, latină, langue d'oc sau istromegleno-aromână ca să ne dăm seama de pericolele care ne pândesc. Să ne amintim zilnic, mai ales în actuala conjunctură moldavă, de versurile părintelui Alexei Mateevici: „*Limba noastră-i foc ce arde / Într-un neam ce fără veste / S-a trezit din somn de moarte / Ca viteazul din poveste*”.

În flacăra nemuritoare a acestui foc este limba latină a întemeietorilor.

Cronică literară

Virgil Nistru
Țigănuș

Recomandată de distinsul poet Paul Sânpetru, creația lirică a domnului Coriolan Păunescu („o poezie de nuanță civic-morală”) este închinată unui copil – „nepotului meu Filip, care crește departe, undeva la Marea Nordului”. Cel care resimte absența libertății „la iubire și vis” se adresează unui purtător de victorie asupra timpului. Nu este un omagiu, ci un memento: ești stăpân pe cuvintele pe care încă nu le-ai rostit, iar acelea nu o pot lua înaintea sentimentelor. Se cuvine așadar să-i învățăm pe copii cine suntem, cum viețuim până la „întâlnirea cu Dumnezeu”. „Arca” în care navighează poetul Coriolan Păunescu este transparentă ca „lumina curată și grea”, e încurajată de „veșmântul” albastru al sentimentelor esențiale: cultul părinților și al misterului divin, luptele cu destinul, bucuria de a nu fi înfrânt, himera anilor senecți cu „îngeri grăbiți”, cu împuținarea „ochiului viu de seară”.

Profesorul Constantin Parfene, de la Universitatea din Iași (cea mai luminoasă imagine a vieții universitare, persistând dincolo de perdelele morții), își motiva în fața unui prieten clujean atitudinea sobră, contemplativă reluând un cuvânt dintr-o prelegere închinată profunzimii: creatorul autentic este profund, cu o bogată viață interioară, călăuzită de sentimentul estetic, stimulată de emoția în fața frumosului, care îi justifică inteligența. Mișcarea sufletului „printre sfere” urmează, credem, această traiectorie în ultima carte a domnului Coriolan Păunescu.

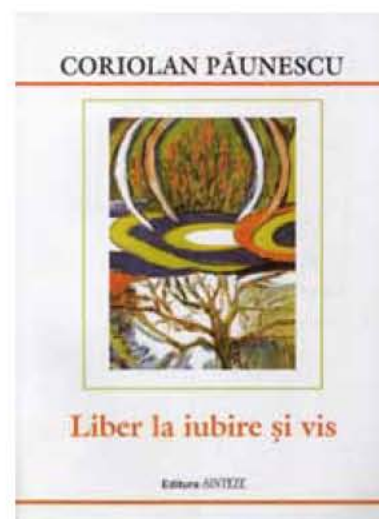
Pe decorul primordial (Providența, astrele și mișcarea lor uluitoare, apele bătrâne, cerurile și văzduhul cel încărcat de taine, cum zicea Mircea Vulcănescu, lumina neapropiată) se proiectează, în această carte, „universul de humă”: „În universul meu de humă / mă dor cuvintele stelare, / ce cad ca stropii grei de ploaie / topiți în ochiul viu de soare”. Acest univers intim, profund românesc, participă, prin

Coriolan Păunescu: „Liber la iubire și vis”

arta poeziei, la „liturghia” grației divine. Ea se poate asculta în mai multe „ceasuri”: într-un „timp cu trandafiri” (ai jertfei). „În larguri de lumină (dincolo de „straturile de întuneric”), în vremea florii de magnolia (care răzbește spre cer înaintea frunzelor), în clipa „prescurtată” a singurătății (ilustrată de prezența unei ființe destinate pierzaniei: „cerbii duc pădurea arsă-n coarne...”).

Printre mulțimi de neliniști și de bucurii (încă netrăite, ne regăsim, zice poetul Coriolan Păunescu, în iubire și în sentimentul desăvârșirii prin credința strămoșească: „Da, am trecut prin multe vămi funeste / și-adesori în contra-mi am purces. / Din viață am trăit o tragică poveste, / iar steaua mi-a surâs din mers...”. Am ales dintr-o carte (pe care o mână de studenți de lângă locul unde Siretul își plânge, cu ape încălcite, trecerea, mi-au dăruit-o în chip de scurtă recunoștință) o imagine impresionantă: „La român, Moartea nu este de capul ei, trebuie să respecte regula jocului. Ea nu este un dușman al vieții, ci, paradoxal, un partener al ei... Mormântul nu este un loc de blestemat, ci de iubit” (Dan Puric, *Cine suntem*, p.37).

Victoriile - câte sunt - aparțin cunoașterii, inclusiv cunoașterii limitelor. Ceasurile cele mai înalte sunt ceasurile tăcerii, atunci când ne rostim rugăciunea inimii. Această frumoasă carte a domnului Coriolan Păunescu ne apropie un asemenea timp: „... am sentimentul că, Doamne, arunci înspre mine cu lacrimi de stea”. Așa încât, lecția de inefabil pentru Filip cel Tânăr poate fi învățată; „e întreagă și limpede ca roua”.

Paul Sân-Petru

Cochilia

„Cum de am putut eu să fac așa ceva?!?... Știu că la-nceput m-am împotrivit destul, dar mă treziseam împins ca de un vânt puternic ce-ți schimbă mersul în fugă din când în când deși te înclini pe spate cât poți; apoi am început să gust plăcerea sadicului, s-o gust până la saturație... și, iată ce-a ieșit!... Eu, care, odată, de mult țin minte că

mi-am stricat o zi întreagă doar pentru un lăstar pe care îl rupsesem de la rădăcina vișinului – îmi închipuiam cum suferă el alături cu frunza pălită și-mi tot venea să plâng. Dacă-i ieșeam unui fluture în cale și el se speria de mâna mea întinsă și o lua în altă direcție, îmi era milă de el că l-am abătut din cale și nu va mai ajunge poate acolo unde plecase. Țin minte că odată am mers mult în spatele unui invalid că mi-era rușine să-i trec înaintea așa teafăr. Dar frunza aceea de nuc pe care am ridicat-o să-i studiez nervurile și apoi am aruncat-o... cum m-am întors și-am pus-o așa cum am găsit-o, cu fața în sus – dacă bietul vânt așa o așezase, de ce să-l întristez eu, să-l umilesc în ceea ce face el?!

Mi se părea că toate au o ordine a lor care nu trebuie stricată, că nimeni și nimic nu trebuie să sufere din cauza mea și mă simțeam vinovat la tot pasul din pricina asta, că numai așa înțelegeam eu bunătatea pură pe care o urmăream din simțire și nu din rațiune.

Desigur că n-am rămas așa, în fanatismul infantil al acelei bunătați și care acum îmi pare o anomalie, dar m-am format pentru tot restul vieții pe scheletul lui... Și totuși cum am putut să fac acum una ca asta?!... O lege a echilibrului prin compensație târzie? – atâta rău pentru prea-binele de-atunci!...

Într-adevăr fusese mai până ieri un om vesel, copilăros și tonic, un om bun printre acei prea rari, fusese, pentru că acum era ursuz și căzut într-o tristețe frământată de unul singur până la crize de plâns ascuns – îl surprinsese odată fetița, altă dată nevastă-sa, cu toate că ea dăduse buzna asediindu-i sufletul cu binevoitoare străduințe; rezistența tainei lui n-a putut fi clintită. „Vreo pagubă mare la serviciu? Șantaj? L-or fi chemat pe undeva și nu are voie să spună? Vreo pensie alimentară pusă pe cap?...” Starea ei de confuzie și apăsare cumula efectul tuturor posibilităților la un loc descumpănind-o poate mai mult decât pe însuși descumpănitul dintr-o cauză singulară.

S-a dus singur acolo și a mărturisit că a omorât un om.

- Cine e omul?

- Nu știu.

- Unde l-ai omorât? Unde era omul?

- Într-o cochilie de melc. I-am strivit acolo capul cu un fier ascuțit.

L-au pus totuși să dea o declarație, i-au luat datele și l-au supus unei expertize medicale de specialitate – pentru că, ... „cine știe, dacă o fi totuși un miez de real în această prea binevoitoare mărturisire pe care el o disimulează nebunește.”

Nu mi-a dăruit o conversație expeditivă, ea cât de profesională, era greu de dat un răspuns responsabil, de neîndoielnică etică. L-au internat pentru a fi ținut sub observație, în dialoguri „cheie” străduindu-se toți să-i câștige încrederea și să descurce împreună itele pe care bănuiau că el le încurcase.

Nu știu de ce am făcut-o... nu-mi era dușman, de fapt nu-l cunoșteam, nu-mi făcuse nimic rău. Ședea și el acolo în cochilie, poate dormea sau se ascundea de cineva... Am crezut că este un răufăcător, am vrut să-l scot de-acolo și n-am putut; am încercat atunci să-l scot bucățele și când colo, l-am omorât.

- Ia spune-mi, când erai copil te jucai cu melcii?

- Da.

- Ca orice copil care-și caută melcul numai de dragul descântecului învățat pentru scosul coarnelor bourești?

- Nu, îmi plăceau toate vietățile.

- Dar când el nu le scotea, ce făcea?

- Mă posomoram că nu mi-a reușit descântecul și-l priveam fără să-l mai ating. Țin minte însă că odată m-a luat mătușa mea în vie, era după o ploaie; avea și o găleată cu ea. Erau melci mulți, ieșiseră la soare prin iarbă și prin frunzele de viță de vie ude, cu puil lor cu tot. Am început să-i culegem până am făcut găleata jumătate. M-am bucurat că o să-i semăn în grădina la mine și o să-i am de joacă toată vara, dar când am ajuns acasă, mătușa Lina i-a răsturnat pe toți în ceanul cu apă clocotită. A

vărsat apa și a început să-i scoată din cochilie câte unul, câte unul, îl muia în fărâma de fărâmă de mămăligă rece pe care cu trei degete o muia în usturoi și mânca; atunci când mi-a întins și mie o îmbucătură am fugit acasă tipând.

- Deci, asta e... Aș vrea să mai știu, din familia dumitale a ucis cineva un om?

- Un frate de-al bunicului, dar mai înainte tăiașe gâtul unei pisici, de-i spunea lumea după aia „Mățaru”, lui și la tot neamul.

- Și ce pedeapsă a ispășit pentru asta?

- Pentru pisică? Nimic.

- Nu, pentru omul ucis.

- Nici pentru el. Că a căzut năpasta pe altul de-a tras ponoasele. Uncheșul însă n-a putut să moară până ce n-a mărturisit. Eu însă nu vreau să o fac pe patul de moarte...

- Deci tot mai sușii că ai omorât un om acolo în cochilia aceea?!...

- Păi, nu-nțeleg de ce nu mă credeți!... Eu am venit de bună voie să vă spun, iar dumneavoastră... Vreau să-mi ispășesc vina, nu mai pot suporta starea aceasta, vreau o eliberare printr-o libertate de a mă ispăși, printr-o libertate, să zic așa, „la fără frecvență”.

- Vom mai vedea, ajunge pentru astăzi... Sau, încă ceva. Crezi în reîncarnare?

- Cred că da... V-am mai spus, mi-s dragi animalele și păsările. De curând mi-am cumpărat o pereche de peruși. Am avut un sentiment straniu când m-am așezat să-i privesc în cușca lor și nu-mi imaginam că ei pot comunica așa de aprins. Mi se părea că-n ei sălășluiesc două suflete de oameni care au fost cândva, iar acum stau în cușca aceea tângind, depănând amintiri... Aș fi vrut să le dau drumul, poate într-adevăr redeveneau doi inși. Cunoșcuți sau nu, și să mă întreb întâlnindu-i, de ce m-or fi salutând oare? Dar m-am gândit că n-am cum să-i readaptz la libertate ca să poată supraviețui.

- Bun, mulțumesc! Noi ne-am cam lămurit, rămâne să te mai lămurim și pe dumneata. Crezi că va fi așa greu? Trebuie doar să ai încredere în noi și să colaborezi, cum vedem că e posibil.

Pacientul ieși, iar medicii rămăseră să discute cazul încercând destelenirea unor concluzii.

Nu credeți că în cazuistica noastră frecvența sentimentului de culpă continuă să crească?... Mă rog, dar hai să vedem care e substratul acestui caz, la o persoană de altfel, destul de instruită, cu o exprimare cizelată și plăcută și de o rară sensibilitate. Răspunde corect și interesant până la singura lui anomalie, obsesia culpei de omucidere. Ați auzit povestea cu melcii. Eu cred că el a făcut o fixație pe impresia șocantă din copilărie și rămasă undeva în cortex. Când într-o zi l-am întrebat despre vise, eventuale coșmare, mi-a spus că înainte de a veni aici, a visat ceva care l-a tulburat foarte mult, deși nu-și mai aduce aminte ce anume. Probabil că a visat că stâlcea un melc în cochilia lui, iar la trezire n-a mai reușit să separe visul de realitate, iar melcul ucis s-a lepădat de simbol devenind un om anonim. Amintirea aceea dură a fost simplificată ca de un laser ce i-a străpuns visul trecând în cercul realității.

Dacă-mi permiteți, mai putem asocia ceva – dorința asta de ispășire pe care n-a mai realizat-o străbunicul lui pe patul de moarte, adică nevoia unei defulări peste generații...

Da, ar fi și asta o explicație, întărind-o pe cealaltă. Dar de ce credeți că l-am întrebat despre reîncarnare? În viața lui, melcul se metamorfozase în om, ceea ce e ușor de acceptat pe tărâmul necontrolabil al himerelor; considerând astfel, s-a mers până la convingere dinspre realitate, iar asta a dus la autodenuș. Să pui ordine nou în încălceala firelor de logică, nu va fi prea ușor. Orice melc după ploaie va fi în măsură să dea peste cap tot efortul nostru; orice poveste despre (stră)bnici, la fel poate, apoi cușca aceea cu peruși, un vis asemănător, toate pot reactiva sistemele de declanșare.

În ziua următoare l-au chemat din nou.

- Uite, asta e cochilia! Poftim, e goală?

- Nu. Uitați, se vede melcul!

- Păi vezi că n-a murit?!... Te rog rupe o frunză din trandafirul ăsta japonez. Așa. Pune melcul pe frunză.

De data asta, fără descânțete, la căldura mâinii, mirosul de clorofilă ademeni două cornițe moi să mijiească afară timid, apoi trupul prelin, fără țintă, cu dără lucioasă, subțire.

- Da, n-a murit!... Trăiește!... Trăiește!... Chemații și pe ei să vadă... Eu am crezut... M-am dus degeaba să recunosc...

Poeme de Simona Frosin

I
O mare de vise și speranțe-așa te simt iubite,
un nor pufos pe care vreau să pun capul și să adorm-
cu gândul la tine, suflet lângă suflet, printre șoaptele
tale.
Oceanul dragostei noastre ne mângâie cu ale tale
valuri line,
pe care corabia viitorului plutește nestingherit de
vântul schimbării.

Cerul și pământul sunt martorii legăturii noastre
indestructibile,
aștrii ne zâmbesc când ne trezim și când adormim
unul în gândul celuilalt.
Ce mi-ai făcut de nu mai pot concepe lumea fără
tine? -
o întrebare retorică desigur, căci interiorul meu știe
deja răspunsul.
Concret, muzica sufletului meu m-a făcut să îți acord
dansul pe viață!

II
Crinul iubirii noastre, petalele se înviează,
iar debutul unei relații stabile se anunță cu claritate.
Tăcerile tale amplifică uneori distanța dintre noi,
două roze fără spini,
dar sărutările tale mă fac să iert că ești atât de zgârcit
cu cuvintele.
Te port în miezul ființei mele și nu am de gând să îți
dau drumul!

Când nu ești lângă mine; la fel faci și tu când sunt
departe,
dar minunea Divină face ca din razele lacrimilor
noastre să răsară însuși.
soarele dragostei cele mai profunde, pe care o
împărtășim încă din prima zi!
Legătura noastră a depășit de mult barierele spațiului
și timpului,
fiind mai presus de orice atingere lumească, îngerul
meu azuriu!

Poem de Mirela Nicoleta Hînceanu

Purta-voi rugăciune pe-o frunză de măslin

În împietrirea visului cel fără de simțire
duc grelele poveri pe umerii cei doi
ei, anonimii, oamenii străini în lume, goi,
de vise, idealuri sunt fum ce prin lumină trece
iar ceața lumii, deasă, doar umbra o petrece.
Sunt veștejite flori pe cale și catrene
pe foile de ziar zac ude, în zadar, de vreme.

Mustesc azi bălțile de frunzele prea terne
Ce galbene un soare ucis-au în trista lor cădere.
E dezolantă, cenușie, udă,
azi piatra caldarâmului crăpată-n urmă
de pași ce-au vrut lumina să răsară
dar întunericul le-a-nvăluit privirea-n seară.

Mai vino, Doamne, răsai din vise seci
cu Înălțarea Ta la ceruri o lume să salvezi
de pieritoarea viață. Al nemuririi glas
răsună peste inimi și-n veci nu da răgaz
tristețea mea să fie o pildă de urmat.
Tu, Tată, luminează ochii și către sus, ridică-i
iar pânza bucuriei din cer țese-o cu dor
pentru aceia vii care-n pământ așează
sămânța Ta ce-n lume, săditu-le-ai, Tu, lor
în trupuri sau pe brațe, în minte și-al caselor pridvor.
Ascultă-mi, Doamne, ruga și adun-ne în dar
o coală de hârtie, albă și scrie-ne cu jar
că doar Iubirea izbăvește omul de arzătorul Iad.
Eu doar ascut creionul și-o mân-asteaptă...dar...
mă-mpiedic în cuvinte și schiop alerg, pribeag,
către lumina Ta, Doamne, cu ingerii de mână
și-n palmă doar c-un rest din crezul meu
că pe pământ încă mai sunt...ca om
și simt, O, Doamne, simt ca pe-un blestem
o inimă mai grea ca piatra și-o lacrimă de lemn...

Nu pot să plâng că mulți n-ar înțelege
ce-i dorul către viață, când suferința crește
că oamenii sunt tari ca marmura cea rece
și-atunci doar pana îngerului meu
mai slobozește-un vers din sufletul prea greu
că-n zori de zi speranța încă mai răsare
soarele-l trimite pe cer din inima mea care
și-a scris de mult menirea în pagini de destin
pribeag voi fi în lume și-n locul meu senin
purta-voi rugăciunea pe-o frunză de măslin..

Laurent Fels

*Domnule Profesor,
Răspund ultimei Dvs.
scrisori cu multă întârziere,
drept care vă cer scuze.*

*Vă rog să primiți
extrem de viile mele
mulțumiri pentru că
m-ați ajutat să descopăr
remarcabila Dvs. revistă
Axis Libri. Apreciez
calitatea literară și
conciziunea universitară*

*a articolelor, eclectismul
subiectelor abordate, grija pe care ați acordat-o
prezentării tipografice și eleganța cu care Prietenul
și Colegul meu Constantin Frosin mănuieste limba
franceză. Această revistă este o foarte frumoasă
reușită. Încă o dată, România are lecții de dat Franței.
Bravo pentru lucrarea realizată cu atâta finețe!*

*Îmi permit să vă trimit un articol în vederea
unei eventuale publicări într-unul din viitoarele
numere ale frumoasei Dvs. Reviste. Vă mulțumesc
dacă mă țineți la curent cu destinația viitoare a
acestui text.*

*Așteptând să vă citesc, vă rog să credeți,
Domnule Profesor, în expresia perfecte mele
considerații.*

Laurent FELS

Academia Europeană de Științe, Arte și Litere

PRIVIRI ASUPRA POEZIEI DIN SECOLUL XIX

Tom I

Dacă secolul XX este una din epocile cele mai paradoxale ale Istoriei noastre, o generatoare de progres tehnic, care ar trebui să îmbunătățească calitatea vieții oamenilor, și tristul leagăn a două războaie mondiale care nu au încetat să multiplice ravagii și victime timp de aproape 30 ani, el a produs un număr considerabil de poeți, care continuă să intereseze un public larg. De-a lungul celor 580 pagini care constituie prezentul volum, autorii au încercat să prezinte, fiecare, un poet din secolul trecut, încercând să pună în evidență particularitățile poeticii sale. Această carte nu este deci o antologie de morminte, ci un demers intelectual al cărui scop e să lămurească o parte din viața și opera celor treizeci și trei de poeți antologați: Ion Barbu, Henry

Bauchau, Samuel Becket, Yvonne Caroutch, Paul Celan, Blaise Cendrars, Maurice Chappaz, René Char, Achille Chavée, Andrée Chedid, Davertige, Lucie Delarue-Mardrus, André Du Bouchet, T. S. Eliot, Gérard Vergniaud Etienne, Eugène Guillevic, Nazim Hikmet, Gaspard Hons, Philippe Jaccottet, Francis Jammes, Pierre Jean Jouve, James Joyce, Henri Michaux, Marcel Migozzi, Gaston Miron, Bernard Noël, Jacques Prévert, Pierre Reverdy, Saint-John Perse, Léopold Sédar Senghor, Jude Stéfan, Salah Stétié, Marcel Thiry.

Notă: Laurent FELS a făcut studii superioare de limbi și literaturi clasice și moderne la Universitatea din Luxemburg și la Universitatea din Metz. El predă literatură franceză în Marele Ducat al Luxemburgului și își consacră cea mai mare parte a timpului cercetării literare. S-a specializat în domeniul poeziei franceze din secolele XX și XXI, a poeziei și a filosofilor Asiei și a literaturilor ezoterice. În 2006, a fost ales în Academia Europeană de Arte, Științe și Litere. La 15 noiembrie 2007, Academia Națională din Metz i-a decernat Marele Premiu de Literatură pentru volumele: *Le Cycle du Verbe* și *Comme un sourire*.

Tomul al 2 -lea va apărea la sfârșitul anului 2009.

Tomul al 3 -lea va apărea la sfârșitul anului 2010.

Profesor Laurent FELS

Poezia subrealistă a lui Constantin FROSIN: explozia contrariilor

Constantin FROSIN - cunoscut mai ales pentru lucrările universitare și traduceri sale - ne propune, în cele douăzeci și unu de poeme ale sale subrealiste, un soi de lume pe dos. La o primă confruntare cu aceste texte relativ scurte, cititorul este tentat să vadă în ele o - «obscuritate simplă», ce ascunde sensul profund al poemelor. Totuși, îndărătul acestei fațade înșelătoare, se disimulează un adevăr înalt spiritual. Pentru a înțelege bine dimensiunea profundă a poemelor frosiniene, trebuie să ne întoarcem la pre-socratici și, mai ales, la Heraclit. În fragmentul 10 din ediția întocmită de Yves Battistini, Efesianul precizează că „lupta este mamă și regină supremă a tuturor lucrurilor”. Prin intermediul acestei fraze aparent enigmatice,

Heraclit vrea să arate că progresia emană din exaltantă opoziție a contrariilor. Departe de a se respinge ori atrage de o manieră josnic materială și, în consecință, imperfectă, polii opuși se unesc printr-o alianță secretă - o adevărată hierogamie („Hibriditate, hibriditate în toate!” scrie Saint-John Perse într-o scrisoare către Mina Curtiss) - și formează astfel un tot care, precum cuplul yin - yang, își este sieși suficient. Ca urmare, această nouă entitate în puritatea ei cea mai profundă - se sustrage oricărei categorisiri spațio-temporale și refuză orice evaluare logică:

*La umbra luminii,
Mâine devine ieri*

*La celălalt capăt al celuilalt capăt
Nimicul se transforma în tot*

Constantin FROSIN își plasează textul într-un cadru metafizic unde lumina - printr-un procedeu alchimic din cele mai sublimе - se metamorfozează în obscuritate și unde nimicul devine tot (de remarcat că, în franceza veche, *rien* - derivat din latinul *res/lucru*, are sensul de ceva). În această ordine de idei, jocul culorilor nu se mai supune concepției noastre raționale despre lume, iar legile fizicii sunt și ele răsturnate la rândul lor:

*Trecut de miezul nopții
Soarele răsare, strălucește*

*Zorii se fac noapte
Care ne orbește*

*Frigul ne frige
Bezna ne-albește*

Citind aceste trei distihuri, ne gândim - între altele - la Aurelia lui Nerval, care propune uneori viziuni (în toată polisemia cuvântului!) analoge. Iar Frosin continuă:

*Înainte de-a-ncepe
Trebuie să terminăm totul*

În afară (sau dincolo de) înalta sa ținută/ conținut poetică/poetic, acest distih conține o dimensiune profund inițiatică: în concepția ezoterică *voodoo*, de exemplu, inițiatul trebuie

să se supună unui botez în trei etape înainte de a putea intra în contact cu spiritul pe care dorește să-l invoce: botezul apei, al focului și punerea în contact cu forța creatoare a divinității. Prin această triplă dimensiune a ritului, al cărui obiectiv este *catharsisul*, inițiatul moare simbolic („Ne naștem morți” precizează Frosin) și lasă în urmă sa întreagă lui viață anterioară. Cum scrie poetul, trebuie să „punem toamna înaintea verii”, ceea ce ne reamintește principiul apocatastazei: distrugere, apoi regenerare. Existența în concepția frosiniană este ciclică:

*Din departe-n departe
Sfârșitul ni se-alătură
Din aproape-n aproape
Ne-apropiem de-nceput*

Sfârșitul nu este deci niciodată o adevărată oprire, ci mai degrabă începutul unei noi și promițătoare existențe:

*Dincolo de ușă
Mă transport
Plin de emoții
Și plâng: ce bucurie!*

La urma urmelor, trebuie spus că poemele sub-realiste ale lui Constantin Frosin merg - „dedesubtul” aparențelor. Cu alte cuvinte, putem vedea în ele o încercare de căutare a eului profund, dincolo de material, aducând lumina în părțile cele mai întunecate ale subconștientului. Astfel, căutarea lui Frosin este concomitent inițiatică și ezoterică (cei doi termeni trebuie luați în accepția lor etimologică): este un eu/*je* care trece printr-un tu/*tu*, dar care revine neîncetat la un eu/*moi* (liric). Experiența ezoterică, dar și experiența poetică, acesta ar putea fi cel mai bun rezumat pe care l-am putea face poeziei lui

**C o n s t a n t i n
FROSIN.**

NU din literatură e făcută viața

**Nicolae Bacalbașa
Dobrovici**

În anul 2008, la o editură din Focșani, Terra, a apărut o biografie semnată de Annie Muscă, a celui cunoscut ca marele patron al divertismentului românesc, mai ales a celui televizat, Tudor Vornicu.

Cartea a apărut la Focșani căci Vornicu s-a născut în Vrancea, aproape de apa Siretului, la Anghelești, la zece kilometri de Adjud.

Într-o oarecare măsură Vornicu, este și un produs intelectual al Colegiului „Vasile Alecsandri” din Galați, unde a petrecut doi ani. Merita Tudor Vornicu să i se dedice o carte?

Are Vornicu o operă?

Sunt întrebări la care este greu de răspuns univoc.

Oricum, viața lui Vornicu este un concentrat al tuturor ambiguităților, compromisurilor, paradoxurilor proprii acestei țări și acestui neam.

Este un om care a murit relativ tânăr, la 63 de ani, cardiac ros de cancerul ambițiilor excesive și al dezamăgirilor pe care intelectul său cinic ar fi trebuit să le depășească dar nu a reușit să o facă.

Fotografia de pe coperta cărții înfățișează un bărbat carismatic, ușor încovoiat în sine însuși, ușor simian ca figură.

Compararea cu maimuța nu este o defăimare ci poate, realitatea unui moment în care acest om deștept, intuitiv, orgolios, cinic, flămând de putere și-a coborât garda. Hazliu, șarmant cu sclipire de oțel în ochi. Cunoașteți genul? Nu știu dacă Annie Muscă a căutat mult fotografia pe care s-o pună ca temelie vizuală a expunerii sale, dar a găsit exact ce trebuia.

Vornicu a fost pe rând, sărind din barcă în barcă, omul tovarășului Corbu de la „Scânțea”, omul lui Manole Bodnăraș, fratele dezertorului român ajuns general de securitate sovietic, dar naționalist până spre capătul vieții, Emil Bodnăraș, omul fetei lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, Lica (și aflat la totala dispoziție a acesteia din toate punctele de vedere), omul Securității (Direcția III-a, UM 0920?).

Poreclit la ambasada română a Franței, unde rezida, „mon colonel” era un agent de lux și de vârf: educat, poliglot, sportiv și mai ales ambițios dorind și puterea și posteritatea.

Ambiguitatea personajului, în mare parte construit, transpare din aspectul său spre sfârșitul

vieții: dichisit, ultraeleganț și (putem spune) purtător de șapcă.

Vornicu voia să șocheze prin oximoronul bine dozat.

Înainte de a da însă cu piatra este bine să te pui în locul celuilalt. România a fost o țară în care numai ura extremă te putea situa net de o parte sau alta a barierei 1945 și în care golănia s-a practicat de când e istoria.

Bunicii materni ai lui Vornicu erau italieni piemontezi, valdenezi (eretici urmăriți și exterminați în Evul Mediu de autoritățile ecleziastice catolice) și ei cu sânge amestecat, bunicul - un austriaco-italian, bunica - franțuzoaică crescută în Italia.

Bunicul ajunge din pură întâmplare în România ca maestru de vânătoare și administrator de moșie.

Relațiile cu lumea satului din Vrancea nu au fost simple pentru nici unul din bunici. Bunicul matern construiește un conac care va fi incendiat de presușii dascălului din sat.

Bunicul patern, mort la 44 de ani, lăsând în urmă o nevestă cu opt copii. Copleșită de nevoi bunica împrumută un leu de aur de la popa din sat. Deși își plătește datoria, popa îi ia peste trei ani pământul, iar ulterior refuză să-i boteze nepoții. Tatăl lui Vornicu devine învățător la Anghelești, mamăsa, italianca, terminase o școală pedagogică la Paris, dar nu va profesa niciodată. Se va ocupa de creșterea celor trei fii.

Vrancea a fost lovită de foametea din 1946-1947.

Tudor Vornicu va asista la distrugerea livezii bunicului de către țărani colectivizați.

Avea Vornicu motive să-și iubească țărani consăteni?

Să fim serioși.

Avea motive să iubească sistemul politic interbelic?

În 1927 moare regele Ferdinand care promisese pământ învățătorilor. Neprimindu-și pământul, învățătorii (care au constituit structura de bază a ofițerilor inferiori în timpul războiului) se agită și 1000 de învățători sunt destituiți din învățământ pentru a fi „instigat țărani împotriva orânduirii”. Practic toți acești oameni nu mai pot profesa în administrația de stat.

Din fericire, învățătorul Vornicu, vânător este și taxidermist, împăiază. Grigore Antipa, marele patron al Pescăriilor Statului, om deosebit de influent

în ciuda atitudinii progermane în timpul războiului, are nevoie de un asemenea specialist. Îl va angaja în ciuda interdicției, în 1930. Timp de 15 ani familia va peregrina, devin un fel de vagabonzi profesionali.

Poți să ierți așa ceva?

Unul din cei trei frați devine filocomunist activ. Se va sinucide la vârsta de 40 de ani, dezamăgit greu de spus de ce anume.

Vornicu, produs al unor intelectuali pauperi și prigoniiți, a înțeles că nu există valori morale și instituții respectabile.

„NU din tot felul de considerații și literatură este făcută viața”.

Vornicu este cult, abil, ambițios și dur.

Va urma liceul la Galați, Tulcea, București.

Sportiv (ski, atletism, garduri, rugby), încercări literare, studii începute la Filosofie și Academia comercială, întrerupte.

Se lansează în cariera oportunităților prin porțița jurnalismului sportiv și a comentariului sportiv.

Prin această porțiță va ajunge pe marile bulevarde ale Puterii.

Duritatea sa s-a văzut în relațiile sale cu femeile.

Se căsătorește la 26 de ani cu o sportivă cunoscută, Ela Șos. O româno-germană din Ardeal, greco-catolică, săritoare în înălțime. Frumoasă, inteligentă, liniștită.

O va lăsa.

Locuiește cu Ela pe Academiei, Calea Victoriei. Este suficient pentru un diagnostic exact cu ce se mai ocupă.

Dacă vreți mai mult, în 1956, (an sângeros al represiei politice comuniste) petrece șase luni la Damasc.

Cea de a doua nevastă este „fată bună”. Selectată din timpul liceului la „muncă la ziar”. Este secretară a marelui șef al „Scânteii”. Absorbită până în ultima celulă în sistem dar tot dorindu-și nuntă la biserică.

Vornicu nu vrea nuntă la biserică. El vrea putere.

O va părăsi cum lași o haină demodată. O obligă să tacă și să accepte. Își permite. După divorț doamna este secretară la ambasada Belgiei.

A treia nevastă este tot sportivă, maratonistă.

Fată de comandor de aviație, cu 15 ani mai tânără ca Vornicu, va fi respinsă ca „bestie burghezo-moșierească” de la Facultatea de teatru. Acest început nu o împiedică să ajungă stewardesă, să lucreze la Uniunea Ziariștilor și ca șef la marile hoteluri,

Intercontinental, și, București.

Va muri la 53 de ani după ce îi face doi copii.

Viața nevestelor lui Vornicu îmi aduce aminte cum am ajuns absolvent recent de medicină, la nunta unui coleg, băiat de general de securitate.

Mă simțeam exact ca pisoii în padocul de câini.

„Mon colonel” începe din 1956 colaborarea cu „Scânteia”, din 1952 este trimis ca reporter la toate olimpiadele, din 1960 este corespondent Agerpres (singurul existent).

Se pare că a lucrat nu numai la informații externe, ci era anchetator „cel mai cult și priceput”. Cel anchetat nu-l vedea căci purta ochelari de tablă. Dramaturgul I.D. Sârbu l-a recunoscut după voce. Este omul lui Gh. Gheorghiu-Dej și un apropiat al fiicei sale. Are relații cu șeful comuniștilor francezi Georges Marchais, curier în Spania franchistă pentru șeful comuniștilor Santiago Carillo, corespondent în Israel...

La ambasada din Paris este coleg cu celebrul spion Caraman. Urmează să ajungă ambasador.

Dar Dej moare.

Echipa Dej intră în conul de umbră, plătind antipatiile lui Ceaușescu față de fostul său șef și protector.

De la moartea lui Dej, Vornicu va lucra la Televiziune.

Este tras pe linie moartă.

Dar aici devine creatorul divertismentului televizat și al festivalului „Cerbul de aur”.

În măsura în care divertismentul a ajuns să ocupe un loc central în viața comunităților umane, dizgrația îl aruncă în notorietate națională.

Din aprilie 1989 este scos și din Televiziune.

Este bolnav, va muri curând.

Ce a rămas după moartea sa?

Activitatea de mare reporter (care nu s-a dublat de valoarea literară a interviurilor marilor personalități) și creator al unei școli de televiziune care a decăzut.

Este Vornicu o figură culturală emblematică?

Cred că este o figură emblematică pentru ambiguitatea opțiunilor într-o Românie pe care și Topârceanu a perceput-o cam în același mod:

„Du-te doar la luptă

Pentru țară mori

Și-ți va da nevasta

Un copil din flori”

Luciditatea și cinismul te situează corect dar nu te fac fericit. Cartea despre Vornicu este o carte despre opțiuni și prețul lor.

Jurnalismul, a câta putere?

Cătălin Negoită

În copilărie, când eram întrebati ce vrem să mă fac, atunci când voi fi mare, răspundeam invariabil: prezentator de știri, la telegenial! Anii au trecut, însă opțiunile nu s-au schimbat. În regimul comunist, ziarist deveneai dacă făceai celebra „Ștefan Gheorghiu”, universitate de partid, unde erau trimiși membrii de nădejde ai PCR. Mai mult, ca să ajungi acolo, trebuia să ai recomandări peste recomandări, de la toate organismele comuniste și de la colectivul muncitoresc. E drept că nu se duceau acolo toți tâmpiții, ba chiar am cunoscut, la Galați, absolvenți ai acestei universități, persoane de o foarte bună condiție intelectuală. Eu, însă, am dorit să fac o facultate pe bune, astfel că m-am îndreptat către a două pasiune și am urmat istoria. A fost, însă, să fie ca soarta să mă aducă la dragostea dintâi și în 1990, după aproape doi ani de stagiatură ca profesor de istorie, să intru în presa scrisă și să lucrez vreme de nouă ani la cotidianul **Viața Liberă**, urmați, apoi de alți unsprezece la televiziunea **Express Brăila-Galați**. Și culmea, să prezint de câteva ori jurnalele de știri ale postului de televiziune. Am intrat în presă, convins de faptul că menirea unui **jurnalist** este aceea de a spune adevărul, indiferent de situație și de posibilele presiuni. Și am trăit cu această convingere mai multă vreme, până să realizez faptul că o știre nu este ceea ce s-a întâmplat ci ceea ce crede reporterul că s-a întâmplat sau, mai rău, ceea ce vrea patronul să se creadă că s-a întâmplat. De la această constatare amară, am privit **jurnalismul** cu alți ochi, conștient de faptul că, din nefericire, și presa este o marfă care se vinde și se cumpără și, astfel, se supune regulilor economiei de piață. Adică, elimină normalitatea, care nu interesează pe nimeni și promovează anormalitatea, care atrage întotdeauna atenția.

Manualele de jurnalism editate în Statele Unite, reiau aproape obsedant, aceeași formulare,

care, în opinia presei anglo-saxone, sintetizează ceea ce am relatat mai sus: Dacă un câine mușcă un om, aceasta nu e o știre, pentru că se întâmplă frecvent. Dacă un om mușcă un câine, iată știrea!

Astfel, informația pozitivă devine neinteresantă, în timp ce anormalitatea atrage. S-au scris cărți, s-au realizat sondaje în care subiecții au fost întrebați de ce, de pildă, știrile negative sunt interesante. Răspunsurile, deși variate, au conturat, totuși, un punct de vedere comun: identificarea cu nevoile, cu durerile, cu suferința aproapelui dar și satisfacția nedisimulată că răul s-a produs în altă parte, că ai fost ferit de necazuri și că e destul de comod să faci paradă de compasiune față, de pildă, de victimele unui tsunami, stând comod pe fotoliu și privind la televizor.

Și uite-așa, intri în presă cu cele mai bune intenții și realizezi destul de repede că nu prea contează ce vrei tu să scrii sau să montezi la tv, ci ești supus regulilor, ba chiar dictaturii publicului. Sociologia comunicării analizează de câteva decenii efectele exercitate de media asupra consumatorului. S-au conturat mai multe teorii, care supralicitează rolul de stăpân absolut al presei, ce poate manipula cu ușurință consumatorul, (celebre fiind modelele glonțului magic ori cel al acului hipodermic, adică rezultate sută la sută). Astfel, se afirmă că manipularea consumatorilor ar fi totală iar aceștia ar fi simple jucării în fața marilor trusturi de presă. Susținătorii acestei teorii vorbesc chiar despre faptul că ne confruntăm cu o iluzorie democratizare a informației, prin apariția internetului, că de fapt, suntem, deja, în era imperialismului mediatic.

O altă teorie minimizează importanța presei și pornește de la premisa că varietatea și multitudinea de canale mediatice îl face pe consumator să devină

stăpân și să aleagă ce vrea să digere. Această nouă postură obligă instituțiile media să încerce să-și fidelizeze publicul, un public extrem de volatil. Și uite-așa, primești o carte ori un CD, alături de ziar, sau trimiți un sms la emisiunea X de pe postul Y, unde poți să câștigi ultimul model de telefon mobil.

Și totuși, aceasta e presă? O nebună luptă de a câștiga sau a păstra audiența? O renunțare la orice principii, având în față doar ideea de a avea primatul știrii și de a bate, astfel, concurența? Și dacă e așa, pentru că asta se întâmplă în media, aproape oriunde în lume, ce să le spui studenților tăi, care vin să facă **facultatea de jurnalism**, pentru că vor să scrie ce cred ei că e bine sau e rău? Să le explici că e foarte posibil să facă o știre în care subiectul "a" e alb și "b" e negru și că, din diverse motive, să ajungă să scrie exact invers?

Desigur că, privind la rece, realizezi că atunci când scrii, devii subiectiv. Că vei ține întotdeauna cu cel mai slab. Că te va deranja un act pe care îl socotești ilegal, chiar dacă lucrul acesta nu e demonstrat de lege. Te grăbești să-l condamni. Dai verdicte. Acuzi. Nici nu-ți dai seama când și cum ajungi un inchișitor. Și, câteodată, nici nu realizezi că spusele tale pot fi răutăcioase. Că pur și simplu, lovești pe cineva pentru că nu-ți place cum vorbește sau cum merge ori cum te privește. Te joci cu cuvintele și de multe ori, acestea devin mai tăioase decât o armă albă.

Mai grav e atunci când în presă pătrund tot felul de intruși. Aceștia sunt de mai multe feluri. Mai întâi, **lichelele**. Sunt inteligente și vor să parvină. Se folosesc de legitimația de presă ca de o armură. Specificul lor? Șantajul. Cine nu cotizează este atacat. De multe ori, fără nici un fel de argumente. Pentru că lichelele mizează pe un adevăr vechi de când lumea: Calomniază! Ceva rămâne! Cel atacat are două opțiuni. Să-i răspundă și să ceară drept la replică și atunci războiul invectivelor și calomniilor continuă. Dacă tace, lumea îl va crede vinovat. O altă categorie de intruși e formată din **agramați** care își închipuie că știu să scrie. N-au făcut nimic în viață și societatea i-a trimis undeva, la periferie. Fac cam același lucru ca și lichelele. La ei e mai grav faptul că își închipuie că sunt respectați. Sunt

doar temuți.

De fapt, câți oameni lucrează în presă și cât de puțini jurnaliști sunt...

Am putea spune că presa din urbea noastră este oarecum mai civilizată decât în alte orașe din țară. Mulți oameni echilibrați, care nu se lansează în ipoteze neverificate. E drept, puțini oameni de cultură care să facă presă de calitate. La urma-urmei, însă, și aceasta este o artă. Arta de a povesti unui public nevăzut dar omniprezent, ceea ce s-a întâmplat pe strada, în cartierul, în orașul, țara ori continentul tău. Din toate domeniile de activitate. Astfel, devii o persoană importantă în societate, iar meseria, deși hulită, are o însemnătate majoră, pentru că oferă informație. Iar **informația este vitală** pentru orice om civilizată.

În anii 70, doi jurnaliști americani de la *The Washington Post*, Bob Woodward și Carl Bernstein au devenit celebri în lumea întreagă, după afacerea „Watergate”. De atunci, s-a vorbit despre presă ca fiind cea de-a patra putere în stat.

Astăzi, în România, nu mai știm cu certitudine dacă **presa a rămas a patra putere în stat**, dacă nu cumva a devenit **cea dintâi putere** sau e doar **o biată păpușă de cârpă**, mânăuită cu măiestrie de păpușari necunoscuți, care ne manipulează, senini, în democrație...

Despre iubire - din nou

Mario Vargas Llosa surprises his readers with a well written romance novel, the story of a passion that spans an entire lifetime, from an adolescence lived to high intensity to the rhythms of mambo, to the years of late maturity. Forty years of searching the loved woman on all the continents of the world. Revolutions take place. People die for their ideals, governments fall, dictators rise. Nevertheless, Ricardo Somocurcio remains a prisoner of a perpetual, singular love.

Pentru românii anului 2009, Mario Vargas Llosa aduce din nou în memorie fascinantul roman de dragoste *Rătăcirile fetei nesăbuite* (*Traversuras de la nina mala*). Editura Humanitas publică pentru al treilea an consecutiv acest roman, care pare să placă tuturor vârstelor. Traducerea Luminiței Voinea Răuț este realizată cu măiestrie și se simte acea dragoste, abia ascunsă, pentru literatura sud - americană, cu reprezentanții săi de aur: Ernesto

Sábato, Julio Cortázar, Luis Buñuel. Dar de departe se observă predilecția pentru Llosa - captivant prin forța verbului, lirismul nedisimulat al textului, precizia descrierii și... parfumul unei culturi exotice. Peruan, membru al Academiei Regale din Spania, Llosa se impune în lumea literelor prin tenacitatea aspră cu care își apără crezul, adică rezistă în fața tuturor provocărilor, prin alunecarea în ficțiune, fără a stărni orgolii. Lumea toată se află în inima scriitorului și toată iubirea lui se supune mâinii care scrie. Pentru oameni.

Ricardo Somocurcio, băiatul bun și sfântul senin al propriului destin, pierde copilăria într-o vară minunată și câștigă primii fiori erotici pe plajele fierbinți ale oceanului, la marginea cartierului cu pretenții mic - burgheze, Miraflores din Lima.

În ritm de mambo se aprind și se sting mici iubiri nevinovate, iar băiatul bun se îndrăgostește pentru toată viața de o Lily, care-și va schimba mereu numele pe durata a patruzeci de ani și care-i va marca existența dureros, până la disperare și suicid nereușit: „Și eu îmi puneam o dorință [...]. Și era mereu aceeași, firește; să mă accepte odată, să ne iubim, să ne logodim, să ne căsătorim și să ne stabilim la Paris, unde o să fim până la urmă bogați și fericiți.”

Cu entuziasmul tinereții și cu mintea doldora de cărțile citite, Ricardo Somocurcio își dorește să ajungă în Franța, țara culturii, ca să ajute puțin „acest Peru amărât să redevină mareț și prosper”. Lily se dovedește a fi o impostoare: nu e nicidecum chiliană, nu este deci o străină cu accent deosebit, ci o biată fată săracă ce visa să devină stewardesă pentru „a călători gratis în toată lumea”, o amărâtă dintr-un Peru și mai amărât ce avusese tupeul să păcălească pe toată lumea din

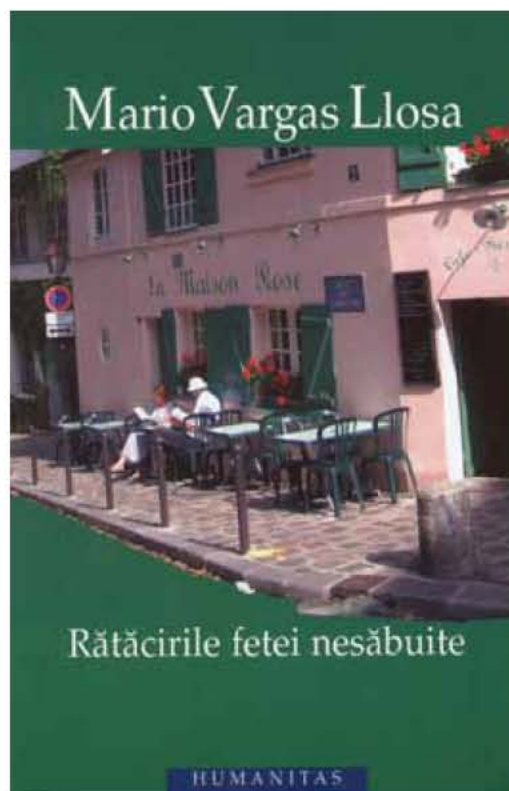
Miraflores. Dacă în primul capitol zămbim amuzați de gluma copilărească a unor fete puse pe șotii și cu vise de parvenire, în capitolele următoare registrul devine grav. Parisul anilor șazeci se umple de emigranți revoluționari. Febra Revoluției Cubaneze, Fidel Castro și Che Guevara au adus în somptuosul Oraș al Luminilor tineri dornici să schimbe lumea. Ricardo o reîntâlnește pe vechea Lily prin Mișcarea Revoluționară de Stânga (MIR): „Guvernul cubanez acordase MIR-ului o sută de burse, pentru ca fete și băieți peruani să fie instruiți în lupta de gherilă.” Ricardo își recunoaște vechea prietenă după șiretenie și după culoarea mierii arse din privire. El nu dorește să devină revoluționar, ci traducător la UNESCO. Prea puțin pentru pretențiile tovarășei Arlette, fostă Lily, fostă...? Grăsanul Paul nu poate accepta ca tovarășa Arlette să nu plece în Cuba: revoluția mondială avea nevoie de ea, dar

pentru veșnicul îndrăgostit era clar că fata aderase la MIR pentru a scăpa dintr-o țară săracă. Pentru Ricardito, angajat temporar ca traducător la UNESCO, viața se schimbă: se tunde de două ori pe lună, poartă sacou și cravată și... începe să călătorească prin lume, purtând în suflet dorul pentru ființa iubită și regretul de a nu fi împiedicat plecarea ei: „Nu-mi făcea deloc bine să mă gândesc la tovarășa Arlette; simțeam de fiecare dată o arsură în stomac.” Ca să nu se mai gândească la ea se afunda în muncă până când prietenul său, Paul, pleacă să servească revoluția în Peru. Accentele grave devin apoi dramatice. Paul va muri în Anzii Cordilieri, loial principiilor sale. Va muri și mătușa Alberta din Peru, iar Ricardo va rămâne tot mai singur într-un Paris dominat de revolta studenților, în august 1968.

Descoperă cu stupeoare că tovarășa Arlette devenise opulenta doamnă Robert Arnoux, soția unui

diplomat la Paris, după ce mai înainte, în Cuba, fusese amanta comandantului revoluționar Chacon. Ricardo era acum un „pișpircă”, un biet traducător la UNESCO. De Peru îl mai lega bietul unchi Ataulfo și mătușa Dolores, ținută într-un scaun cu rotile. Monsieur Robert Arnoux era scund și chel, cu mustăcioară subțire și bani în cont, în Elveția. Contul îi va fi devalizat fără milă de soția care-l va părăsi fără scrupule - pentru a trece Canalul Mânecii, în Anglia, și să devină Mrs. Richardson, soția unui crescător de cai. Ricardo ajunge la ea din nou, pentru a se recontamina de aceeași dragoste nebună și fără speranță, prin intermediul prietenului său, Juan, muritor de foame pe malurile Tamisei, hipiot iubitor de pictură și de câini: „în timpul liber le distra pe nevestele plictisite ale stăpânilor de padocuri.”

Cavalerul mirafloren trebuie să accepte și de data

Cultură - Cultură - Cultură - Cultură - Cultură

aceasta că iubirea lui adolescentină era, de fapt, din nou soția sau amanta altcuiva. Nu divorțase de domnul Arnoux, în Franța, și pentru această faptă ar fi putut sfârși în închisoare. „Se distra doar când David Richardson o lua cu el în călătoriile lui de afaceri, prin Asia.” Juan se îmbolnăvește de o boală misterioasă - AIDS - și moare, nu înainte de a se împăca „în stil peruan” cu părinții, iar Ricardo este din nou părăsit de iubita lui: „în acele zile londoneze m-am simțit singur și abătut ca un câine de pripas.”

Încă o dată femeia iubită pleacă în lumea mare, pentru a scăpa de un proces și de doi soți de complezență, încă o dată moare un prieten bun. Salomon Toledano umple golul lăsat din întâmplare. Un perfect neica nimeni ca aspect, devenea important pentru organizațiile internaționale, care nu oboseau să și-l dispute pentru că stăpâna douăsprezece limbi străine; nu era iubit și nu a iubit pe nimeni până când ajunge în Țara Soarelui Răsare. Până atunci colecționa timbre, soldăței de plumb și frecventase prostituate. Și deodată, acolo, în Japonia, se îndrăgostește de Mitsuko, prietena lui Kuriko, nimeni alta decât fosta Lily, d-na Arnoux, Mrs. Richardson... Fata nesăbuită ajunsese obiectul de plăcere al unui domn Fukada. Și băiatul bun dă din nou fugă prin lume, în căutarea fetei cele rele. Hazard sau destin? Iubire fără de speranță, încercare deznădăjduită de a câștiga mâna prințesei sale, viciu, drog sau obsesie. Asta n-a stat prea mult s-o cugete cavalerul din Mirafloresul cu parfum de iasomie strecurat dinspre grădini. Adolescentin sau cu amintirea adolescenței perpetue în suflet, băiatul cu inimă de sfânt alege pedeapsa demonului său. Dar Fukada e voyeur și, disperat, cavalerul nostru părăsește în grabă Japonia, strivit, umilit. Îl ajunge din urmă vestea că Salomon Toledano se sinucide, din dragoste, refuzat de inimoasa Mitsuko. Ricardo rămâne să se ocupe, în locul prietenului său, de îndeletnicirea de a aduna - colecționa - soldăței de plumb. Singur, din nou singur, se apropie de vecinii săi, Simon și Elena Gravoski - dar și de fiul lor adoptat dintr-un Vietnam măcinat de război. Micul Yilal nu vorbea, și nu pentru că nu ar fi avut corzi vocale, ci pentru că șocul post-traumatic îl afectase profund. Timpul avea să vindece această suferință. Și tocmai el, Yilal, este cel care vorbește cu fata nesăbuită, când, disperată, avea nevoie de umbrelă pentru vremea rea, numită Ricardo, mirafloreninul din Lima, strămutat în Franța, traducător al UNESCO, visător îndrăgostit fără leac de un duh rău, călător prin lume. Și tocmai Yilal este cel care reaprinde flacăra iubirii, ca o „vălvătaie” ce-l răscolește - a căta oară? - pe bietul cavaler. Yilal nu mai scrie pe tăblița agățată de gât și, minune! - vorbește. Fata nesăbuită este bolnavă, aproape bolnavă de frică, urmărită de Fukada, subnutrită, exploatată până la suflarea rece a morții în ceafă. Și din nou, Ricardito uită umilințele și anii pierduți printre degete. Face împrumuturi în bănci pentru a-și salva iubita, muncește pe brânci, plătește sanatoriul și fata nesăbuită acceptă un timp o viață domestică. Dar aceasta nu o mulțumește. Totul sau nimic este deviza ei. O enervează lipsa de ambiție a soțului ei. Dar Ricardo se amăgește. Micuța Lily va pleca din nou, chiar dacă la peste cincizeci de ani părea să fi renunțat. Yilal a depășit șocul traumatic, a început să vorbească, a plecat în America să studieze. Dar peste bietul Ricardo șocul vine cu un accident vascular, cu multă singurătate și disperare. Obosit, se întoarce în Peru să revadă locurile adolescenței furtunoase. Aici îl descoperă pe bătrânul Arhimede - tatăl lui Lily - și

descoperă, plictisit de astă dată, că fata nesăbuită se numea în realitate Otilia. Bătrânul Arhimede, într-un dialog mut și absurd cu marea, știa unde anume se pot așeza stabilopozii pentru a îndigui plajele, ca un vrăjitor.

Cavalerul, îmbătrânit, se întoarce la bătrâna Europă, dar în Spania. Parisul era definitiv orașul iubirii pierdute, orașul unei vieți petrecute în așteptare și muncă. Madridul devine locul unde își va linge rănile. Și nici aici nu va scăpa de fata nesăbuită. Venise să moară lângă el. Umblase prin lumea toată, orbită de patima grandorii, și se întorcea să moară meschin, de cancer, lângă bărbatul care o așteptase o viață să vină de aiurea. Patruzeci de ani, precum Moise, în pustiu, o așteptase pe iubita vieții lui. Iubirea promisă - ca și pământul făgăduinței biblice - nu mai poate fi atinsă de bătrânul Ricardo: „A mai trăit încă 37 de zile, în care s-a purtat ca o soție model”. După patruzeci de ani de singurătate în pustiu deziluziilor venea răsplata - cele aproape patruzeci de zile de fericire. Nesperata fericire pentru o viață trăită la periferia marilor evenimente care au zguduit lumea: revoluțiile, SIDA, moda hippy...

Romanul de dragoste scris de Llosa la șaptezeci de ani este unul circular. Mirafloresul anilor 50 este dominat de mugurii iubirii, de valurile de ocean și tinerețe. Spania anilor „90 este dominată de valurile mării, de spectrul morții și resemnare”.

Constantele scriiturii rămân încorsetate în imaginile simbol: oceanul, drumul, dragostea, viața și moartea. Și peste toate - omul răpus de demonul iubirii. Fapte reale se împletesc ușor cu cele de ficțiune. Spațiul narativ este dens, cu multiple monologuri interioare. Supraviețuire prin ficțiune.

Scriitura lui Mario Vargas Llosa seamănă cu un text muzical specific spiritului spaniol. Boleroul iubirii este dulce-amărui, ușor de suportat, precum o cafea cu parfum exotic; aduce emoția până în pragul nebuniei și meditația profundă pentru cel care se încumetă s-o parcurgă. Despre iubire, ca de obicei, subiectul predilect al oamenilor de pretutindeni.

S-ar putea spune că Llosa este un dizident. Creează iluzii și nu acceptă viața oferită, e demiurg sau măcar încearcă să fie - pentru cine are răbdare să înțeleagă revoluția sa din lumea literaturii.

Dacă aruncăm o privire asupra literaturii sud-americane, constatăm un adevărat asediu. Uimirea cuprinde Europa, pentru că vorbim acum de Isabel Allende - Chile, Jorge Amado - Brazilia, Angel Miguel - Guatemala, Luis Jorge Boges - Argentina, Paolo Coelho sau Octavio Paz - Brazilia, Carlos Fuentes - Mexic, Cabrera Infante - Cuba, Alvaro Mutis - Columbia, Uslar Arturo Pietri - Venezuela.

Provocarea trebuie să aducă o binemeritată revanșă. Cu titluri noi în rafturi de librărie.

Mai, 2009

**Doctorand
Doina Marcu Matei**

Marginalii, scolii și apoftegme la opera lui M. A. Bulgakov

FANTASTICUL – vrăjirea și dezvrăjirea lumii

Mirel Floricică

Fantasticul și lumea sunt – se pare – unitate, asta, mai mult decât dualitate. Bucuriile și tristețile, iubirile și dovezile sunt desfășurări ale Fantasticului. Fantasticul este materie și formă pentru Sufletul nostru. El nu este identic universului; Fantasticul – nu știm dacă este mai mult sau mai puțin. Știm doar că nimic dintre cele ale oamenilor nu se află în afara Fantasticului. Credem

că vom întâlni puteri misterioase acolo unde obiectele sunt neînsuflețite dintotdeauna, ne descotorosim de apropierea față de oameni, pentru a descoperi – în fapt – o lume la fel de agitată, o lume în care gândurile vor fremăta de dor de om, și vom descoperi – cu emoție – că aceste locuri sunt la fel de pline de oameni precum târgul de la care am plecat. Fantasticul este mai iute decât orice mișcare, pătrunzând și străbătând orice lucru, făcându-ne să atingem Realul, căminul, izvorul pe care alunecăm spre văile depărtate ale viitorului. Fantasticul ține de Singular, dar nu putem cunoaște Singularul. Reacionăm la Fantastic: avem certitudinea – greu de spus cum se înfiripă aceasta – că latentul și ambiguitatea sunt „proprietăți fundamentale” pentru Fantastic. Sună ciudat, dar nedeterminatului – dintr-un automatism inevitabil – îi retragem (cu un iureș de nedescris) determinațiile: „nu este..., nici..., nici...”. Spontaneitatea creatoare nu ne părăsește: nu știm dacă noi creăm rolul, dar îl jucăm cât mai pâlpaie conștiința. Iar conștiința știe că este un joc fantastic viața, că fantasticul este în viață, că fantasticul se joacă, iar noi, Homo Ludens, suntem prin gândire și mișcare într-un joc.

Arta este joc, joc sacru pentru cel cu apetență pentru experiența estetică. Experiența estetică – ne arată Jauss – este, înainte de orice, componentă a orizontului de așteptare. În acest orizont de așteptare se întâlnește cititorul cu Opera(1). Opera se împlinște abia când își întâlnește cititorul. Imaginea acestui cititor pare să fie conținută în operă, întrucât autorul și-a imaginat acest cititor ideal, iar cititorul va reacționa: afectivitatea sa se simte solidară în (cu) această operă. Dar, cum îmi apare această operă, mie, cititor fiind? Reprezentarea este o viziune senină, care este dincolo de pasiuni, sau moștenitoarea afectivității? Suntem siguri că experiența estetică a oricărui cititor – oricât de „apropiat” afectiv și bun cunoscător al coordonatelor biografice unui autor anume, este greu de (re) cunoscut – dacă se va putea așa ceva – de către autor!

Suntem scufundați în experiența estetică, plonjând mereu în alte și alte experiențe, fără a atinge limitele, suprafața! Nu putem decât simți, contempla; nu putem parcurge o operă în toate sensurile. Nu trebuie redusă doar la afectivitate, este drept, dar experiența estetică este, înainte de orice, afectivitate! Pentru Gaetan Picon, experiența estetică

Stromata a doua

este act: în demersul naturii acestui act, Gaetan Picon arată că prin a percepe o operă începe de drept experiența estetică. Dar, nu este suficient: a percepe experiența estetică într-un mod „natural” înseamnă o reducere, perceperea experienței estetice trebuind să depășească perceperea naturală; pentru a germina, a se dezvolta, este nevoie de o percepere tehnică.

Experiența estetică și cunoașterea tehnică nu se reduc una la alta: niciuna nu este dependentă de cealaltă, nu sunt rivale, dar rămân într-un raport, și „dacă nu se unesc în mod necesar, se reclamă constant una pe cealaltă”(2). Avea să arate Picon, în continuare: „Cunoașterea tehnică nu dă naștere gustului, dar îl pregătește și-l potențează; iar gustul aspiră să se îmbogățească încorporându-și tehnicitatea”(3), însă nici această cunoaștere tehnică nu reprezintă „esență” experienței estetice, nefiind decât un apendice, un element ajutător, nicidecum cea care duce la desăvârșire. Acestei cunoașteri îi lipsește

intimitatea, desigur. Recunoscând că dincolo de transfigurarea și orientarea experienței estetice prin intermediul conștiinței, experiența estetică trebuie să părăsească „planul cunoașterii, al viziunii”(4) pentru a se realiza pe deplin, opera apărându-ne într-un amalgam de revelație și evaluare inevitabil, Gaetan Picon își va aminti și de Boris de Schloezer: „Cunoașterea estetică pe care o am despre operă nu se realizează în judecăți, ea nu constă în a reduce acest sistem sonor la un gen sau altul, în a raporta «ceva» la «altceva»; «ceva» rămâne mereu «ceva», o individualitate ireductibilă și de îndată ce o judec, o pierd”(5). Picon va reclama că este obligatoriu a fi un observator cu o gândire și cultură pentru a putea contempla Opera. Altfel, ar rămâne obiect al naturii, opera, desigur. Uită,

însă, domnul Picon, că Opera este și obiect al naturii. Suntem în natură trăitori, nu într-un incubator. Că „strigătele inimii în fața operei de artă, sunt întotdeauna vocile unei conștiințe”(6), nu am negat; numai că această „conștiință” este mai întâi intuiție. Intuiția estetică ne duce prin labirintul ființei. Datorită acestei simpatii (spontaneitatea fiind „substanța” sa) putem surprinde ritmurile creatoare.

La Mihail Afanasievici Bulgakov, imaginea izvorăște din adâncurile ființei sale: ea poartă cu sine imprezibilul, ca un ochi lumina. Nu este simplu accesoriu, pentru Bulgakov, imprezibilul este „esență”. Opera sa își găsește muzicalitatea: diabolicul era posibil și înaintea „Maestrului și Margaretei”, dar devine real abia cu povestirea de iubire a celor doi.

Nici o interpretare, oricât de intuitivă, nu va putea să repete ce a simțit Bulgakov, atunci. Nu ne putem apropia realul autorului „Diavoliadei” decât prin intuiție (estetică), dar fără să-l putem reconstitui „identic”. Cert este că emoția, ivită din subconștient, va fi purificată de rațiune.

Demersul artistului nu se poate afișa făcând abstracție de luciditate. Bulgakov se lasă pradă celei mai dulci fiare, fiorul creator, devenind chiar el concomitent obiect și subiect al reflecției. Deși autorul nostru se află mereu parcă

Cultură - Cultură - Cultură - Cultură - Cultură

într-un vis, atunci când se dezlănțuie deasupra hârtiei, mânuind pana de găscă, la lumină de făclii, după ce a ascultat muzică de Schubert, iar ziua se va fi plimbat, pe sub vișinii înfloriți, cu prietenii, trebuie să limpezească – întâi pentru sine, apoi pentru cititorul pe care-l așteaptă – teribilele cețuri ce înconjoară emoția din timpul creației, rațiunea dându-i posibilitatea autorului să aleagă, să domine în obscurul operei neșlefuite, el cernând autenticul peste cripta metaforelor. Atenție, luciditatea putând fi dăunătoare, când se face abuz de ea, autorul trebuie să rămână în tensiune, întrucât monștrii(7) rațiunii sunt gata de a invada inspirația, aruncând-o în anarhie. Bulgakov știe că realul nu poate fi redat fidel prin artă; intuiția nu este un magician căruia să nu-i scape nimic: de aceea, el va imagina un „real” în care diavolii sunt cei buni, ei aducând o justiție mai mult decât necesară, doar diavolii mai pot demasca, pedepsi, repune în drepturi, conștiința; diavolii făcând nu o revoluție, ci o restaurație: ei vor instaura acea stare de spirit originară; liniștea căminului(8) de la Kiev(9) este echivalentul păcii din noua casă a Maestrului, unde ascultând Schubert, desigur, va scrie, cum mai ziceam mai sus, la lumina făcliilor, cu pană..., casă spre care Margareta îl conduce. Din păcate, este prea târziu: Maestrul este mort, iar Bulgakov își știe sfârșitul aproape, nemairămânând decât să lupte – cu ultimile puteri – pentru a dezvălui, dincolo de răutățile și absurdul instaurat de politrucci „puternici improvizați ai zilei”(10), eroismul celui care trece de egoism și monotonie, refăcând lumea și păstrând-o într-o Arcă fără de bătrânețe și moarte, acea operă, păstrată nu de autor – care pleacă pentru totdeauna -, ci de cititorii pe care i-a meritat.

Orice operă este așteptare a operelor viitoare. Un om e așteptare a oamenilor care îi vor urma. Pentru Delacroix, opera valora mai mult decât omul. Ce-i drept, cea mai mare și dănuitoare operă a omului este chiar societatea umană. Nu ne putem închipui, practic, jocurile noastre dincolo de noi. Pentru Bulgakov, a fi scriitor nu mai este o joacă: el, actorul, știe că omul trebuie să fie valoarea prin excelență. Bulgakov este o conștiință deschisă valorilor, el are o conștiință a valorilor. Il pasionează arta sa, dar știe: eșecul vremurilor noastre a dus la ignoranța de astăzi. Nu ne putem reabilita decât printr-o logică a calității; se cere o rigoare: „ideile intermediare” au fost confiscate de mediocri, întrucât nu trebuie să ne închipuim că lașitatea nu este bine cuibărită în sufletul omului, de aceea trebuie să avem conștiință; „Conștiința, care ne permite să evităm capcanele și rătăcirile instinctului, ne scapă și de incoerența acestuia: ea ne dă un fir conducător. Desigur, domeniul artei nu este o logică, pentru că el este mereu deschis noului și imprezizibilului. Dar valorile sunt ireductibile, mai mult decât contradictorii: ele nu sunt nici haos, nici deducție. Nu cunosc căile geniului viitor, dar știu sigur că ele nu vor trece pe oriunde. Conștiința mea despre valori nu mi permite să prevăd geniul, nici să-l recunosc întotdeauna, însă ea mă scutește să-l caut acolo unde nu este: operele mediocre se aseamănă mai mult decât operele mari. Fiecare operă autentică impune un efort nou...”(11), iar acest efort nou este cel care face pe autor să-și întâlnească doriții cititori, pe

Pilat să întâlnească pe Yeshua Ha-Notzri, pe Maestrul să fie dus la „casa” sa de către simbolul iubirii, Margareta.

Arta „a fost cu atât mai zdruncinată cu cât societatea a devenit mai puțin umană” scria Adorno(12). Într-adevăr, umanitatea își îndepărta condiția, brutal, consecvență într-o imbecilitate fără de putința descrierii: egoismul și-a devorat gazdele, lăsând o lume de umbre și oglinzi în care aceste umbre încearcă a-și desluși trecutul, viitorul, neputând să cunoască prezentul.

Trebuie să reținem: arta este document istoric, ea „inventează realul” – cum ar spune Dufrenne, iar omul nu mai are răbdare, el vrea să se exprime cu orice preț; el nu uită că păstorește existența, dar sensurile ce le exprimă nu vin de la el, ci de la existență; faptul că realul (bine)cuvântează, face pe om nu avocatul vieții, ci martorul ei. Fantasticul va depăși mereu realul – crede Mihail Afanasievici Bulgakov, dar Fantasticul nu poate fi fără de real, întrucât chiar realul aduce în sine pe Fantastic. Percepem unele „aparitii” ale Fantasticului, privind semnele trecerii acestuia prin lume. Mereu prezent, Fantasticul se retrage continuu. „A percepe nu înseamnă (...) a înregistra în mod pasiv aparențe în ele însele insignifiante ci, dimpotrivă, a descoperi – în interiorul aparențelor sau dincolo de aparențe – sensul pe care ele nu-l dezvăluie decât celui ce știe să le descifreze și să extragă consecințele care îi convin în funcție de intenția care prezidează comportamentul”(13).

Să fie Fantasticul un Mare Anonim? Să fie Acel Anonim pe care și-l dorește omul, pentru sine, dându-i omului Acelui Anonim puteri și atribute, esență și orizont?

Pentru filosoful român, autor de trilogii care mai de care cosmice, Blaga, lumea vine de la Marele Anonim: acum, lumea este constituită din articulații; autorul „Genezei metaforei și sensului culturii” numește aceste articulații astfel: „moduri (structuri) ontologice”. Sunt cinci feluri de „moduri ontologice”, fiecareia corespunzându-i mai multe moduri „morfologice”, evident. Cele cinci moduri ontologice sunt: cristalele, plantele, animalele, oamenii, Ființa divină. O structură asemănătoare găsisem și la Thoma d’Aquino, inspirat de al său Aristotel.

Observăm că la Lucian Blaga oamenii sunt pe locul patru (de la mai „puțin” important, spre perfecțiune). Modul ontologic uman (aici găsim noi rosturile cu adevărat importante: menirea și destinul creator) spre două orizonturi:

- orizontul lumii concrete („orizont întru imediat și securitate”);

- orizontul lumii necunoscutului („orizont întru mister și pentru revelare a misterului”).

Primul, crede Blaga, ar asocia – forțat – pe om biologicului, iar al doilea ar face pe om ființă istorică(14), definindu-i omului chiar esența, sensul existenței, precum și extraordinarele reușite ale puterii lui de

creație. Fără să insistăm, amintim: omul a distrus Viața așa cum nu au făcut-o toate celelalte viețuitoare la un loc. Pentru Blaga, în „orizontul întru mister și pentru revelare”, am regăsi **omul paradisiac**, iar în „orizontul lumii necunoscutului” pe **omul luciferic**. Desigur, un Bulgakov ar reacționa imediat: toți oamenii sunt luciferici. Numai că ne putem strădui (în realitate, fără a reuși prea mult; altfel, în imaginar cu mai multe

Cultură - Cultură - Cultură - Cultură - Cultură

șanse) să aducem din „atributele paradisiace” ale omului dorit, visat, ca niște chirurghi – crede Bulgakov – și nu vom dobândi decât frankensteini și alte monstruoziități. Omul contemporan lui Bulgakov, ca și omul de pe vremea lui Yeshua Ha-Nozri. Dar există niște nostalgici care vor doar să poată continua dialogul în liniște: Pilat cu Yeshua, Maestrul cu Margareta, Bulgakov cu acei cititori care l-ar fi meritat pe deplin. Și, dacă toți oamenii sunt luciferici, rămâne să acceptăm că lumea este de fapt suma lumii concrete cu „elementele” lumii necunoscutului. Nu putem gândi doar două maluri, este necesar și fluviul dintre ele! Iar această lume a necunoscutului, (mai degrabă a necunoscutelor!) oare, n-ar putea fi tocmai Fantasticul: el, cel care uimește, ne supune, ne ține la extreme, tot pe noi limitându-ne, lui datorându-i-se orice existență?

Revenind, să vedem ce erau la filosoful din Lancrăm „misterul” și minunea: am avea un Mister existențial central (Marele Anonim)(15) și **mistere derivate**. Derivând din El, sunt și apărate de marele pericol, cel al „cunoașterii înțelegătoare”. O fi Marele Anonim, oare, pentru Bulgakov, Tovarășul Stalin? cel care reprezintă „centrul metafizic al lumii”? se subordonează Marele Anonim, poate, tovarășului Stalin(16)? sau, mai degrabă, tristul răspuns: nu, Marele Anonim este Criticul literar. Într-adevăr, Marele Anonim al lui Blaga apăra astfel misterele derivate: instituind „cenzura transcendentă”. Dintre Campionii Literaturii, câți au fost mai cenzurați decât Mihail Afanasievici Bulgakov? Marele Anonim, Marele Cenzor, Marele Inchizitor... printre atâția, unde să-și mai găsească locul Marele Maestru? Desigur, în Marea Operă!(17)

Blaga ne arată că misterul, deși cu o rezonanță deosebită, rămâne incert, fiind doar un refugiu(18): în mister ne-am ascunde, întrucât ne e teamă ori nu putem înțelege(19).

Oare nu sentimentele lui Mihail Afanasievici Bulgakov față de tot prin ce i-a fost să treacă ne aduc în față tragedia acestui om obosit, irosit de o demență colectivă care – atenție! – nu s-a abătut, ci este prezență permanentă, conducând pe frate contra fratelui, ne fac să avem idee despre ceea ce numim realitate: o diavoliadă în care nu se știe cine este Kalsoner și cine Korotkov. Oricât ar fi creditați Kafka, Orwell, Zamiatin, trebuie să recunoaștem că nicicând halucinația, terifiantul, absurdul, luate la un loc, cu un halo demonologic evident, nu au atins o asemenea intensitate ca în „Diavoliada”(20). Nu se mai văzuse, până la Mihail Bulgakov, un asemenea prezent de coșmar, de continuă dedublare, locaș al trecerii umbrelor în locul celor care cred că au rațiune, și nimicire de personalitate, tocmai de la maestrul său, Gogol și Hoffmann(21).

Ne fascinează Bulgakov, și nu vom ști de ce. Cine crede că valoarea operei bulgakoviene constă în sarcasmul prin care au fost „tratate” epoca sa, lumea literară, teatrul, „politicienii” și sistemul represiv, se înșală. A identifica (așa cum face Ion Vartic(22), de exemplu) în personajul „X” pe criticul real „Y”, sau în „Z” pe „T”, este doar risipă: nu că ar fi imposibil, însă este un act care face să credem că acei ce procedează astfel sunt departe de esența operei lui Bulgakov, ca și Sisif de vârful muntelui pe unde-și tot împinge bolovanul, pentru că aceștia cred că aici este marele merit, geniul lui Bulgakov. Însă, ce sens să dăm fascinației? În opera lui Bulgakov nu putem decât privi, adâncimi nu mai sunt. Bulgakov știe că sensurile s-au pierdut, astfel încât contemporanii săi vor promova scriitorii care nu au trăit niciodată litera, cuvântul, așa cum

simte autorul „Însemnărilor pe manșete”: ca o roată de foc, străpungându-l, îmbătându-l într-o dimineață oarecare sau noaptea Ajunului Crăciunului prin ploaia care se strecoară prin acoperișul mizerei sale camere(23). Noua lume în care se trezește târât: acum, imaginile nici măcar nu spun ceea ce arată; nu mai are imagini care să spună ceva în această lume. Este doar un urlet(24) ca la Munch, pentru că ororile orbesc pe toți. Schopenhauer este **Homo Ludens**; se juca Filosoful Voinței: rațiunea este un schilod cu vedere cărat în spinare de uriașa Voință care este oarbă. Desigur, genialul autor al „Lumii ca voință și reprezentare” avea umorul său, noi putând înțelege de la el terifiantul adevăr: rațiunea este doar un schilod orb, și este cărată de un uriaș cu vedere bună, Voința. Voința de a crea este uriașă pentru Bulgakov, el trecând de tot ceea ce rațiunea îi repeta: cartofi, pantofi, pâine, tramvaie, lemne pentru foc, mobilă. Dincolo, dincolo, dincolo! Îl zorește Voința. Dincolo va avea odihna, căci este obosit(25). Dincolo...(26)

1) Despre geneza operei, niște nemaipomeniți domni, intitulăți – sugestiv – critici, au umplut bibliotecile cu numărate tomuri. Este bine, într-un fel, întrucât cu titlurile unor dămine din tomuri se alcătuiesc adesea bibliografiile la adăpostul cărora unii omniprezenți ai mediilor universitare și academice își prezintă plagiatele și mediocritățile.

2) PICON, Gaetan, Introducere la o estetică a literaturii. Scriitorul și umbra lui, Univers, București, 1973, p. 37

3) Idem.

4) Idem, p. 41

5) Apud PICON, Gaetan, op. cit., p. 40

6) PICON, Gaetan, op. cit., p. 58

7) Monștrii nu sunt doar ai lui Goya, sunt și monștrii noștri. Pentru fiecare om, un inger, spune Dogmatica. Și pentru fiecare rău, lac, pădure, sat, oraș, țară, câte un inger. Pentru fiecare om, însă, o armată de monștri. Pentru fiecare rău, lac, sat, o armată de monștri. Armatele acestea, nu neapărat reunite, ci în planuri paralele, timpi identici, de peste tot, au pornit marea iureș. Omul va fi înfrânt. Împotrivirea aduce suferință. Unii dintre oameni cedând, mai demult, s-au alăturat demonilor. Acum vin la război cu semenii. Cine cedează, este înfrânt pentru totdeauna, nu există vreo posibilitate de regrupare: rațiunea este blestemată. Este neghioabă, sărmană, bolnavă. Cine rămâne sub stindardul ei va fi înghițit de monștrii proprii. Cine i se împotrivesc, devine demon.

8) Despre „cauza acunsă a permanenței reverii a casei ideale”, vezi VARTIC, Ion, El Desdichado, prefața la BULGAKOV, M. A., Corespondență..., pp. XIII-XV

9) „...la Moscova sau la Kiev, acolo unde viața, chiar dacă se stinge încet, totuși încă mai există. Mai ales la Kiev mi-ar plăcea să fiu”, BULGAKOV, M. A., op. cit., p. 10

10) NOICA, Constantin, Despărțirea de Goethe, Univers, București, 1976, p. 233

11) PICON, Gaetan, op. cit., 68

12) În ADORNO, Theodor, Teoria estetică, Paralela 45, Pitești, 2006, p. 5

13) DUFRENNE, Mikel, Fenomenologia experienței estetice, Vol. II, Percepția estetică, Meridiane, București, 1976, p. 8

14) JASPERS, Karl, în Texte filosofice, Originea și sensul istoriei, Editura Politică, București, 1986, p. 85: „faptul însuși că avem o istorie, că prin istorie am devenit ceea ce suntem, că această istorie s-a desfășurat într-o perioadă de timp foarte scurtă, ne face să întrebăm: De unde provine ea? Încotro duce? Ce înseamnă această istorie?”. Crede Jaspers că doar prin istorie putem avea acces la noi, iar înțelegerea cu noi se face „ca libertate, ca existență, ca spirit, ca autori ai unor decizii grave”. Idem, Conștiința culpei, p. 35. nu putem să nu întrebăm, crede Jaspers: „De ce există de fapt istorie? Pentru că omul este finit, imperfect și neperfectibil, el trebuie, în transformarea sa în timp, să dobândească conștiința eternității și poate face acest lucru numai prin istorie”; Idem, p. 279. Și dacă astăzi nu se mai știe ce este omul, nici omul nu are altă idee despre originea și sensul său decît că acestea sunt tot idei, ele nefiind cognoscibile.

15) În mod ciudat, putem numi drept Dumnezeu pe acest Mare Anonim deși Blaga nu-l va identifica vreodată cu Dumnezeu, însă Marele Anonim nu este nicidicum vreun principiu al lumii, dintre nenumeratele principii propuse de glorioasele și strălucitoarele filosofii: rațiune immanentă, Inconștient, Conștiință, eu absolut etc.).

Asupra „Demiurgului istoriei”, ca episod al macabrei noastre civilizații, vezi VUILLEMIN, Alain, Dictatorul sau Dumnezeuul trucat, Editura „Fundăției Culturale Române”, București, 1997. De asemenea, amintim excelenta monografie a lui RADZINSKY, Edvard, Stalin, Aquila '93, Oradea, 2003

16) Vezi în acest sens BONNARDEL, Françoise, Filosofia alchimiei. Marea Operă și modernitatea, Polirom, Iași, 2000

16) Asupra legăturii dintre construire, locuire, gîndire, vezi HEIDEGGER, Martin, Originea operei de artă, Humanitas, București, 1995

17) Ce este drept, nu găsim rușine ori păcat în a-ți fi teamă, a recunoaște-o sau a nu înțelege.

18) Asupra avatariilor acestei opere, vezi BULGAKOV, M. A., Corespondență. Jurnale, Polirom, Iași, 2006

19) Cu „Elizirele Diavolului”.

20) În VARTIC, Ion, Secretul lui Koroviev. Interpretare figurată la Maestrul și Margareta, Polirom, Iași, 2007

21) Și ce ți-aș mai fi povestit cum la mine în cameră a plouat din tavan toată noaptea dinaintea de Ajunul Crăciunului și în ziua de Ajun”, Bulgakov, M. A., op. cit., p. 40

26) 1 ianuarie, 1922: „Împreună cu soția, răbdăm de foamă”; 9 februarie, 1922: „Flămînzim, și eu, și nevasta”; Idem, p. 52, 24) Sau, în 25 mai, 1924, într-o scrisoare: „...nu-mi doresc nimic în afară de moarte. Așa de bine îmi merg treburile!”. Idem, p. 129

25) „...obosesc atât de tare din pricina muncii mele de ocaș, încât uneori seara nu mai sunt în stare să storc din mine nici măcar un rînd”. Idem, p. 44

26) „Ascultă glasul tăcerii.” îl rugă Margareta pe maestrul, și nisipul foșnea sub picioarele ei desculte. «Ascultă și desfată-te cu ceea ce nu ți-a fost dat în viață – cu liniștea. Uite, vezi înaintea noastră casa ta, casa ta eternă, care ți-a fost dată drept răsplătă. Am și văzut fereastra cu trei canaturi și vița sălbatică ce se cațără până-n acoperiș. Iată casa ta, eterna ta casă. Știi, seara vor veni la tine cei pe care-i iubești, care te interesează și care nu te vor neliniști, nu te vor tulbura. Îți vor cînta și-ți vor cînta la flaut, ai să vezi ce lumină e în odaie cînd ard lumînările. Vei adormi, arborîndu-ți tichia aceea slinoasă de totdeauna. Vei adormi cu zămbetul pe buze. Somnul te va reconforta, gîndurile tale vor fi pline de înțelepciune. Și n-ai să mă mai poți alunga. Somnului tău voi sta eu de veghe.», BULGAKOV, M. A., Maestrul și Margareta, Humanitas, București, 2001, p. 416

Ivan Ivlampie

Tranziție ratată

Istoria, ca fragment al lumii, nu scapă de marca acesteia - devenirea. Istoria este un proces pe care dacă îl observăm cantitativ atunci el ni se prezintă ca o succesiune de evenimente. Dar numai

o privire care se întemeiază pe judecăți calitative poate să suprapună peste desfășurarea neutră de evenimente observații despre progresul, stagnarea sau regresul societăților umane.

Un loc aparte în judecata istorică îl ocupă problema tranziției. Fenomenul acesta se naște ori de câte ori în succesiunea evenimentelor survine o ruptură bruscă și radicală și care face ca ziua de ieri să nu semene cu ziua de azi prin nimic fundamental. Ruptura în șirul evenimentelor crează toate premisele unui nou început în evoluția spre o treaptă superioară a societății în care s-a produs această „catastrofă” istorică. Intervalul dintre această ruptură și atingerea stadiului superior deschis de noile principii se numește tranziție. Tranziția poate fi de scurtă sau de mai lungă durată. Dar pot exista și tranziții ratate.

Ca să înțelegem acest fenomen să luăm ca referință evenimentele istorice pe care le trăim noi înșine și al căror început în Europa estică este plasat în 1989. Acel an a reprezentat începutul tranziției de la totalitarism la democrație. Avem după 20 de ani perspectiva și abilitatea de a estima cum s-a derulat tranziția în spațiul Est-German, în Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, România, Bulgaria, Iugoslavia și Albania. Perspectiva se lărgeste după 1991, când în acest curent al tranziției intră întreg spațiu ex-sovietic, cu

reușitele țărilor baltice, eșecul unui Belarus sau al republicilor asiatice. Cea mai spectaculoasă tranziție rămâne însă a centrului, a celui nucleu care a adus lumii tipul comunist de totalitarism.

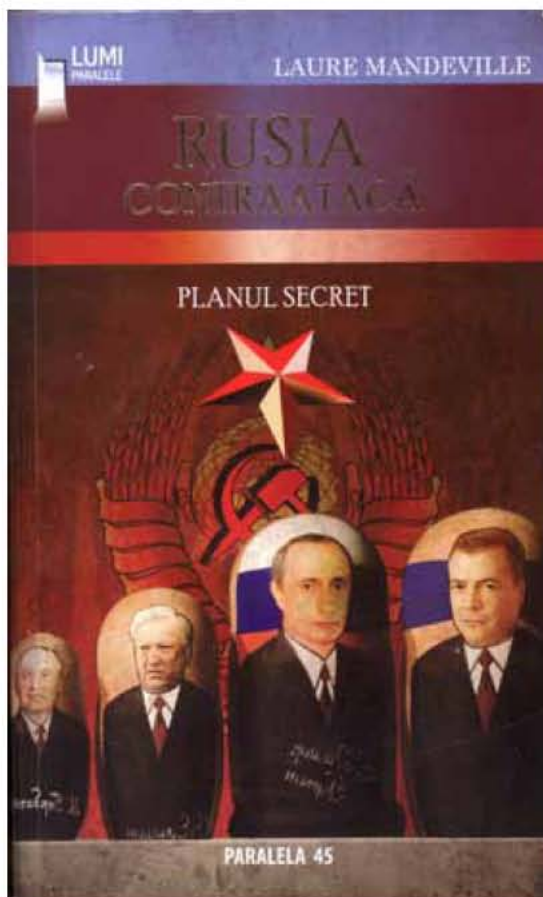
Tranziția Rusiei la democrație este ilustrată în cartea apărută recent la Editura Paralela 45, *Rusia contraatacă*, scrisă de Laure Mandeville. Despre autore aflăm că este reporter al ziarului Le Figaro, că din 1989 a fost martora evenimentelor din Rusia, înregistrând toate crizele postcomuniste ale spațiului sovietic.

Chiar de la început, autoarea mărturisește sincer că dorința ei ar fi fost aceea de a nara derularea faptelor „pozitive”, ale unei „renașteri rusești”,

dar realitatea o obligă să înfățișeze o țară bolnavă, în război cu ea însăși. „Este vorba de bătălia puterii rusești contra societății. Bătălia unei puteri carnivore care, în numele «interesului unui stat» amplu fantasmatic, uneori chiar de negăsit, a început din nou să-și devoreze poporul care visa foarte mult la libertate, la stat de drept și, să spunem, la Occident. Această bătălie o poți descoperi peste tot unde puterea ar trebui în principiu să fie limitată, controlată, criticată, dacă Rusia ar fi fost cu adevărat pe cale de a deveni o democrație.” (p. 6)

Cartea este un roman despre o tranziție ratată și, efectiv, lectura acesteia

nu este cu nimic mai prejos decât cea a scriiturii oricărui romancier, îmbinând în ea, cum spune autoarea, elemente de „thriller politic, farsă și tragedie greacă”. Cazul este cu atât mai grav cu cât avem în fața noastră o Cronică a cărei calitate este și aceea de a trezi gustul estetic, mai ales în măsura în care realitatea rusă a dat naștere la

Cultură - Cultură - Cultură - Cultură - Cultură

doi eroi ce evoluând în mod paralel și pe planuri diferite ajung în final la o confruntare comparabilă cu cea din fața Troiei, dintre Hector și Ahile. Eroii romanului rus al tranziției sunt Mihail Hodorkovski și Vladimir Putin. Iar dacă tot am început să ne conectăm la epopea homerică, în cartea scrisă de Laure Mandeville descoperim agamemnonii și ulișii în persoana unor Boris Elțin, Boris Berezovski, Vladimir Gusinski, Roman Abramovici, Aleksandr Korjakov, Ghenadi Ziuganov, Aleksandr Lebed, Grigori Iavlinski ș.a. Pentru cel ce are suficientă cultură homerică sugestiile pe care le îndrăznim vor amplifica lectura estetică a tragediei ruse.

Revenind la drama relatată de reporterul francez, apreciem în modul de interpretare a evenimentelor postcomuniste faptul că ele sunt inserate în lunga tradiție a istoriei ruse, că sunt puse în legătură cu permanența crimei din partea puterii față de orice zvâcnire a libertății civile. Entuziasmul popular început cu venirea la putere în 1985 a lui Mihail Gorbaciov, care a deschis imperiul roșu spre reconstrucție și dialog social, a evoluat pe fondul prăbușirii statelor socialiste „prietene”, al desprinderii din blocul sovietic a republicilor periferice și în cele din urmă a culminat cu destrămarea URSS (26 decembrie 1991). „Pentru unii era o eliberare, sfârșitul coșmarului totalitar. Pentru alții, tragedia separării de familiile brusc dispersate în republicile fostului imperiu... Pentru susținătorii regimului, sfârșitul Uniunii Sovietice marca moartea unei lumi care constituia rațiunea lor de a trăi, eșecul unui sistem pe care îl slujiseră” (p.36). Pe noul val popular se ridică personalitatea lui Elțin, care și-a asumat riscul de a lichida totalitarismul și imperiul, deschizând noua Rusie spre democrație. Iată cum îl caracterizează Mandeville: a fost „un bun țar deoarece, având o inimă la fel de mare ca umerii, acest bărbat înalt cu vocea răgușită a încercat de bine, de rău să protejeze direcția democratică - barând, cât de mult timp au putut statura și autoritatea lui, drumul tuturor politicienilor revanșarzi care voiau să pună capăt libertăților abia obținute. Un bun țar pentru că a păstrat, în pofida izolării între zidurile bizantine ale Kremlinului și a reflexelor de șef autoritar format la școala sovietică, o capacitate surprinzătoare de a lupta contra apucăturilor rele rusești - acele înclinații tradiționale de arbitrar, de privilegii și de recurgere la violență - pe care le avea asemenea celor alături de care conducea țara” (p. 80). Dar, încă de la început, era Elțin s-a lovit de eșecuri: ale reformei economice liberale, ale condamnării

comunismului, ale războiului cecen. Pe acest fond crește instabilitatea politică și economică, asistăm la sărăcirea populației, la înflorirea oligarhiei financiare, la criminalitate economică, încât, în preajma alegerilor prezidențiale din 1996 cota de popularitate a lui Elțin este doar de 5 %. Realegerea lui Elțin printr-o megacampanie de manipulare a electoratului este apreciată ca sfârșit al democrației. Alegerile ulterioare ale lui Putin și Medvedev vor fi triste parodii ale acestei prime regii din 1996. Bilanțul erei Elțin este sumbru (pp. 135-137), pe acest fundal apare nevoia desemnării succesorului. Iar el va fi Putin și va inaugura o nouă eră în care conceptul de democrație este exorcizat, iar jaful oligarhiei va fi înlocuit cu jaful cekist.

Partea a doua a cărții, care se ocupă de noua eră putiniană, reprezintă o relatare a ratării drumului spre democrație. Indicatorii acestei realități sunt fără echivoc: deposedarea de proprietate a oligarhilor (cazuri răsunătoare - canalul de televiziune Gusinski, dar mai ales firma Iukos și procesul-parodie al lui M. Hodorkovski), subordonarea tuturor canalelor de televiziune și a presei; asasinatul politic; intimidarea partidelor independente și a adversarilor politici; acapararea de către foștii KGB-iști a pârgھیilor economiei; manipularea alegerilor în Dumă și la președinție. Departate de a se stârpi corupția, s-a întărit controlul, ca o promisiune pentru securitatea cetățeanului de rând, s-a exacerbat naționalismul cu revenirea vechii obsesii a spațiului. Războiul cu Georgia din vara lui 2008 a marcat o nouă fază a bătăliei rusești, cu teritoriile declarate independente. De altfel, pentru Putin prăbușirea Uniunii sovietice este cea mai mare catastrofă a secolului al XX-lea.

Este regimul autoritar al lui Putin o întoarcere la vechiul totalitarism? în măsura în care acest regim nu s-a consumat încă nu se poate da un răspuns. O glumă rusească vine să exprime realist situația actuală: „Problema majoră a lui Putin este faptul că vrea să guverneze ca Stalin și să trăiască precum Roman Abramovici.”

Cartea *Rusia contraatacă* este o cronică și o sinteză istorică a unor evenimente pe care fiecare dintre noi le-a surprins secvențial atunci când ele se ridicau la nivelul unor știri de senzație. Ea este de mare ajutor în realizarea unei imagini unitare cu privire la trecutul recent al unei țări imprevizibile și capabile să surprindă. Ea ne ajută să înțelegem, de exemplu, cum un premier ca Putin aflat la cumpărături în supermarket poate dicta patronilor să micșoreze prețurile.

Atelierul

loc de creație al visului spre înalt

Speranța Miron

După apariția cărților de poezie la editura „Pax Aura Mundi” (director Mircea Ionescu), pe care le-am semnat cu pseudonimul Speranța Miron, am fost invitată, în mai multe instituții de cultură, la seri de poezie, evenimente culturale, lansări de carte, concerte.

Mai târziu, cărțile mele au intrat și în atenția colectivului umanist de la Colegiul Tehnic „Traian” din Galați, condus de profesorul inginer Camel Gabriel Gogoncea. La invitația școlii, făcută de prof. ing. Elena Liliana Fluture, am participat la câteva ședințe de poezie gen cenaclu literar și am sesizat apetența, interesul și sensibilitatea participanților pentru literatură în general și, în special, pentru poezia clasică și modernă. Am aflat chiar că există elevi vizitați de vestalele artei și au tendința de a plană pe aripile Pegasului creației prin cuvânt. S-a născut astfel ideea (la cererea elevilor) unui atelier care să poarte numele Speranța Miron, un atelier cu focalizare spre aptitudini, talent, creativitate, spirit. Inițial mi s-a părut bizar. Un atelier se poate defini ca un spațiu fizic specializat prin dotare, pentru un meșteșug prin care truda, abilitatea și priceperea umană se finalizează într-un produs concret, palpabil, imediat-practic și necesar. Cum să relaționezi esența artei și, mai ales, cea a comunicării prin structuri lingvistice care obligă la inefabilul metaforic, cu un atelier în care uneltele sunt primordiale?

Și revelația s-a produs: Brâncuși!

Atelierul cu rudimentarele unelte ale marelui Brâncuși din Paris. Geniul marelui român a revoluționat sculptura universală. Dalta sa a devenit flaut care a dat viață, din amorf, unor minuni supreme: „Pasărea măiastră”, „Rugăciunea”, „Începutul lumii”, „Domnișoara Pogany” și multe altele. Iată poezia, zborul, sublimul, născute în atelier!

Așadar, atelierul este un loc de creație al poeziei, al spiritului, al visului spre înalt. Da! Atelier de creație.

Putem încerca și noi! Și am purces cu

modestie dar cu temeritate la drum.

Au fost zile frumoase, zile însoțite de aura poeziei, săptămânal elevii din atelier au rămas două ore după program pentru a gusta din nectarul fagurelui de miere al muzelor.

În cadrul acestui atelier s-au organizat zilele poezilor importanți: Nichita Stănescu, Mihai Eminescu, Octavian Goga, s-au ținut spectacole, s-au jucat piese de teatru, au avut loc lansări de carte, printre care și lansarea volumului „Șoaptele Luminii” în care poezia care dă titlul cărții este dedicată elevilor din acest atelier. Au fost invitați scriitori gălățeni, jurnaliști, directori de editură („Pax Aura Mundi”). Aproape toate manifestările au avut loc în biblioteca colegiului condusă de Carmen Costea.

Anii au trecut și „o nouă revelație” s-a produs când sub auspiciile virtuale ale lui „Arcimboldi”, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” din Galați, instituție condusă de profesorul Ilie Zanfir, ne-a luat sub un benefic patronaj. Aici, în fiecare ultimă miercuri din luna în curs, ne întâlnim în sala „Mihai Eminescu” pentru a trece în revistă toate evenimentele culturale, aniversările și comemorările personalităților din lumea culturii, artei și nu în ultimul rând sărbătorile religioase din acea lună.

S-a vorbit aici despre nume mari ale culturii românești și universale: poetul Grigore Vieru care tragic ne-a părăsit anul acesta, Mihai Eminescu, Ion Creangă, Nichita Stănescu, Spiru Haret, Dimitrie Cuclin, Smaranda Brăescu, Jules Verne, Arthur Schopenhauer și mulți alții. Au participat activ la întâlnirile noastre elevii și cadrele didactice din Școala nr. 42 „Sfinții Împărați”, Școala nr. 31 „Gheorghe Munteanu”, Școala nr. 33 „Sfântul Dumitru”, Seminarul Teologic „Sfântul Apostol Andrei”, Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin”.

Printre invitați s-au aflat scriitorii gălățeni Olimpia Sava, Geta Mocanu, Gheorghe Antohi, Năstase Marin, Petre Rău, prof. Liliana Negoescu, prof. Geta Matievici, educatorii Tincuța Popa, Fănica Lupu și mulți alții.

Au existat momente de mare sensibilitate create cu ajutorul unor piese muzicale din lirica universală, interpretate la vioară și violă de prof.

Corneliu Cristea și fiul acestuia, Andrei Cristea, de la Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” din Galați. De fiecare dată atelierul s-a bucurat de prezența preotului Sorin Cojocaru, profesor la Seminarul Teologic „Sfântul Apostol Andrei”, Galați, care a binecuvântat întâlnirile noastre și ne-a adus cuvântul Domnului.

Nu voi putea descrie niciodată ambianța, căldura, farmecul care se produc în timpul întâlnirilor noastre. Este ca un fel de magie. Parcă ne atinge pe toți „Degetul Luminii”, cei care participă la activitățile noastre pleacă îmbogățiți spiritual și sufletește. Cunoașterea poezilor, audierea ariilor din diferite opere (se spune că muzica este cea mai aproape de Dumnezeu), îmi dă și mai mult credința că a scrie poezie este ca și când l-ai mărturisit pe Dumnezeu.

„Doamnă, m-am simțit ca într-o biserică” este afirmația domnului Fabian Baudra, un părinte care a venit împreună cu fetița la atelier.

Repet obsesiv: când recităm, cântăm, interpretăm se produce un fel de magie!

De altfel, atelierul a căpătat o personalitate deosebită având un imn al său, una dintre poeziile

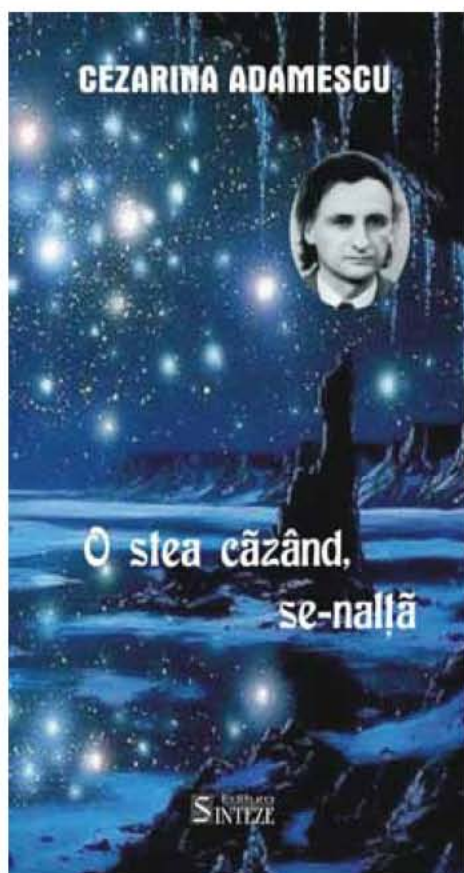
poetului Rainer Maria Rilke intitulată: „Să nunci viața s-o pricepi”.

Organizatorii Atelierului de Creație „Speranța Miron” sunt Elena Tudose și Elena Liliana Fluture-Maxim, secretar literar Monica Nicoleta Spulber. Echipa organizatorilor se îmbogățește de multe ori spre bucuria celor prezenți la atelier, cu participarea Danei Vlad, președinte al Asociației Culturale „Terrarte”, care deși desfășoară multe proiecte culturale în străinătate, se întoarce cu revelația revederii aducând de fiecare dată un suflu nou spre delectarea tuturor. Invitatul special permanent, Răzvan Săraru participă cu plăcere la atelier când se află în țară.

De curând membrii Atelierului de Creație „Speranța Miron” au participat la prima ediție a Festivalului și Târgului de carte „Axis Libri” care a avut loc în perioada 27 iunie - 30 iunie 2009, eveniment organizat la Galați de Biblioteca „V. A. Urechia”, la care au participat edituri din toată țara.

Mulțumim Bibliotecii „V.A. Urechia” că ne oferă universul în care atelierul de creație își poate face menirea pentru care a fost hărăzit. Unde se poate citi astăzi în liniște o carte? În bibliotecă!

Semnal editorial

Anunț important!

Concursul Internațional de Poezie „Grigore Vieru”

Concursul de poezie purtând numele marelui poet Grigore Vieru se desfășoară în cadrul Festivalului Internațional „Grigore Vieru”, care va avea loc în perioada 9-12 octombrie 2009 la Iași și Chișinău, în organizarea Editurii „Prințes Edit”, a Primăriei Iași și Primăriei Chișinău. Concursul își propune descoperirea și sprijinirea tinerilor poeți de limbă română din România, Republica Moldova și din toată diaspora.

Pot participa tineri poeți până la 30 de ani, care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor din România sau ai altor uniuni de creație și care nu au volume individuale publicate.

Manuscrisele, constând într-un volum de autor care nu trebuie să depășească 100 pagini, scrise pe computer, corp 14, în două exemplare, se vor trimite pe adresa: **Editura „Prințes Edit” Iași, Str. Păcurari nr 4, Cod 700515, Iași, jud. Iași**, până la data de **20 septembrie a.c.**, data poștei.

Lucrările se vor juriza după un **motto** la propria alegere a concurentului și care va fi trecut pe plicul de pus la poștă și pe fiecare pagină prezentată în concurs. Lucrările vor fi însoțite de un plic închis ce se va introduce în plicul mare cu lucrările și va purta același **motto**, iar înăuntru datele personale ale concurentului: numele, data nașterii, profesia, adresa exactă, telefonul, e-mailul și o scurtă prezentare a activității literare. Pe plicul mare, în loc de numele și adresa concurentului se va trece doar **motto-ul**.

Juriul, format din personalități marcante ale literaturii române de dincoace și de dincolo de Prut, va acorda următoarele premii: - **Marele Premiu „Grigore Vieru”, constând în publicarea cărții premiate în 500 exemplare;**

- Premiul I – 500 lei;
- Premiul II – 400 lei;
- Premiul III – 300 lei.

La acestea se vor adăuga premiile unor importante reviste literare din România și din Republica Moldova.

Programul Național

„Biblionet - lumea în biblioteca mea”

**Titina-Maricica
Dediu**

Programul “Biblionet – lumea în biblioteca mea” a fost lansat de către International Research & Exchanges Board (IREX), România, pe data de 23 aprilie 2009, de Ziua Bibliotecarului.

La această lansare, care a avut loc în aula Bibliotecii Centrale Universitare din București a participat și delegația Bibliotecii „V.A. Urechia” Galați, formată din: Zanfir Ilie – directorul Bibliotecii, Spiridon Dafinoiu – metodist, Cătălina Ciomaga – șefa serviciului APIS, Camelia Toporaș – șefa secției Referințe și Titina-Maricica Dediu – responsabilă Biroului Completare - Achiziție.

Programul a început cu o fază pilot și s-a desfășurat în anul 2008 în 5 centre pilot, alese pe alte criterii decât cele ale competiției: Iași, Tulcea, Sălaj, Hunedoara, București împreună cu județul Ilfov.

Programul “Biblionet - lumea în biblioteca mea” are o valoare totală de 26,9 milioane de dolari, este finanțat de Fundația Bill & Melinda Gates pentru următorii 5 ani și are ca scop dezvoltarea unui sistem modern de biblioteci publice în România. Scopul său este de a asigura creșterea accesului românilor la informație, ajutând bibliotecile să-și servească mai bine comunitatea. Aproape 80% din populație, mai ales din zonele rurale, nu are acces la Internet. Din această cauză, pentru mulți dintre cetățenii țării nu sunt disponibile beneficiile economice și sociale ale accesului la Internet, cum ar fi serviciile de e-administrație, găsirea unui loc de muncă, informații din domeniul sănătății, servicii bancare și de administrare *online* a afacerilor sau comunicarea cu rudele din străinătate. Prin intermediul programului Biblionet, mai mult de 1.500 de biblioteci publice din România vor primi calculatoare pentru accesul publicului la Internet printr-un proces de selecție competitivă și peste 2.500 de bibliotecari vor participa la cursuri de formare pentru a putea utiliza la maximum potențialul noilor resurse tehnologice în beneficiul comunității.

Acest program este un parteneriat între IREX, Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Fundația EOS (Educating for an Open

Society), Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (ANBPR) și bibliotecile publice românești. Microsoft Corp., partener al programului Global Libraries la nivel mondial, va dona *software* în valoare de aproximativ 15 milioane de dolari către biblioteci.

În ziua lansării s-au prezentat Programul și etapele ce urmau pe o perioadă de cinci ani. S-a prezentat, de asemenea, modalitatea de aplicare on-line pentru bibliotecile județene, s-au solicitat explicații și s-au primit răspunsuri la întrebările bibliotecarilor din toată țara.

Bibliotecile județene plecau practic de pe aceeași treaptă în momentul aplicării, dar trebuiau să îndeplinească anumite condiții stipulate în Ghidul de completare a dosarului de înscriere Biblionet.

Prima rundă de depunere a dosarelor de înscriere a fost în perioada 23 aprilie- 4 iunie 2009, etapă în care și Biblioteca „V.A. Urechia”, prin colectivul echipei formate din: Spiridon Dafinoiu, Titina-Maricica Dediu, Cătălina Ciomaga, Camelia Toporaș, Gabriel Manea s-au deplasat în mediul rural la primării și bibliotecile publice locale pentru a colecta informațiile necesare pentru întocmirea dosarului de înscriere. Biblioteca “V.A. Urechia” a depus dosarul de înscriere compus din formularul Bibliotecii Județene și formularele a maxim 25 biblioteci publice locale din județ.

Condițiile de eligibilitate (pentru biblioteci județene și rețelele lor) constau în:

- Interesul manifestat de autoritățile locale de a găzdui un centru cu acces public gratuit în biblioteca publică locală;
- Existența unui spațiu adecvat (cel puțin 25 mp) - fie în biblioteca județeană fie obținut ca rezultat al unui parteneriat local cu o altă instituție din localitate – cu destinație Centru de Instruire pentru bibliotecarii din județ;
- Selectarea și prezentarea a cel puțin trei CV-uri de angajați, potențiali formatori, pentru a participa la cursurile de Formare de Formatori (TOT) organizate prin programul Biblionet;
- Conectarea bibliotecii la broadband sau posibilitatea de conectare într-o perioadă

relativ scurtă (6 luni);

- Asigurarea costului lunar pentru abonament Internet;
- Existența a cel puțin unui bibliotecar cu normă întreagă pentru biblioteca publică locală;
- Posibilitatea de a mobila spațiul destinat centrului de instruire și a spațiului cu destinație pentru acces Internet cu mobila necesară (birou și scaun pentru fiecare calculator primit prin programul Biblionet);
- Existența unui sistem de securitate sau fonduri pentru achiziționarea acestuia în cel mai scurt timp (6 luni) pentru centrul Internet;
- Existența fondurilor necesare asigurării echipamentelor primite prin programul Biblionet;
- Existența unui sistem de încălzire sau a fondurilor pentru achiziționarea acestuia;
- Asigurarea costurilor impuse de participarea la cursurile de instruire organizate prin programul Biblionet (transport și cazare).

S-au organizat întâlniri regionale în țară pentru a preîntâmpina dificultățile legate de completarea dosarului, iar delegația noastră a participat în acest sens la întâlnirea de la Biblioteca Județeană Constanța.

A fost o muncă dificilă, având în considerare faptul că în dosarul de înscriere s-au solicitat date referitoare la toate activitățile Bibliotecii „V.A. Urechia”, precum și a celor 25 biblioteci care au fost incluse în dosar, privind: serviciile de bibliotecă, dotările bibliotecilor, cursurile efectuate de bibliotecari, proiectele derulate de biblioteci în ultimii 3 ani, resursele alocate atât umane cât și financiare, activitățile derulate de către metodist cu bibliotecarii comunali precum și gradul de pregătire al bibliotecarilor propuși ca formatori în acest program.

A urmat o perioadă de evaluare, a Bibliotecii „V.A. Urechia” primind pe data de 6 iulie vizita delegației de la IREX formată din Marcel Chiranov și Daniela Drăghici. Aceștia au fost încântați de dotarea Bibliotecii „V.A. Urechia”, de serviciile oferite în cadrul secțiilor Referințe-Electronice și Internet și Multimedia, acestea fiind servicii moderne așa cum ei doresc să o facă pentru bibliotecile mici. Au apreciat, de asemenea, pupitrul de referințe și amenajarea cu rol funcțional a holului mare al bibliotecii.

Vestea cea bună a venit pe 20 iulie, la Conferința de Presă organizată la Ministerul Culturii, unde a fost prezent și Ministrul Culturii, Theodor Paleologu. S-a anunțat aici lista bibliotecilor publice care au fost selectate în prima rundă a Programului Biblionet. Astfel, Biblioteca Județeană Galați a fost selectată alături de bibliotecile județene din următoarele județe: Bacău, Bihor, Brăila, Constanța, Galați, Harghita, Iași, Maramureș, Neamț, Sălaj, Suceava și Vâlcea.

Din județul Galați au fost selectate bibliotecile publice din următoarele localități: Tecuci, Tg. Bujor, Berești, Băleni, Corod, Cosmești, Costache Negri, Drăgănești, Independența, Liești, Măstăcani, Movileni, Piscu, Scânteiești, Schela, Slobozia Conachi, Smulți, Tulucești, Vânători și Valea Mărului.

Prin acest program bibliotecile mici vor fi dotate cu computere (între 4-10) și soft aferent, iar biblioteca județeană va fi dotată cu aparatura necesară pentru un centru de formare (11 laptop-uri, videoproiector, imprimantă).

Extras din comunicatul de presă din data de 20 iulie 2009, www.biblionet.ro

Programul Național „Biblionet - lumea în biblioteca mea” - 12 județe selectate în prima rundă

Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Theodor Paleologu, a anunțat astăzi lista 12 bibliotecilor județene selectate în cadrul primei runde de selecție din Programul Național Biblionet pentru a beneficia de proiecte de investiții în valoare de 110 milioane de lei finanțate de Ministerul Culturii și Cultelor și Consiliul Județean Galați în cadrul proiectului de dezvoltare a bibliotecilor publice din România (BIBLIONET).

Bibliotecile județene care au fost incluse sunt: Biblioteca Județeană Bacău, Biblioteca Județeană Bihor, Biblioteca Județeană Brăila, Biblioteca Județeană Constanța, Biblioteca Județeană Galați, Biblioteca Județeană Harghita, Biblioteca Județeană Iași, Biblioteca Județeană Maramureș, Biblioteca Județeană Neamț, Biblioteca Județeană Sălaj, Biblioteca Județeană Suceava și Biblioteca Județeană Vâlcea. Acestea au fost selectate într-un număr de 21 de județe din țară și în 170 de localități locale care au beneficiat de proiecte de investiții.

Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Theodor Paleologu, a anunțat astăzi lista 12 bibliotecilor județene selectate în cadrul primei runde de selecție din Programul Național Biblionet pentru a beneficia de proiecte de investiții în valoare de 110 milioane de lei finanțate de Ministerul Culturii și Cultelor și Consiliul Județean Galați în cadrul proiectului de dezvoltare a bibliotecilor publice din România (BIBLIONET).

Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Theodor Paleologu, a anunțat astăzi lista 12 bibliotecilor județene selectate în cadrul primei runde de selecție din Programul Național Biblionet pentru a beneficia de proiecte de investiții în valoare de 110 milioane de lei finanțate de Ministerul Culturii și Cultelor și Consiliul Județean Galați în cadrul proiectului de dezvoltare a bibliotecilor publice din România (BIBLIONET).

Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Theodor Paleologu, a anunțat astăzi lista 12 bibliotecilor județene selectate în cadrul primei runde de selecție din Programul Național Biblionet pentru a beneficia de proiecte de investiții în valoare de 110 milioane de lei finanțate de Ministerul Culturii și Cultelor și Consiliul Județean Galați în cadrul proiectului de dezvoltare a bibliotecilor publice din România (BIBLIONET).

Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Theodor Paleologu, a anunțat astăzi lista 12 bibliotecilor județene selectate în cadrul primei runde de selecție din Programul Național Biblionet pentru a beneficia de proiecte de investiții în valoare de 110 milioane de lei finanțate de Ministerul Culturii și Cultelor și Consiliul Județean Galați în cadrul proiectului de dezvoltare a bibliotecilor publice din România (BIBLIONET).

Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Theodor Paleologu, a anunțat astăzi lista 12 bibliotecilor județene selectate în cadrul primei runde de selecție din Programul Național Biblionet pentru a beneficia de proiecte de investiții în valoare de 110 milioane de lei finanțate de Ministerul Culturii și Cultelor și Consiliul Județean Galați în cadrul proiectului de dezvoltare a bibliotecilor publice din România (BIBLIONET).

E-mail adresat Bibliotecii „V.A. Urechia”:

SUMAR

GABRIEL LIICEANU – Alocuțiune : La ce bun un intelectual pe lume?	coperta 2
ZANFIR ILIE – Editorial : Perenitate și inovare	pag. 1
<i>Din viața Bibliotecii „V.A. Urechia”</i>	
MARICICA SAVA-TĂRĂLĂ – 1 iunie și Zilele Cărții pentru Copii - Ediția a XXIX-a	pag. 2
ANDREI PARAPIRU – 120 de ani de la trecerea în nemurire a lui Mihai Eminescu	pag. 3
CAMELIA GĂVĂNESCU – În vacanță la bibliotecă!	pag. 4
VIOLETA OPAIȚ – Clubul de vacanță	pag. 4
CELOZENA DIACONU – Filiala Grigore Vieru - o euro-bibliotecă într-o euro-gară	pag. 5
FESTIVALUL NAȚIONAL DE CARTE „AXIS LIBRI”	pag. 7
ANA MARIA BARBU – Nimic despre fericire	pag. 10
IOANA ALEXANDRA ISTRĂTESCU – Dunărea, cale de apă	pag. 11
<i>Anul „Urechia”</i>	
VALENTINA ONEȚ – Vasile Alexandrescu Urechia (1834-1901) (II)	pag. 12
VALENTINA CRĂCIUN – Valori patrimoniale : LIBRI RARI	pag. 14
CONSTANTIN GH. MARINESCU – Contribuții patriotice ale lui V.A. Urechia (I)	pag. 16
CONSTANTIN ARDELEANU – V.A. Urechia și manifestările gălățene în sprijinul patrioților...	pag. 18
<i>Biblioteconomie</i>	
AURELIAN POPESCU – Prezervarea și conservarea patrimoniului documentar național...	pag. 19
<i>Localia</i>	
Școala Postliceală Sanitară Carol Davila - 15 ani de activitate	pag. 21
CORNELIU STOICA – Nicolae Spirescu, un aristocrat al paletelor	pag. 22
MARIANA TOMOZEI COCOȘ – Georgeta și Constantin Arănescu	pag. 24
DAN BASARAB NANU – Muzeul de Artă Vizuală	pag. 26
CRISTIAN CĂLDĂRARU – Muzeul de Istorie	pag. 28
VALENTIN BODEA – Casa Robescu	pag. 29
GHITĂ NAZARE – Interviu cu Ștefan Andronache	pag. 31
EUGEN DRĂGOI – Profesorul Ion Vițu	pag. 33
<i>Cultură</i>	
DANA VLAD – Gălățeni pe scenele lumii – interviu	pag. 34
GEORGE MOTOI – Arta teatrului la începutul mileniului trei	pag. 35
THEODOR PARAPIRU – Expresii celebre	pag. 37
ANGELA BACIU – Toate ale noastre	pag. 38
FLORINA ZAHARIA – Întuneric	pag. 39
COSTEL CRĂNGAN – <i>Ubi bene, ibi patria</i>	pag. 40
DAN PLĂEȘU – „Umbrele orașului – viața în infraroșu” – fișe de roman	pag. 42
A.G. SECARĂ – Mașinile de citit totul...	pag. 44
VIOREL DINESCU – Piatra de temelie - eseu	pag. 46
VIRGIL NISTRU ȚIGĂNUȘ – Cronică literară: „Liber la iubire și vis” de Coriolan Păunescu	pag. 47
PAUL SÂN-PETRU – Cochilia - eseu	pag. 48
SIMONA FROSIN – Poeme	pag. 49
MIRELA NICOLETA HÎNCEANU – Poem	pag. 49
LAURENT FELS – Poezia subrealistă a lui Constantin Frosin	pag. 50
NICOLAE BACALBAȘA DOBROVICI – NU din literatură e făcută viața	pag. 52
CĂTĂLIN NEGOIȚĂ – Jurnalismul, a câta putere?	pag. 54
DOINA MARCU MATEI – Despre iubire - din nou	pag. 56
MIREL FLORICĂ – Marginalii, scoli și apoftegme la opera lui M. A. Bulgakov - Fantasticul ... (2)	pag. 58
IVAN IVLAMPİE – Tranziție ratată	pag. 61
SPERANȚA MIRON – Atelierul loc de creație al visului spre înalt	pag. 63
TITINA MARICICA DEDIU – Programul Național „Biblionet – Lumea în biblioteca mea” - Proiecte. Programe	pag. 65

Notă: În numărul următor Axis Libri va oferi prezentare de carte veche, aspecte de la manifestările dedicate „Zilelor Bibliotecii <<V.A. Urechia>>”, informații, documente despre personalitatea și opera lui V.A. Urechia precum și noi creații artistice ale autorilor gălățeni.

Director: ZANFIR ILIE
 Redactor-Şef: Mia Băraru
 Secretar general de redacție: Valentina Oneț
 Redactori: Cătălina Ciomaga, Virgil Guriuanu, Camelia Toporaș
 Tehnoredactare: Monica Zanet, Adina Vasilică, Sorina Radu
 Ilustrația revistei a fost realizată după colecțiile Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați.

Adresa: Galați, Str. Mihai Bravu, nr. 16.
 Tel: 0236/411037, Fax: 0236/311060
 E-mail: axislibri@bvau.ro, bvau@bvau.ro
 Web: http://www.bvau.ro/axislibri
 ISSN: 1844-9603

Notă: Acest număr al Revistei „Axis Libri” este tradus în limba franceză de dl profesor Constantin Frosin.

Rembrandt

Portretul pictorului Asselin, [1647]

(Le portrait d'Asselin, peintre connu sous le nom de Crabbetje)

Acvaforte (19 x 17 cm)

**Gravură existentă în albumul Recueil de Quatre-Vingt-Cing Estampes
originales dessinées et gravées par Rembrandt, Paris: Ches H.-L. Basan,
[sec. XVIII], aflată în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați**

